

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 328

Poznań, sobota dnia 19 lipca 1930

Rok XXV

Znowu anomalja

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, powierzający kierownictwo ministerstwa spraw wojskowych p. gen. Konarzewskiemu, wywołał duże zainteresowanie, jak o tem świadczą liczne głosy prasy. Na czem bowiem polega niezwykłość tego faktu?

Ministrem spraw wojskowych jest p. Piłsudski. Od dłuższego czasu bawi on na urlopie na Wileńszczyźnie. Ostatnio prasa „sanacyjna” doniosła, że p. Piłsudski znajduje się w Pikiliszkach, gdzie „całkowicie oddaje się wypoczynkowi... nikogo nie przyjmuje”, natomiast ulubioną jego rozrywką jest „połów ryb i raków”. Wiadomości te, mające widocznie wywołać wrażenie bez troskiego życia, jakie pędzi p. Piłsudski, zbiegły się z tem, że urlop ministra spraw wojskowych dozna przedłużenia.

Byłoby więc rzeczą samą przez się rozumiejącą się, gdyby na czas urlopu p. Piłsudskiego objął automatycznie zastępstwo pierwszy wiceminister spraw wojskowych gen. Konarzewski, lub gdyby mu to zastępstwo powierzył listownie p. Piłsudski, jak to czynią w takich wypadkach inni ministrowie. Wówczas gen. Konarzewski zastępowałby ministra, lecz nie miałby od Prezydenta nominacji na kierownika ministerstwa, co z punktu widzenia prawnego jest co innego.

Bo właśnie w tej nominacji przez Prezydenta Rzeczypospolitej tkwi oryginalność zmiany w ministerstwie spraw wojskowych. Prezydent Rzeczypospolitej może, i praktyka to wykazała, mianować kogoś kierownikiem ministerstwa, lecz wówczas, gdy stanowisko ministra jest opróżnione. Konstytucja nasza w art. 62 przewiduje wręcz stanowisko kierownika ministerstwa, powiadając:

„Jeżeli urząd ministra sprawuje tymczasowy kierownik ministerstwa, odnoszą się do niego wszelkie przepisy o urzędzie ministra”.

Czyli praktycznego rozróżnienia między ministrem a kierownikiem ministerstwa niema. Jest natomiast pewna różnica polityczna. Mianowicie ustaliło się, że minister jest odpowiedzialny za całokształt polityki rządu, a kierownik ministerstwa jedynie za swój resort.

W obecnym rządzie kierownikiem ministerstwa jest p. Matuszewski dlatego, że chciał jednocześnie zachować stanowisko posła w Budapeszcie, gdzie nie był już od przeszło roku. Pozatem przez pewien czas w rządzie p. Sławka był kierownikiem ministerstwa p. Kwiatkowski, dopiero później specjalnym dekretem Prezydenta otrzymał nominację na ministra. Nie było jednak wypadku, aby jednocześnie istniały dwa dekryty Prezydenta Rzeczypospolitej, z których jeden powierzałby stanowisko ministra w danym resorcie jednej osobie, a drugi powierzałby komu innemu stanowisko kierownika ministerstwa w tym samym resorcie. Obecnie bowiem mamy faktycznie dwóch ministrów spraw wojskowych, i dopóki nie ustąpi p. Piłsudski, lub gen. Konarzewski istnieć będzie anomalja, której cel nie jest zbyt jasny.

Nie zamierzamy wnikać w motywy

Rządy prawicowe w Niemczech jako następstwo ewakuacji Nadrenji

Głosy prasy francuskiej o ostatnich wypadkach w Rzeszy Niemieckiej

Paryż, 19. 7. (Tel. wł.). Cała prasa francuska z ogromnem ożywieniem omawia ostatnie wypadki w Niemczech i rozwiązanie Reichstagu.

„Echo de Paris” pisze, że Hindenburg i Brüning oddawna już byli zdecydowani na to, by wyzyskać ewakuację Nadrenji w kierunku oddania Niemiec w rękę rządów prawicowych. Od czasów rewolucji niemieckiej — stwierdza to pismo — nie powzięto w Niemczech tak ważnego rozstrzygnięcia, jak to ostatnie.

„Journal” omawia pespektywy no-

wych wyborów do Reichstagu i na postawie wyniku wyborów saskich sądzi, że przyniosą one sukces z jednej strony hitlerowcom, a z drugiej socjalistom i komunistom.

Lewicowa „Volonté” pociesza się przypuszczeniem, że nacjonaliści niemieccy nie odniosą zbyt wielkich sukcesów.

Naogół jednak ostatnie wydarzenia w Niemczech wzbudziły w Paryżu duże zaniepokojenie zwłaszcza wśród zwolenników polityki „lokarneńskiej”.

Po rozwiązaniu Reichstagu

Nowe wybory naznaczone na dzień 14 września r. b. — Grupa hr. Westarpa zgłosiła swe wystąpienie z Partji Niemiecko-Narodowej

Berlin, 19. 7. (PAT) W odezwie, podpisanej przez wszystkich członków gabinetu, rząd Rzeszy potępia większość rozwiązanego Reichstagu za uciążliwego rozporządzenia prezyd. Hindenburga. Odezwą nazywa większość tę masę wewnątrz rozdartą, niezdolną do ponoszenia odpowiedzialności.

Berlin, 19. 7. (PAT) Przychylając się do propozycji gabinetu Rzeszy, prez. Hindenburg dekretem z 18 bm. wyznaczył wybory do nowego Reichstagu na niedzielę 14 września.

Berlin, 19. 7. (PAT) Prez. Hindenburg wyjechał wczoraj do Nadrenji, gdzie odbędzie uroczysty objazd terenów ewakuowanych. Wskutek wy-

padków, związanych z rozwiązaniem Reichstagu i wyznaczeniem nowych wyborów, kanclerz Brüning nie weźmie udziału w podróży prezydenta.

Berlin, 19. 7. (Tel. wł.) Z pośród posłów Partji Niemiecko - Narodowej, którzy wczoraj głosowali w Reichstagu za rządem, 18 zgłosiło zarazem wystąpienie z partji. Hr. Westarp opuścił również oficjalnie szeregi Stronnictwa Niemiecko - Narodowego.

Jest to już trzecia w ostatnich czasach secesja z tego stronnictwa — po secesji grup Treviranusa i Schielego. Mimo to większość frakcji parlamentarnej i cały prawie aparat partyjny pozostały nadal w rękach Hugenbergów.

O wspólny front państw rolniczych

Inicjatywa rządu polskiego

Warszawa, 19. 7. (PAT). Jako rezultat rozmów, jakie Polska przeprowadziła między państwami rolniczymi Europy środkowej podczas ostatnich konferencji międzynarodowych o charakterze gospodarczym, jak również wskutek dążeń poszczególnych państw Europy środkowej do wspólnej kolaboracji w celu zażegnania kryzysu rolniczego, rząd polski zwrócił się do państw bałtyckich i państw południowo-wschodniej Europy, proponując zwołanie w końcu sierpnia br. wspólnej konferencji ministrów rolnictwa tych krajów celem omówienia sprawy jednolitego stanowiska na terenie międzynarodowej współpracy gospodarczej.

Warszawa, 19. 7. (PAT). W związku z propozycją rządu polskiego do państw rolniczych Europy w sprawie zwołania wspólnej konferencji ministrów rolnictwa tych państw, dzien-

niki stwierdzają, iż inicjatywa polska nastąpiła w uwzględnieniu nastrojów, jakie wytworzyły się wśród państw rolniczych Europy środkowej, a których istotą jest dążenie do stworzenia jednolitego frontu państw rolniczych Europy, w obronie przed przewagą państw przemysłowych. Dzienniki zaznaczają dalej, że tendencje współpracy państw rolniczych występują już od czasu konferencji ekonomicznej w Genewie w r. 1927, przejawiając się w sposób coraz to silniejszy. Polska była od początku czynną przedstawicielką idei zbliżenia gospodarczego państw rolniczych i dlatego wystąpiła obecnie ze swoją inicjatywą. Propozycja polska skierowana została do państw bałtyckich, t. j. Estonji, Łotwy i Finlandji, oraz państw południowo-wschodnich Europy, t. j. Czechosłowacji, Rumunji, Węgier, Jugosławji i Bułgarji.

tej dziwnej procedury. Być może, że p. Piłsudski istotnie niedomaga i swoich funkcji, tymczasowo, jak twierdzi prasa „sanacyjna”, pełnić nie może. „Robotnik” pisze, że „nie dziwiłby się wcale, a nawet uważałby za całkiem właściwe, gdyby marsz. Piłsudski ustąpił całkowicie z rządu dla poratowania zdrowia”. Być może jest to jeden z charakterystycznych „kawałów” Piłsudskiego, który ma zamaskować inne jakieś posunięcia. Być może, jest to gra jego otoczenia, które może mieć swoje pomysły...

Ale stwierdzamy, wszelkie tego ro-

dzaju anomalje, wszelkie tajemnicze posunięcia i niedomówione sytuacje szkodzą kredytowi państwa na wewnątrz i na zewnątrz. „Kawałami” rządzić państwem niemożna. I nie sądzimy, by „sanacja” mogła „sztuczkami” uratować swą pozycję. Natomiast świat ucieka od tajemniczości, bo się niepewności, unika anomalij, lub nie bierze ich poważnie. Dlatego system pomajowy nie odpowiada powadze chwili, jak to stwierdzaliśmy w poprzednich artykułach, i odbija się nie tylko na interesach państwa, ale na kieszeni każdego obywatela, bo kredyt od nas ucieka.

O zmianie w ministerstwie spraw wojskowych

Warszawa, 19. 7. (Tel. wł.). — Zmiana w ministerjum spraw wojskowych znalazła silny oddźwięk w prasie, a komentarze jej poświęcił „Kurjer Warszawski”, który domaga się również wyjaśnienia tej osobliwej nominacji i rozstrzygnięcia kwestji dwóch ministrów. (w)

Dalsza fala młodych emerytów w armji

Z Warszawy donoszą, że ministerstwo spraw wojskowych poleciło poszczególnym D. O. K. przygotować listę kandydatów celem przeniesienia ich w stan spoczynku. Listy obejmują tylko młodszych oficerów do kapitań włącznie i kandydaci zostaną stawieni do dyspozycji w terminie jesiennym. Celem ułatwienia pracy poszczególnym D. O. K. ministerstwo spraw wojskowych przesłało gotowe formularze, które należy wypełnić. Między innymi gra rolę „wiek nieprzekraczalny lat 40, 3 miesięczna służba frontowa, ujemna jednorazowa kwalifikacja, choć nie została zatwierdzona”. Powyższe listy wysłane zostały do ministerstwa spraw wojskowych w połowie bieżącego miesiąca.

A więc mieć będziemy nowych młodych emerytów. Czy to leży w interesie armji? I czy mamy pieniądze na takie hocki - klocki.

Protesty wyborcze na Sądzie Najwyższym

Sądowi Najwyższemu pozostało jeszcze do rozpatrzenia 5 spraw wyborczych, w których przeprowadzone były badania świadków oraz sprawdzanie dowodów. Protesty te dotyczą okręgów: 43 (Wadowice), 48 (Przemysł), 53 (Stanisławów), 58 (Krzemień) i 60 (Pińsk). Decyzje Sądu Najwyższego w tych ostatnich już sprawach wyborczych zapadną dopiero po ferjach letnich. Przepuszczalnie sprawy te znajdują się na wokandzie we wrześniu lub w początkach października roku bieżącego.

Prusy płacą pensje b. landratom b. zab. prusk.

Pruski minister spraw wewnętrznych interpelowany przez posła do Landtagu, Murscha, oświadczył, że pomiędzy urzędnikami, korzystającymi z płatnego urlopu tymczasowego, znajduje się ośmiu landratów tych powiatów b. zaboru pruskiego, które powrócili do Polski. Już więc jedenaście rok płaci się gaże b. landratom, (rocznie wydaje się na to około 60 tys. marek niem.), bowiem powrót ziem polskich do Polski uważany jest przez władze pruskie za tymczasową przeszkodę w pełnieniu służby (einstweilige Dienstverhinderung).

Niemcy a Stany Zjednoczone

Berlin, 19. 7. (PAT). W rozmowie z berlińskim przedstawicielem dziennika „New York Times” niemiecki minister spraw zagranicznych przypominał, że odpowiedź niemiecka na memoriał Brianda domaga się wyrażenia, aby przyszyły związek państw europejskich nie posiadał ostrza, skierowanego przeciw jakimkolwiek innym kontynentowi. Ustęp ten — powiada dr. Curtius — podyktowany był dążeniem Niemiec do utrzymywania z Stanami Zjednoczonymi jak najbardziej przyjaznych stosunków.

MIĘDZYNARODOWA WYSTAWA KOMUNIKACJI I TURYSTYKI W POZNANIU

Poczta, radio i telegraf

I.
Wystawa Komunikacji i Turystyki nie byłaby kompletną, gdyby nie było na niej eksponatów pocztowo - telegraficznych. Połączenie kolejowe jest nie do pomysłenia dziś bez współdziałania telegrafu, samolotowa bez radjo-telegrafu i odwrotnie — komunikacja pocztowa nie mogłaby się odbywać bez kolei, samochodu i samolotu. To też Min. Poczty i Telegrafów zajęło cały obszerny pawilon trzeci, pierwszy od lewej przy głównym wejściu na wystawę, dając w nim całokształt pracy pocztowo - telegraficznej. W rozległym tym pawilonie rozmieszczono — wykazując dużo zmysłu estetycznego — cenne eksponaty z dziedziny telefoni, telegrafii i radjotelegrafii.

Nawprost głównego wejścia rzuca się w oczy ogromna mapa plastyczna Polski, dzieło radcy Walasa, na której zapomocą kolorowych paciorków przedstawiono gęstość rozmieszczenia instytucji pocztowych na terenie dziewięciu dyrekcji poczt i telegrafów Rzeczypospolitej. Urzędy pocztowe oznaczone są większymi paciorkami, agentury — mniejszymi; główne linie kolejowe — szerszymi czerwonymi paciorkami, boczne — węższymi; siedziby dyrekcji uwidoczniają zapalające się i gasnące żarówki co wprowadza pewne ożywienie.

Jak z tej mapy wynika najwięcej instytucji pocztowych mieści się w dyrekcji poznańskiej, co również wykazuje tablica statystyczna u poważy rotundy. W województwie poznańskim znajdują się 552 urzędy pocztowo - telegraficzne i agentury; na drugim miejscu stoi woj. krakowskie — 446, dalej lwowskie — 373, warszawskie — 250, lubelskie — 235, kieleckie — 209, białostockie — 179, wileńskie — 176, śląskie — 172, tarnopolskie — 165, łódzkie — 159, wołyńskie — 140, stanisławowskie — 133, pomorskie — 127, poleskie — 119 i nowogrodzkie — 117. Liczba instytucji poczt. - tel. stale wzrasta. W 1921 r. mieliśmy ich 3.660, a 1929 — już 4.322. Jest to jeszcze liczba nie wystarczająca, dowodem

czego inna tablica według której Polska posiada jedną inst. poczt. - tel. przeciętnie na 103 klm. kwadratowe i stoi na przedostatnim miejscu przed Turcją 987 klm. kw. Najgęstszą sieć tych instytucji ma Wielka Brytania (jedna na 12 klm. kw.). Znacznie wyżej od nas stoi Rumunia (51), Czechosłowacja i Austria — po jednej na 31 klm. kw.

Dokładne studia tablic statystycznych mogą doprowadzić do ciekawych wniosków. Telegramów między Polską a zagranicą wymieniono w roku 1919 — 216.892, w 1921 — 1.539.123, w 1925 — 2.152.286, w 1926 — (przewrót majowy) — 1.796.846, a w roku 1929 — 1.748.377.

Ruch pocztowo - telegraficzny wzmożył się wielokrotnie od roku 1921, a liczba urzędników wzrosła tylko z 11.390 na 15.996, niższych funkcjonariuszy — z 11.538 na 14.715, co świadczy o wielokrotnym powiększeniu się wydajności pracy polskiego urzędnika pocztowego.

Zanim przejdziemy do omawiania eksponatów pragniemy zwrócić uwagę na urząd pocztowo - telegraficzny mieszczący się w tym pawilonie, z którego dotąd zwiedzający mało korzystają. Pominawszy już inne względy — chociażby sam fakt uzyskania milej pamiątki z wystawy przez wysłanie kartki, na której widnieć będzie stempel Urz. Pocz. - Tel. Poznań — Wystawa Międzynarodowa, powinien zachęcić zwiedzających do korzystania z tej okazji. Urząd czynny jest od 8 do 20 bez przerwy, a załatwia wszystkie działy pocztowo - nadawcze, jak: przekazy pieniężne, listy polecane i wartościowe, wpłaty na P. K. O., telegramy, wzywa do rozmów telefonicznych międzymiastowych i miejscowych. Na terenie wystawy rozmieszczonych jest 8 skrzynek listowych i 3 lotnicze, które wypróżnia się o 11, 13 i 20, na miejscu stempluje i dzieli na poszczególne ważniejsze szlaki, poczem natychmiast przesyła do urzędu 3. Urzędem tym kieruje p. naczelnik St. Łabędź z Czarnkowa.

Miasta i dwory wielkopolskie

Sala poznańska w pawilonie 18 warta jest by ją zwiedzić dokładnie. Choćby tylko dwie reprezentacje: miast i dworów godne są uwagi. Patrząc na miasta, od razu widzi się ich charakter.

Gniezno, pierwsza stolica Polski, żyje tradycją, pyszni się więc swą katedrą i sarkofagiem św. Wojciecha dłuta Wita Stwosza. Bydgoszcz wydadała swój charakter gospodarczy, wysuwając służy i widoki kanału. Chodzież nie uznala za stosowne odsłonić oblicza i kryje się poza pięknymi widokami okolic, natomiast Ostrów stwierdza rozpęd i skłonność ku nowoczesnej architektonice.

Widzimy portret wojewody kaliskiego Zygmunta Działynskiego († 1685), zarządcy jednej z wielkopolskich prowincji w otoku ze szabel i karabeli, przed nim stoi zbroja husarska i kopja. Przepych dawnych strojów reprezentują pasy słuckie, a re-

produkcje pałaców świadczą dobitnie o stopie na jakiej żyli ich właściciele, skoro te gmachy były ich siedzibą. Dość spojrzeć na gipsowy wzór pałacu wielkopolskich wielmożów książąt Sulkowskich w Rydzynie, pochodzący z XVIII w.

Przeglądając się zdjęciom nieraz wzruszenie chwytą za serce. Oto mamy Winnogórę, siedzibę zasłużonego wodza legionów włoskich Dąbrowskiego, trzykrotnego przywódcy powstań wielkopolskich (1794, 1806, 1809). Dawny pałac Mielżyńskich w Miłostawiu przypomina krwawą walkę z przeniewierczymi Prusakami w r. 1848 r. Inne refleksje nasuwa Gołuchów, to istne muzeum sztuki plastycznej, wreszcie Kórnik z cenną biblioteką i zbiorami.

Może to i dobry podział: dwór — okazuje tradycję i pielęgnację kultury narodowej, miasta — pęd do życia i rozwoju. J. St.

W dziale samochodowym specjalną uwagę zwraca powyższe stoisko polskiej wytwórni samochodów „Ursus“, o której pisaliśmy obszernie

W pałacu geografji

IV.

Ktokolwiekby obojętnie przeszedł obok eksponatów nowoczesnej kartografji w pałacu geografji, zatrzyma się niewątpliwie przy dziale zabytkowo-retrospektywnym, w którym wystawiono szereg rzeczy bardzo ciekawych z minionych wieków. Zabytki te pochodzą w wielkiej przewadze ze zbiorów prof. B. Olszewicza.

Historję kartografji polskiej ilustruje kilkanaście map. Jest tu reprodukcja najstarszej mapy polskiej, pochodzącej z 15 wieku, jest mapa z r. 1507, przy której współdziałali Kopernik i Wapowski, mapa z r. 1513, mapa z kosmografji Münstera, mapa Wacława Grodeckiego, wszystkie bardzo ciekawe i ważne dla badań naukowych różnego typu i są stare przewodniki, wśród nich rzadkość „Delicje Ziemi Włoskiej“ (1664) i relacje Jana Botera (najstarsza geografja polska, 1659), jest pierwszy drukowany polski opis Syberji z 18 wieku, z czasów przed konfederacją barską, Siennickiego, jest jedna z pierwszych map szczegółowych: Przerębskiego księstwo zatorskie i oświęcimskie, ciekawa mapa Litwy, mapa czarnego szlaku na Ukrainie Beauplana, wysoce wartościowa mapa geologiczna Staszica z r. 1806 i szereg innych. Zbiór przewodników dowodzi, że za czasów niewoli istniały w każdej dzielnicy liczne przewodniki w języku polskim. Olbrzymiej wartości jest Glob Jagielloński z 16 wieku, własność Biblioteki Jagiellońskiej, przepięknej roboty zabytek. Pod pomnikiem Hoovera ułożono ciekawy atlas żeglarski, który był niegdyś włas-

nością Zygmunta Augusta, a używany był też pewnie przez Ambrożego Kotowickiego, którego nazwisko kilkakrotnie wpisane jest na mapie. Polonica geograficzno - historyczne zestawione są bardzo umiejętnie i ciekawie.

Pozatem uwzględniona jest w szeregu reprodukcji geografja ogólna najstarsza. Znajdujemy tu mapę rzymską, mapę z 7 wieku, mapy z 13 wieku herfordzką i epsdorfską, cudowną mapę żeglarską z 15 wieku, mapy świata z 16 wieku i in. Na mapach z 7 i 13 wieku zacieka wi np. to, że morze Czerwone jest istotnie czerwone. Na mapie herfordzkiej ujrzeć można najstarszy wizerunek człowieka na nartach, różne bardzo dziwne i dziwaczne stworzenia; był wówczas świat prawdziwie bajeczny i — romantyczny. Polskę oznaczono tu jako „Sarmatia“ przy rzecze „Fistula“. Wśród ciekawostek można zwrócić jeszcze uwagę na pierwszą mapę Ameryki (1507) i dzieło, w którym zaproponowano nazwę „Ameryki“, wreszcie na mapę części Brandenburgji, dzieło polskiego geografę Samuela Suchodolskiego, arjanina, który opuściwszy ojczyznę pozostał na usługach elektorów brandenburskich.

Cały zbiór zabytków geograficznych wnosi cenne urozmaicenie i jest bardzo miłym uzupełnieniem wystawy kartograficznej. Zdaje mi się, że wystawę geograficzną powinni widzieć ludzie wykształceni i kształcący się, bo wystawy takie są — rarytasem.

Zygmunt Zaleski

W puszczy i na pojezierzu Tramwajem po Warszawie

Wkraczamy w nasze lasy dziewicze — puszcę białowieską. Wita nas u wejścia błyskający kłami olbrzymi wilk. Nie żywi jednak zgola groźnych zamiarów, raczej kły szczyrzy w... uśmiechu. A młode wilczęta zdają się zapraszać dzieci, aby rozpocząć harce i nie bacząc na granice, wpaść na tereny wileńskie, raczej kły szczyrzy w... uśmiechu. A młode wilczęta zdają się zapraszać dzieci, aby rozpocząć harce i nie bacząc na granice, wpaść na tereny wileńskie, raczej kły szczyrzy w... uśmiechu. A młode wilczęta zdają się zapraszać dzieci, aby rozpocząć harce i nie bacząc na granice, wpaść na tereny wileńskie, raczej kły szczyrzy w... uśmiechu.

Przyjrzyjmy się nieco bliżej samej puszczy. Są tam wspaniałe świerki, smukłe sosny, krzepkie dęby, a maleńkie sylwetki ludzi dają wyobrażenie, jakie to są drzewa - olbrzymy. Rywalizują godnie z nimi potężne żubry, które oby jak najdłużej zachowały się w specjalnych rezerwatach, unikając całkowitej zagłady.

Wychylamy się z puszczy i zgola inny rozciąga się widok. To pojezierze augustowskie. Wita nas radośnie jego obywatel imępan bór i zda się merda przyjaźnie ogonem w kształcie pletwy. Dalej zwraca uwagę oryginalna mapa plastyczna, która doskonale jednym rzutem oka pozwala poznać okolicę i położenie Augustowa, rozmieszczenie jezior, linje dróg kolei żelaznych i traktów.

Z zaciekawieniem spoglądamy na krajobraz. Budzą zachwyt fale jeziora Białego, to znów zaprasza nas do motorówki żeglarz na Sajenku, to służy budzą podziw swą budową.

Błądząc po pawilonie 18 kierujemy się ku galerji krajobrazów. Po drodze jakieś tajemnicze szmery zwracają naszą uwagę, a zagadkowy ciemny otwór zachęca do wejścia.

A teraz niech nam się zdaje, że wsiedliśmy do warszawskiego tramwaju, który odwiezie każdego do stolicy, ukazując rzeczy godne widzenia. Pódróż ta odbywa się naprawdę na plastycznym wykresie, a rolę tramwaju spełnia strzałka, wskazująca drogę, ale od czegoż fantazja. Rozsiadamy się więc wygodnie i dalej w drogę.

Z placu Zygmunta, gdzie oglądamy zamek i pomnik tego pierwszego „warszawiaka“ z pośród naszych królów zdążamy mostem Kierbedzia na Pragę, mijamy Powiśle i jesteśmy już na drugim brzegu, gdzie zwiedzamy warszawski „Zolog“ ten co to mu się mały popaliły, to też słoń tam główną rolę odgrywa, wspaniały park Paderewskiego, ongiś skaryszewskim zwany i wjeżdżamy na most Poniatowskiego. Oglądamy jego kolumnady, baszty, więzania i wracamy do stolicy. Na placu Trzech Krzyży, bierze nas chęć zwiedzić sejm, ale trudno zamknąć, ruszamy przeto Alejami Ujazdowskimi, aby przejść się po Łazienkach.

Samotnemu była łatwa taka podróż, ale niemały kłopot miała mamusia ze swą pociechą. „Zajmująca miejsce obok mnie“. Ten bowiem młody obywatel, mimo, że już trzy razy odbył całkowitą przejażdżkę, za żadne skarby świata nie chciał się wyzec, aby po raz czwarty ruszyć.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

„Komtur“ a kobieta

Na uroczystość otwarcia „Komtury“, czyli Międzyn. Wystawy Komunikacji i Turystyki starano się o kilka za prośbą dla przybywających z poza Poznania pań, a zainteresowanych Wystawą fachowo. Odpowiedziano odmownie z tą uwagą, że „co mają kobiety wspólne z komunikacją“! Pominąwszy samą uwagę, którą przyjąć można za żart, pozostaje jednak faktem, że zaproszeń odmówiono działem w dodatku sale w dniu otwarcia Wystawy na część „męską“ i „żeńską“, co było i dziwne i śmieszne, a do czego nie jesteśmy ogółem przyzwyczajeni. W związku z powiedzeniem „co mają kobiety wspólne z komunikacją“ zbudziła się refleksja, jaki jest stosunek kobiet do Wystawy i czy tu problem w ogóle istnieje.

Otóż kobiety tyle mają wspólnego z Wystawą Komunikacji i Turystyki ile w ogóle każdy przeciętny zwiedzający Wystawę ma z nią wspólnego. To zupełnie ogólne postawienie kwestji. Istnieje jednakże względem, że się tak wyrażę, szczegółowy. Przy zwiedzaniu poszczególnych stoisk, zwłaszcza w dziale polskim, poświęconym turystyce, uderza nas dość duża ilość eksponatów, dających się zakwalifikować jako etnograficzne, ze względu na ich charakter regionalny i ludowy. Jest pośród tych okazów trochę przemysłu drzewnego, ceramiki itd. Najwięcej jednak tkanin i stroju. Znalazły się te okazy na Wystawie Komunikacji i Turystyki nie przypadkowoem zrządzeniem losu, lecz zupełnie celowo, aby w związku z turystyką dać pewien obraz danego wycinka kraju z jego strony etnograficznej.

Otóż, jeżeli przyjrzymy się zbliżka tym haftom, tkaninom i strojom, ich barwie, kompozycji i układowi, jeżeli zwrócimy uwagę na rozmaite dalsze nawet, szczegóły stroju — to zafrapuje nas artyzm, dobry smak, świeżość i z przyjemnością poświęcimy chwil kilka tym eksponatom tak miłym i wdzięcznym dla oka. Mało kto zastanowi się jednak wówczas, że tkaniny, stroje, hafty, wszystkie te nawet drobne stroiki — to dzieła rąk kobiecych. Że nie kto inny tylko kobiety z ludu są w tym wypadku mistrzyniami i wykonawcami zarazem. One to przedzą, tkają na warsztatach, haftują, dobierają barwy — jednym słowem stwarzają całą arenę barwną i „bajeczną kolorowość“. W zakresie ceramiki ludowej kobiety również współpracują dzielnie i obok słynnych garncarzy ludowych znane są nie mniej uzdolnione garncarki.

Na polu garncarstwa kobieta specjalnie ma swoje dawne i dobre imię — jeszcze z czasów przedhistorycznych. W zamierzchłych wiekach kobieta wyłącznie była garncarzem, a stwierdzono naukowo, że drobne odciśki palcy na miękkiej glinie naczyń, wypalane następnie i uwiecznione poprzez epoki, okresy i wieki — ułożone w piękny, misterny niekiedy ornament — to dzieło rąk kobiecych. — W współczesnym garncarstwie oczywiście dużego znaczenia nabierają szkoły instruktorskie, ale i tu przecież nauczycielami i uczniami w pewnej mierze są także kobiety. Jest to zupełnie słuszne i naturalne, że kobieta jest główną podporą przemysłu ludowego, który jako przemysł domowy kwitnie w wielu naszych ubogich wioskach stanowiąc moment zarobkowy. Widzimy więc, że na Wystawie Komunikacji i Turystyki pracy kobiecej jest również dość sporo, jeżeli nawet nie weźmiemy pod uwagę całego wysiłku rąk kobiecych, które w tak wydatnej mierze przyczyniły się do zebrania a następnie przewiezienia i zgrupowania rozmaitych eksponatów na Wystawę. Wszystko to narzuca się zwiedzającemu Wystawę, a narzuca specjalnie, jeżeli się na nią patrzy ze stanowiska owego pół-żartobliwego powiedzenia: „Co ma kobieta wspólnego z Wystawą Komunikacji i Turystyki“! Jasnym jest że ma wiele wspólnego, jeżeli już abstrahujemy nawet od istniejących przecież w Polsce i w cudzym świecie kulturalnym kobiet — inżynierów, architektów, techników — rozmaitego rodzaju, a więc kobiet zainteresowanych po fachu. Nie można już dzisiaj powiedzieć, że na tem, czy innym polu kobiet niema i być ich nie powinno przy pracy, bo one są i spełniają pracę świadczą o swoim istnieniu.

Pel - Mel.

Obrzęd weselny dramatem muzycznym

Niepoślednie miejsce w rzędzie prac poświęconych instytucji małżeństwa w Polsce zajmuje książka p. Baudouin de Courtenay Ehrenkreutzowej prof. Uniw. Stefana Batorego w Wilnie).

Właściwy przedmiot pracy wskazuje jej tytuł i z tego punktu widzenia patrząc należy praca do zakresu prac etnologicznych. Jednakowoż autorka wybiega znacznie poza swój ściślejszy wywód, rzucając uwagi — niekiedy polemiczne — nieobojętne i dla badaczy innych dziedzin wiedzy, a więc obok socjologii i historii prawa.

Mianowicie autorka poświęcając bliższą uwagę formie dramatycznej obrzędowości weselnej zastanawia się nad pojęciem formy zawarcia małżeństwa stwierdzając, że ma ona na celu „przeciwstawienie związków małżeńskich związkom agamicznym“ — Jest wyrazem sankcji społecznej dawanej pewnemu typowi związków pomiędzy kobietą i mężczyzną.

Na tem też tle rozpatruje autorka — w dalszym związku z głównym tematem — zagadnienie małżeństwa grupowego i t. zw. snochactwa na obszarze ziem polskich i ruskich. Sposobność ku temu stworzyła dyskusja, która się wywiązała dokoła książki prof. Wl. Abrahama. Otóż uczony ten pisząc o zawarciu małżeństwa w pierwotnym prawie polskim kolejno zajmował się małżeństwem w Polsce pierwotnej i ustrojem rodzinnym (cz. 1-sza), oraz zawarciem małżeństwa t. j. sposobami i formą (cz. 2-ga). W części pierwszej za prototyp małżeństwa uważał małżeństwo monogamiczne, obok tego jednak stwierdzając i poligamię jako wytwór lepszej sytuacji gospodarczej. Natomiast przeciwstawił się także instytucji poliandrii, jak też i t. zw. małżeństwa grupowego. Poglądy Abrahama wywołały wnet potem uwagi polemiczne ze strony J. Adamusa, który w oparciu niekiedy o czasy współczesne postawił tezę m. in. o przeżytkach jeszcze dzisiaj na Rusi małżeństwa t. zw. grupowego i t. zw. snochactwa. Podobne uwagi wypowiedział też Dąbkowski pisząc o dziele Abrahama, że „dążność autora do, jeżeli się tak wyrazić można, „upiększenia“ naszej przeszłości prawniczej, uwidaczniają się w tem, że autor pewne urzędzenia, np. małżeństwo przez porwanie, wielożoność, snochactwo, przedstawia w granicach możliwie najbardziej zacieśnionych“ (Pam. Hist. Prawny V, str. 15). Natomiast Tymieniecki w swem dziele o Społeczności Słowian lechickich poszedł naogół za poglądem Abrahama.

Książka prof. Ehrenkreutzowej przynosi cenne spostrzeżenia w tej kwestji. Otóż nie przeczy, że istnieją fakty mogące i dziś naprowadzić na ślady tego co określa się mianem małżeństwa grupowego, t. j. współżycie w obrębie rodziny czy rodu braci z bratowcami, jak też i snochactwa, t. j. życia ojca z synową na tle małoletniości syna, ale kwestjonuje uznawanie z miejsca takiego współżycia jako małżeństwa i jako przeżytku urzędzeń pierwotnych, niegdyś znacznie powszechniejszych.

Wysuwa tu mianowicie kryterjum formy. Ażeby mówić o takim związku jako małżeństwie, trzeba by, zdaniem autorki wskazać na istnienie formy zawarcia takiego związku jako wyrazu sankcji społecznej nadającej temu związkowi piętno małżeństwa. Gdy zaś o takiej formie nie słyszymy, ani dzisiaj, ani nie mamy przekazów historycznych, stwierdzenie, że chodzi tu o typ związku małżeńskiego, staje się dowolne. Może tu bowiem mieć miejsce bądź zwyczajny wybrzyk pćciowej, bądź też może to być pewien zwyczaj nie sankcjonowany jednak do tego stopnia, by mógł być określony jako małżeństwo. Odchylenie zaś od związku małżeńskiego spotykane w opisanych wyżej przykładach nie musi być koniecznym przejawem jakichś prastarych instytucji, owszem może być pochodzenia świeżego.

Jak widzimy uwagi natury bardzo ważnej, nieobojętne i dla historyka

*) Ze studjów nad obrzędami weselnymi ludu polskiego, część I, Forma dramatyczna obrzędowości weselnej, Wilno, nakładem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 1929, str. 154.

prawa, w tym zaś zakresie szczególnie cenne w tym punkcie, w którym przeciwstawiają się zbyt pochopnemu i nieugruntowanemu stosowaniu t. zw. metody wstecznej. W świetle uwag Ehrenkreutzowej trudno więc mówić o upiększaniu przez Abrahama polskiej przeszłości „prawniczej“, bo właśnie kryteria Ehrenkreutzowej prowadzą do usunięcia z prawa tak małżeństwa t. zw. grupowego jak i snochactwa.

Bardzo ważne te spostrzeżenia wypowiada autorka w „Uwagach wstępnych“. Dla historyka prawa szczególnie ciekawy jest ponadto rozdział trzeci, w którym autorka stwierdza o swym przedmiocie, że opisywana przez nią forma weselna, jest — mimo wprowadzenia zasady ślubów kościelnych — „dalszym ciągiem... dawnej formalistki prawnospołecznej, która przed wprowadzeniem ślubów kościelnych sankcjonowała sama związki małżeńskie“. Przytacza w tym kierunku przekonywujące przykłady.

Zajmuje autorkę jednak głównie moment dramatyczności obrzędów weselnych; podkreśla, że „wyrazy ekspresji obrzędowej bliższe są genetycznie formom ekspresji teatralnej, niż inne formy społecznego współżycia ludzkości“. Obrzęd weselny staje się „ekspresją sceniczną, poetyzującą wątek życiowy, transponującą go jakby na inne tło dramatyczne“. Świadomość tego występuje u ludu zupełnie wyraźnie, nazywa więc on np. poszczególne sceny obrzędów komedjami. „Wchodząc na scenę tego teatru życia, na którą się przetwarza dom weselny, już każdy z zaproszonych zamyka się w ramki gościa weselnego, staje się typem scenicznym, nie sobą“.

Autorka wyróżnia szereg grup dramatu. A więc pierwsze miejsce zajmują osoby, którym przydać możnaby miano reżyserów. Niekiedy rola ta przypadnie i kobiecie, szczególnie takiej, która posiada pamięć ogółu zwyczajów weselnych.

Całkiem odrębna jest sytuacja młodych, podobnie jak i rodziny młodego i młodej. „Grają oni zdarzenie, zdarzenie zachodzące w ich własnym życiu. Inscenizacja tego zdarzenia tworzy jakby teatr w teatrze, jakby przedstawienie odbywające się na innej płaszczyźnie, niż reszta widowiska obrzędowego“. Mimo jednak centralnej ich roli w obrzędzie w dramacie weselnym odgrywają oni rolę bierne „jeśli chodzi o bieg akcji weselnej“. „Są to role kukielek, wprawianych w ruch przez innych aktorów, biorących udział w obrzędzie, przez aktorów reżyserów... grają oni zdarzenie jako pantomimę, ilustrując w ten sposób treść słów przez innych urzędników obrzędu wypowiedzianą lub śpiewaną“. Podobną jest rola i członków rodziny. Osobna wzmianka należy się zmarnym. Otóż i ci nieobcy są dramatomu weselnemu, jednak w zgodzie z założeniem dramatu (teatralna transpozycja rzeczywistości) nie występują osobliście, przemawiając przez usta innych uczestników-aktorów.

Nakoniec jedną z ważnych ról w dramacie odgrywa chór. Autorka rolę chóru dzieli na cztery części. Pierwszą stanowi rola epicka chóru, kiedy chór „śpiewa o mających nastąpić zdarzeniach... wyjaśnia przebieg ich... lub wreszcie stwierdza ich wynik“. Rola dramatyczna chóru polega na tem, że „chóry drużyny weselnych wypowiedzają się w imieniu jednej osoby, lub całej grupy osób, występujących w obrzędzie w charakterze uczestników w nim działających“. Obok tego pełni chór i rolę reżyserką, „słowa bowiem pieśni przez chór zawodzonych, zawierają w sobie rozkazy i polecenia, wydawane osobom, biorącym mniej lub więcej czynny udział w uroczystości“. Omówiona w końcu rola intermedjalna chóru polega na tem, że zawodzi on „pieśni, mające znaczenie elementu, znajdującego się poza obrębem fabuły dramatu weselnego“.

W konkluzji dochodzi autorka do wniosku, że „obrzęd weselny był i jest w pewnej mierze jeszcze obecnie ujęty w formę dramatu muzycznego“.

Wnioski powyższe wysnute zostały w drodze sumiennej analizy materiału; ostateczne jej rezultaty zupełnie pokrywają się z tem do czego doszedł Wyspiański w swem „Wese-

lu“ na innej zupełnie drodze — intuicji poetyckiej. Wiadomo, że tem „Wesela“ i tem rozgrywanego się w niem dramatu szerszego jest zwyczajne chłopskie wesele. Krytyka literacka ustaliła ponad wątpliwość, że jądrem całej koncepcji „Wesela“ stały się elementy dramatu muzycznego uwypuklonego w weselu chłopskim. Na tem tle dopiero poczęły się poecie snuć mary i poczęły się toczyć nowy dramat, Punkt wyjścia koncepcji, uwidocznił zresztą w akcji „Wesela“ znakomicie pokrywa się z rezultatem analizy dokonanej przez prof. Ehrenkreutzową.

Praca ta — z pogranicza całego szeregu dziedzin wiedzy, bo etnologji, socjologii, historii prawa, teatrologji itd. — jest znakomitą pozycją w dorobku humanistyki polskiej.

Dr. Zygmunt Wojciechowski.

Sprostowanie

W związku z umieszczonym w nr. 303 z dnia 5 lipca sprawozdaniem z obrad Sekcji Kobięcej proszono nas o sprostowanie następujących pomyłek dotyczących referatu ks. Ireny Puzyńskiej:

1) W ustępie końcowym rezolucji do tegoż referatu, pominięte zostały punkty b) i e), które uważamy za najbardziej zasadnicze;

2) Przemówienie J. E. ks. biskupa Łozińskiego dotyczyło problemów poruszonych w referacie ks. Puzyńskiej, a nie szambelanowej Potworowskiej;

3) Poza tem zaznaczamy, że przemówienie ks. Puzyńskiej trwało półtorej godziny, a nie „przeszło 2“, jak referowano.

Brakujące części rezolucji ks. Puzyńskiej

b) aby przez codzienną a przynajmniej możliwie najczęstszą Komunię św. sakramentalną, udzielającą w sposób niewątpliwy mocy i łaski Bożej.

c) przez częstą Komunię duchową łączącą nas z Jezusem w każdej chwili dnia w radościach, trudnościach, pokusach i upadkach dnia codziennego i utrzymującą w duszy ducha modlitwy i skupienia, który najwyklesze i najodpowiedniejsz obowiązkami, prace i zająć, obraca ku chwale Bożej i uszczęśliwieniu człowieka.

Wybitne Amerykanki o prohibicji

Amerykańska prohibicja stała się niewyczerpanym źródłem tematów dla licznych książek, artykułów, dyskusyj i polemik. Ostatnio kwestją zainteresowały się kobiety. Redakcja kobiecego miesięcznika „The Woman's Journal“ zaprosiła szereg najwybitniejszych amerykanek do wypowiedzenia się w tem wydawnictwie o prohibicji.

O ile naogół sądzono kobiety jako wrogów przedprohibicyjnych czasów, o tyle dziś przekonano się, iż rzecz przedstawia się wręcz odmiennie. Kobiety orientują się doskonale w zabójczych skutkach prohibicji, a głosem ich może być artykuł w lipcowym wydaniu wspomnianego miesięcznika pani Idy Tarbell.

Pani Tarbell stwierdza, że prohibicja zawiodła i dalej będzie sytuację pogarszać, ponieważ przedewszystkiem „stoi w sprzeczności z politycznymi, socjalnymi i moralnymi pojęciami demokracji“. Autorka bynajmniej nie pochwała pijaństwa, ale żałuje wiele owocnej pracy, jaką prowadzono przed prohibicją na polu wstrzeмиłości, a którą prohibicja zmioła w zupełność. Autorka przewidując w dalszym ciągu bezprawie, jakie w coraz większym stopniu ogarnia kraj, i demoralizuje, podrywając najelementarniejsze zasady uczciwości w stosunku do państwa i jego praw, wolałaby raczej „widzieć swój kraj w stanie, w jakim znajdował się w r. 1918 (kiedy w piciu nie było żadnych ograniczeń) aniżeli w stanie, w jakim się znajduje obecnie“.

Stanowisko pani Tarbell podtrzymuje cały szereg wybitnych działaczek amerykańskich, dowodząc między innymi, że takiej demoralizacji młodzieży amerykańskiej, jaką ściągnęła na kraj prohibicja, względnie jej „zakazany owoc“ nigdy tam nie było i nigdy jej nie przewidywano. (zo)

Książka Milaszewskiej po francusku

Na półkach księgarskich Paryża ukazała się książka p. Wandji Milaszewskiej w tłumaczeniu francuskim p. t. „La Pendule Arrêtée“. Powieść obrazująca mało-miasteczkowe życie z punktu patrzenia nauczycielki spotkała się: nader sympatyczną oceną krytyków, którzy z niemałym zainteresowaniem śledzą każdą scenę z życia sprzymierzonych Polaków. (zo)

Jak powstał „Dom Kupiectwa Polskiego“?

Dzięki uprzejmości prezesa Stowarzyszenia Kupców Chrześcijańskich, p. Wł. Majewicza, nasz współpracownik miał możność zapoznania się z historią zabiegów o stworzenie reprezentacyjnej siedziby zorganizowanego Kupiectwa poznańskiego. Zwróciliśmy się z prośbą o informacje właśnie do prezesa Majewicza, ponieważ jego energii i zapobiegliwości przede wszystkim zawdzięczać należy powstanie „Domu Kupiectwa Polskiego“ (red.)

Wzrastające liczebnie z roku na rok zorganizowane kupiectwo dotkliwie odczuwało brak własnego dachu nad głową. Ponieważ wszelkie zgromadzenia związkowe, posiedzenia i wieczory towarzyskie, musiały się odbywać w rozmaitych lokalach restauracyjnych, często nie odpowiadających powadze i godności zrzeszeń kupieckich, przeto powzięto myśl stworzenia domu, któryby umożliwił koncentrację wszystkich chrześcijańskich organizacji kupieckich pod jednym dachem.

Już przed wojną światową rozpoczęła Korporacja Kupców Chrześcijańskich akcję, mającą doprowadzić do stworzenia własnego ogniska. Zebrano też na powyższy cel pokątną kwotę w markach niemieckich, która ulokowana w banku, niestety uległa dewaluacji. Sprawę tę rozważano po raz wtóry na plenarnym posiedzeniu w dniu 15 listopada 1919 r., gdzie rzucono myśl nabycia odpowiedniej nieruchomości w śródmieściu. Jednakże na przeszkodzie realizacji wspomnianego projektu stał brak odpowiednich funduszy.

Stowarzyszenie Kupców Chrześcijańskich, nie zrażone piętrzącymi się przeszkodami, podejmuje na nowo inicjatywę i wydatki dnia 21 kwietnia 1921 odezwę, wzywającą kupiectwo do składania datków na utworzenie własnego ogniska. Powołana w tym celu komisja, zajęta się wyszukaniem odpowiedniej nieruchomości. Po długich rozważaniach postanowiono zakupić posesję u zbiegu ulic Zwierzynieckiej i Gajowej, mimo jej odległości od centrum handlowego oraz lichego stanu zabudowania.

Zebranie odpowiednich funduszy napotykało jednak na znaczne trudności, wynikające z ówczesnej sytuacji walutowej. Dopiero dzięki przychylności i za poręczeniem kilku członków komisji Stowarzyszenia Kupców Chrześcijańskich uzyskano pożyczkę, umożliwiającą kupno, którego dokonano aktem notarialnym w dniu 30 maja 1922 roku. Dla spłacenia zaciągniętego długu i zabudowania nabytej realności rozwinięto intensywną propagandę przy pomocy wspomnianej komisji, która nie szczędziła poważnych wysiłków. Urządzono szereg imprez zabawowych, zorganizowano imponujący „Dzień Reklamny“, co w znacznej mierze przyczyniło się do zasilenia funduszy. Dnia 13-go lipca 1922 roku zwołano nadzwyczajne walne zebranie Stowarzyszenia Kupców Chrześcijańskich, które uchwaliło założenie spółki akcyjnej pod nazwą „Dom Kupiectwa Polskiego“.

Spółka nie uzyskała jednakże zatwierdzenia z powodu niedostatecznych podstaw majątkowych, należało więc odczekać pomyślniejszych warunków, sprzyjających realizacji zamierzeń zrzeszonego kupiectwa.

Związek Towarzystw Kupieckich podjął na nowo myśl utworzenia spółki akcyjnej dla budowy domu kupieckiego w lipcu 1923 roku. Po szeregu posiedzeń określono kapitał zakładowy

na 500 milionów marek polskich, z których 250 milionów mieli wpłacić gotówką poszczególni członkowie, a 250 milionów przejąć miało Stowarzyszenie Kupców Chrześcijańskich, wnosząc za to nieruchomość przy ulicy Zwierzynieckiej. W rezultacie doszło do skutku utworzenie aktem notarialnym spółki akcyjnej pod nazwą „Dom Kupiectwa Polskiego“ z wspomnianym kapitałem. Wpłacona w okresie dewaluacyjnym suma 294.000.000 marek polskich wystarczyła na wydzierżawienie od magistratu ubikacji w budynku starego teatru miejskiego na „Resursę Kupiecką“ i skromne jej urządzenie.

Założoną spółkę akcyjną ponownie nie zatwierdził ministerjum skarbu, gdyż przelutowany na złote polskie kapitał zakładowy nie osiągał ustawowego minimum. Przy tworzeniu Re-sursy Kupieckiej skorzystano częściowo

Władysław Majewicz, prezes Stowarzyszenia Kupców Chrześcijańskich, wiceprezes Związku Towarzystw Kupieckich i radca Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

wo z urzędzenia znajdującego się w posesji przy ul. Zwierzynieckiej, które uzupełniono serją krzesel pamiątkowych zaopatrzonych w nazwiska osób zasłużonych dla kupiectwa i członków zarządu.

Pozostawało jeszcze do rozstrzygnięcia pytanie, kto ma być prawnym właścicielem terenu i ruchomości. Wychodząc z założenia, że „Dom Kupiectwa Polskiego“ służyć ma całemu kupiectwu zorganizowanemu, władze Stowarzyszenia, jako główny akcjonariusz w porozumieniu z radą nadzorczą spółki akcyjnej, postanowiły przelać prawo własności na Związek Towarzystw Kupieckich t. z. w Poznaniu. Odnosna uchwała przewidywała pozbawienie zwrot

wpłaconych udziałów, odpowiednio zwaloryzowanych lub przyjęcie ich jako dobrowolne ofiary we formie cegiełek na rzecz przyszłej siedziby kupiectwa.

Obecnie kupiectwo polskie osiągnęło wytknięty cel i od dawna upragnione ognisko własne jest już w jego posiadaniu. W październiku 1929 r. nabył Z. T. K. przylegający do już posiadanej posesji dom przy ul. Zwierzynieckiej 12, w którym koncentruje się obecnie całe życie organizacyjne i towarzyskie kupiectwa poznańskiego. — Siedziba ta nosi nazwę Dom Kupiectwa Polskiego i mieści w sobie na I. piętrze biura Związku Tow. Kupieckich oraz redakcję Świata Kupieckiego. Prócz tego znajdują się tam większa salka do posiedzeń organizacji należących do Związku oraz salka mniejsza przeznaczona na posiedzenia zarządu itp.

Lokale parterowe służą celom reprezentacyjnym i towarzyskim (Resursa Kupiecka); zawierają one: 1) pokój gabinetowy (fundacja Stow. Kupców Chrześcijańskich), 2) salon recepcyjny (fundacja Korporacji Kupców Chrześcijańskich), 3) pokój muzyczny (częściowa fundacja p. K. Gregera), następnie dwa pokoje resursowe i piękną werandę, w której urządzono czytelnię. Jednym słowem, całość przedstawia się już obecnie okazale i jest siedzibą, na jaką zorganizowane kupiectwo poznańskie w całej pełni zasługuje.

Urzeczywistnienie pięknego projektu utworzenia własnej siedziby kupiectwa umożliwiła ofiarność i poświęcenie członków organizacji kupieckich, za co należy im się najwyższe uznanie i szczerą wdzięczność, przyczem szczególnie wyróżnić należy tych kilku nieustrudzonych działaczy, którzy nie szczędzili czasu i energii, aby raz podjęte dzieło doprowadzić do skutku.

Nazwiska ofiarodawców zawierać będzie złota księga fundatorów Domu Kupiectwa Polskiego, która mimo ciężkich czasów niewątpliwie zapełniać się będzie stale, bo liczne potrzeby w związku z urządzeniem wewnętrznym znaleźć winny pokrycie w znanej ofiarności kupiectwa wielkopolskiego.

Zgon zasłużonego kapłana

Z pogranicza doszła nas smutna wiadomość o śmierci polskiego kapłana. W Ugoszczy pow. bytowskiego (Pomerania) zmarł nagle w piątek, dnia 11 bm. w 52 roku życia a 27 kapłaństwa miejscowy proboszcz ks. Robert Prądzyński. Pochodził on z szlacheckiej rodziny kaszubskiej i należał do tych nielicznych duszpastorzów, którzy przywiązani do swej rodzinnej ziemi, w najcięższych czasach w r. 1919 nie opuścili swych parafjan lecz pozostali na wysuniętych posturkach. Szczupia już liczbą polskich kapłanów na pograniczu, gdzie zakusy germanizacyjne ze strony obecnej władzy duchownej w Pile są szczególnie silne, niestety, jeszcze się zmniejszały. Parafjanie ugoscy w przynależącej części Polacy, boleją bardzo żałośnie nad otwartą mogiłą swego kochanego proboszcza, gdyż wiedzą, że jego miejsce zajmie Niemiec. Dzięki poparciu ze strony ks. prob. Prądzyńskiego powstały w parafji ugoskiej w ostatnim czasie trzy polskie szkoły.

Niech ta ziemia polska za kordem, której nigdy nie opuścił, lekką Mu będzie.

Jak wynagradzana jest praca kobiet

Odkąd lat temu dwadzieścia dr. Alice Salomon opublikowała swą pracę o różnicach w wynagrodzeniu za pracę kobiety i mężczyzny, wiele się zmieniło, ale zawsze nie w tej mierze, w jakiejby się spodziewać należało. Zajmujący w tej sprawie jest komunikat „Stałego wydziału dla pracy kobiet“, urzędującego przy „Międzynarodowym Związku Kobiecym“. Komunikat ten zawiera odpowiedzi zebrane w 16 rozmaitych państwach. Wynika z nich, że istnieje jeszcze ogromna przepaść między poborami za pracę mężczyzny, a kobiety.

W Polsce — podaje komunikat — praktyka stoi w przeciwieństwie do ustawy, ustalającej zasadę „za jednakową pracę, jednakowe wynagrodzenie“. Różnica dochodzi od 30—50 proc. Wynikiem tej różnicy jest łatwiejsze uzyskanie zatrudnienia przez kobiety, a tu znów niezamężne mają więcej szans niż mężatki, gdyż pracodawcy wolą unikać wydatków na „ochronę matki“.

W Anglii, gdzie w niektórych przemysłach wyznaczone są minimalne płace, stawki między wynagrodzeniem minimalnym mężczyzny i kobiety wykazują różnicę. Natomiast w przemyśle włókienniczym wynagrodzenie od sztuki jest równe dla obu płci.

W Niemczech w przemyśle metalarskim, chemicznym i stolarskim za równą pracę i kwalifikację kobiety pobierają 60—72 proc. wynagrodzenia mężczyzny.

W Holandji niema jeszcze równouprawnienia na polu zarobków. Ułożona dla drukarzy wspólna taryfa ustala, że nieliczne kobiety, zecerki maszynkowe, nie pobierają mniej jak 87.05 proc. płacy przypadającej zecerom. W innych gałęziach przemysłu różnice są znacznie większe, a jako wytłumaczenie podają pracodawcy z jednej strony mniejszą wydajność pracy kobiecej, z drugiej strony mniejsze potrzeby kobiet, w większej części nie pracujących na rodzinę, lecz wyłącznie dla siebie.

Także w Kanadzie przewyższają zarobki mężczyzn zarobki kobiety. W przemyśle krawieckim i konfekcyjnym różnice te wynoszą 20—50 proc. Różnice są mniejsze tam, gdzie umowy zawierają związki zawodowe. Podobne stosunki panują w przemyśle włókienniczym.

W Norwegii różnice w przemyśle są dość znaczne, podczas gdy w rzemiośle zarobki kobiece nie różnią się od zarobków mężczyzn.

Największe różnice panują w Austrii, gdzie kobiety zarabiają prawie o połowę mniej niż mężczyźni.

W Szwajcarii wszystkie kantony wykazują różnice wynagrodzenia z wyjątkiem przemysłu krawieckiego, konfekcyjnego i zegarmistrzowskiego, gdzie wynagrodzenia akordowe są bez różnicy. Natomiast we wszystkich innych zawodach kobiety wynagradzane są znacznie gorzej. T. G.

VIII międzynarod. kongres

komitetów zwalczania handlu kobietami i dziećmi

W dniach 7—10 października rb. odbędzie się w Warszawie VIII międzynarodowy kongres komitetów walki z handlem kobietami i dziećmi. Na kongresie tym mają być zobrazowane metody pracy, dotychczasowe wyniki, tudzież opracowane wnioski, które pójda pod obrady Komisji Ligi Narodów.

Jeżeli się weźmie pod uwagę wyjątkowe warunki polskie oraz masową emigrację zarobkową, to łatwo spostrzec że największe niebezpieczeństwo w tej sprawie zagraża Polsce. Potwierdzają to materiały sprawozdawcze komitetów, zwłaszcza amerykańskich oraz nasze własne spostrzeżenia: faktem zatem jest, że ołbrzymia większość „żywego towaru“ na rynek światowy wychodzi z Polski. Taki stan rzeczy stwarza konieczność jak największego zainteresowania się ze strony społeczeństwa polskiego sprawą ohydnej i zbrodniczego handlu.

Kongres organizuje warszawski komitet, który skupił najpoważniejsze organizacje kobiece. Prace organizacyjne w toku.

Biuro Kongresu mieści się w lokalu Komitetu walki z handlem kobietami i dziećmi w Warszawie przy ulicy Zgoda 6. tel. 107-65.

Warunki przyjęcia do nowicjatu ks. ks. Zmartwychwstańców w Krakowie

Otrzymujemy następujący komunikat: Starając się o przyjęcie do Nowicjatu kleryków, trzeba nasamprzód wnieść podanie, w którym patent ma między innymi podać powody skłaniające go do wstąpienia do Zgromadzenia i oznajmić, że ma szczerą wolę poświęcenia się stanowi duchowemu w Zgromadzeniu X. X. Zmartwychwstańców, i posłać następujące papiery, (najlepiej w liście poleconym):

1. Metrykę chrztu.
2. Świadcstwo moralności od proboszcza, względnie ks. katechety.
3. Świadcstwo Bierzmowania.
4. Świadcstwo ukończenia nauk gimnazjalnych z maturą, albo przynajmniej sześciu klas, mających później być, po Nowicjacie dopełnione do matury.
5. Świadcstwo lekarskie.
6. Pozwolenie rodziców, jeśli patent jeszcze nie jest pełnoletni, razem z oświadczeniem, że zrzekają się wszelkiej pomocy materialnej ze strony syna na przyszłość.
7. Własnoręcznie napisany życiorys.

Za utrzymanie i pobyt w Nowicjacie nie się nie płaci; natomiast osobiste wydatki każdy sam pokrywa.

Zgłaszając się do Nowicjatu Braci, należy przesłać te same papiery jak powyżej, z wyjątkiem numeru 4-go. W miejsce tegoż wymaga się świadcstwo wyzolenia, gdyż pożądanym jest, aby Bracia byli biegli w rzemiosłach.

Każdemu patentowi daje się odpowiedź czy zostaje przyjęty czy nie. Ten który został przyjętym otrzymuje wykaz potrzebnej wyprawy i bliższe objaśnienia co do przyjazdu itd.

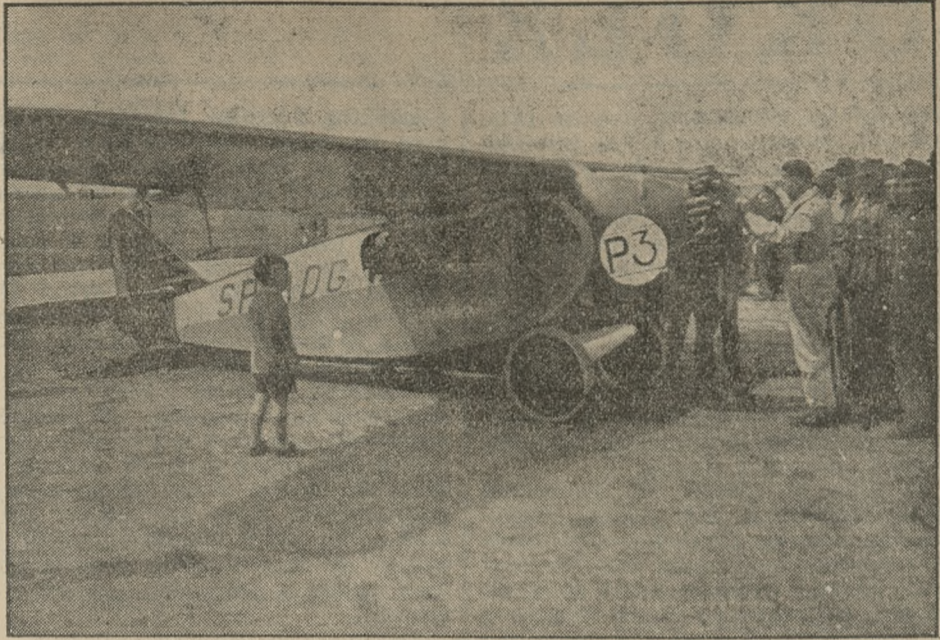
Uprasza się o dołączenie znaczka pocztowego na 1/2. na posłanie odpowiedzi patentowi lub odesłanie papierów, w razie nieprzyjęcia kandydata do Zgromadzenia.

Zgłoszenia należy kierować pod adresem: Xiędza Magistra Nowicjatu X. X. Zmartwychwstańców, Kraków, Ulica Łobzowska 10.

Kto chce spędzić młó wieczór, niech idzie do Parku Wilsona wyglądającego go, jak wizja bajkowa

Dom Kupiectwa Polskiego przy ul. Zwierzynieckiej

Jedna z polskich awjonetek, startujących z Warszawy na międzynarodowy rajd awjonetek; zatrzymała się na lotnisku w Ławicy, gdzie dokonano powyższego zdjęcia

„Humanitarna“ egzekucja

Niedawno w kronice wiadomości z całego świata niektóre dzienniki pomieściły notatkę o straceniu w więzieniu w Carson w stanie Nevada (USA) przestępcy nazwiskiem White. Egzekucja została wykonana za pomocą gazu trującego.

Odbłyło się to w specjalnej szczelnej komorze za pomocą chemicznego działania związku kwasu siarkowego z kuleczkami cjanu. Notatka podaje, że śmierć skazanego nastąpiła w przeciągu trzech minut. Tyle krótka wiadomość!

Ponieważ w Ameryce istnieje prawo, że zwłoki przestępcy po wykonaniu wyroku zostają poddane sekcji w celach naukowych, warto się tu zastanowić nad ciekawym rozwiązaniem jednego zagadnienia z dziedziny przyszłej walki i obrony chemicznej.

Dotychczas pomimo wojny, wyniki badań lekarskich nad działaniem trucizn bojowych na ludzki organizm były bardzo ubogie, wszystkie bowiem powojenne doświadczenia z małymi wyjątkami odbywały się i odbywają na zwierzętach. Próby ze zwierzętami jednakże nie zadawają uczonych, czynić je zaś na ludziach, ze względu na brak „amatorów“ jest niemożliwym. Amerykanie usunęli i tę trudność, znaleźli bowiem sposobność do zabijania żywych, zdrowych ludzi za pomocą gazów bojowych, mało tego, przyoblekli to jeszcze w przepis obowiązujący prawa. Dziś przeto uczony amerykański ma sposobność badania w chwili po zgonie na ludzkim organizmie działalności trucizny bojowej, w ten sposób zaś wypróbować można wszystkie środki nie wyłączając świeżo wynalezionych!

Tak szybkie zastosowanie „postępu i nauki“ w wykonywaniu wyroków śmierci należy przypisać przedewszystkiem chęci wypróbowania morderczych narzędzi, które masowo zostaną użyte w wojnie przyszłości. Można to również tłumaczyć badaniem środków obrony. Zaledwie, powie niejeden, trzeba było trzech minut, by nastąpiła śmierć, jednak te trzy minuty mogły być dla skazańca wiekiem męki i cierpienia, jakie znośił, oddychając trucizną, zanim utracił przytomność — wcale nie świadczą o humanitaryzmie władz sądowych stanu Nevada. Gazy trujące działają bowiem na przewody oddechowe i na krew człowieka, od krwi tej odbierają tlen, zwiększają ilość ciałek czerwonych podnoszą temperaturę, i dopiero w końcu swego zabójczego działania wywołują utratę przytomności i śmierć.

Niewiem, jak technicznie wyglądało wykonanie wyroku, sposób wykonania jednak jest bardziej barbarzyński od gilotyny, która działa w mgnieniu oka.

Prawnikami amerykańskimi kierowały jednakże według wszelkiej pewności nie względy natury, humanitarnej, a jeno i wyłącznie prawdopodobnie chęć przyjęcia z pomocą wojskowemu arsenalowi środków chemicznych w Edgwood i politechnice w stanie Massachusetts, która pierwsza na świecie posiada wydział chemii bojowej. Objektów do praktycznych badań teraz będą dostarczać więźnia w Stanach Zjednoczonych.

Wszystko to rzuca ponure światło na pacyfistyczne nastroje w świecie i na szczerą intencję różnych państw, które podpisały międzynarodowe zobowiązania o niestosowaniu środków chemicznych w wojnie przyszłości (patrz protokół genewski z dnia 17. czerwca a1925 r.) — Co prawda na usprawiedliwienie Ameryki Półn., to należy dodać, że protokółu żadnego nie podpisała, i w wojnie przyszłości gazy stosować będzie. Dziś na czele wspaniałe rozbudowanej służby chemicznej w armji St. Zjedn. stoi znakomity chemik bojowy gen. Gilchrist.

Na niebezpieczeństwo wojny chemicznej nieraz już i w Polsce zwracano uwagę całego społeczeństwa, jak dotychczas jednakże większość ludności trwa w jakimś tragicznym uporze i do obrony się nie przygotowuje, a przeciw należy państwa, że z jednej strony mamy sąsiada, którego armja będzie oparta na broni lotniczej i chemicznej w całym znaczeniu te-

go słowa, czego dowodem niech będzie chociażby odbyta w ubiegłym miesiącu wystawa chemiczna w Frankfurcie nad Menem, która była bardzo plastycznym obrazem w dziale przygotowań do wojny i obrony chemicznej.

Wedle zdania autorytetów tej miary co Foch, gen. Seckt, prof. Hanslian, prof. Langewin obronę przeciwlotniczo-przeciwgazową jest w możności stworzyć jedynie cały naród, nie oglądając się na rząd, i nie spychając nań zadań ponad siły — cały naród i to przy organizacji i obrymym wysiłku. Taką organizacją w Polsce, z każdym dniem potrzebniejszą i coraz aktualniejszą staje się Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, która niestety jeszcze nie posiada w najbardziej zagrożonej Wi. elkopolse nawet pół miliona członków!

A. K.

10 razy „czemu?“

Czemu rzucaś na chodnik odpadki owoców (pestki, łupinę, ogryzki)? Podobne zaśmiecanie ulicy jest nieestetyczne i karygodne. Powiedziałbym, że nawet samo jedzenie na ulicy owoców itp. jest nieestetyczne i świadczy o bezmyślności lub wrodzonym łakomstwie. Czy nie miałbyś wzdęć o tem, że bliźni twoi, dzięki twojemu łakomstwu łamią sobie ręce i nogi, a w każdym razie przewracają się często i ranią boleśnie?

Czemu rozmawiasz tak głośno w pociągach i tramwajach, że przeszkadzasz innym? Poco mają wszyscy słyszeć o twych kłopotach i tajemnicach, zwłaszcza wtedy, gdy woleliby poczytać lub porozmawiać z swymi znajomymi?

Czemu używasz talerzyków i filiżanek zamiast popielnic tak w kawiarniach jak w gościnie? Popiołem nietylko zanieczyszczasz przedmioty, ale je psujesz i oszczepasz, bo skutkiem tego porcelana dostaje żółte plamy, które wyglądają nieapetycznie i nieporządnie.

Czemu zabierasz w kawiarni wszystkie gazety na raz, skoro czytasz tylko jedną? A po przeczytaniu, czemu nie odniesiesz ich na swoje miejsce? Przecież prócz ciebie wielu innych lubi czytać nowości!

Czemu zamiast używać zakładki do książki robisz osłe uszy i marnujesz tam książkę, zwłaszcza, jeśli to książka pożyczona?

Czemu wstawiasz łóżka o kwadrans zapóźno i skutkiem tego musisz się spieszyć cały dzień i męczyć niepotrzebnie siebie i innych?

Czemu zajmujesz telefon na całe kwadransy, zwłaszcza na poczcie, gdzie tylu innych czeka na niego?

Czemu odkładasz załatwienie pilnych spraw na ostatnią chwilę i tracisz nieraz skutkiem tego pieniądze, lub zapominasz o tych sprawach zupełnie, a nie załatwiasz ich traciąc dobre imię człowieka słownego?

Czemu, mając pieniądze na wile, ogrody, przyjęcia wystawne i automobile, pożyczasz książki od bliznich, zamiast kupić je sobie w księgarni na własność?

Czemu, żono, gdy mąż twój wraca utrudzony pracą zawodową, na obiad — dreyczysz go żądaniem pieniędzy i relacjami o różnych niemiłych rzeczach? (Alka)

Źródło energii życiowej w lecie

Latem wypędza nas z miasta, z dusznych jego ulic i mieszkań do letnisk, uzdrowisk, w góry, nad morze. Tam szukamy wolnej przestrzeni, powietrza, słońca, odpoczynku, tam też przywracamy naszym mięśniom, nerwom, całemu organizmowi naszemu sprawność, elastyczność, świeżość i wytrzymałość.

Odpoczynek nie jest jednak wszystkim w okresie wakacyj letnich. Jest on raczej — można śmiało powiedzieć — jednym tylko z czynników regeneracji zmęczonego całoroczną pracą i życiem miejskiem organizmu. Dzisiaj — w dobie triumfu racjonalnych zasad treningu, gimnastyki ogólnej — wywczas latnie spędza się nietylko na leżaku, hamaku, na wygodnym fotelu, na piasku plaży morskiej, lecz dzieli się swój

dzień na kilka odcinków, poświęconych różnorodnym sportom, ćwiczeniom, wybieżkom, grom, turystyce, pływaniu, taternictwu, etc. etc.

Wszystko to wpływa regenerująco i odżywczo na organizm, na wszystkie jego funkcje. Chodzenie, pływanie, wiosłówka, marsze, gry, jazda konna, wspinanie się na góry ćwiczą mięśnie, płuca, stwarzają zdrowe zmęczenie fizyczne, po którym przychodzi niemiłej zdrowa potrzeba snu i odpoczynku.

Tu też gra wielką rolę właściwe odżywianie. Zwłaszcza podczas i po energicznych marszach, grach ożywionych, po pływaniu, wiosłówce itp. Niesłychanie doniosłą rolę odgrywają w tych razach pokazy obfitujące w węglowodany, lekkie, strawne i nie obciążające żołądka, a podtrzymujące proces spalania w organizmie, dostarczające mu niezbędną ilość energii i neutralizujące efekt zmęczenia. Węglowodany zawierają w wielkiej ilości wszystkie przetwory, w skład których wchodzi cukier, np. czekolada, cukierki, dropsy, napoje owocowe, lemonjady, etc. Znany np. jest fakt, iż w Szwajcarii, lub w Sabaudji żaden rutynowany alpinista czy przewodnik nie pójdzie na wyprawę w góry, nie zaopatrzony się uprzednio w czekoladę, cukier, i mleko skondensowane. Przy wdrapywaniu się na wyższe szczyty, na każdym etapie wypoczynkowym dobrze ocukrzone mleko, czekolada, cukier są niezastąpionym środkiem odżywczym, i stymulującym działaniem serca, mięśni, podniecającym energje, i neutralizującym zmęczenie.

Po kąpielach, czy pływaniu organizm domaga się zwrócenia mu tego samego quantum energii i ciepła, jakie utracił i wydatkował w czasie ruchów w wodzie i pokonywaniu oporu fal. Filiżanka czekolady, dobrze ocukrzona kawa, cukier w jakiejkolwiek postaci przywracają wkrótce organizmowi siłę i impuls, rozgrzewają i przyspieszają obieg krwi. Czynniki to lepiej, trwałe i — co najważniejsze — zdrowie, niż alkohol.

Tak więc w tej, czy w innej postaci, w połączeniu z płynami czy z owocami, cukier jest niezbędnym czynnikiem normalnego odzrodzenia i wzmocnienia organizmu ludzkiego podczas feryj letnich. P. P.

Gdy biją się o pieniądze...

W ostatnim czasie w Barcelonie zmarł tam niejaki Brunon Humbert pozostawiając dość poważny majątek i cztery niezamężne córki. Otwarcie testamentu przeciągało się przez dłuższy czas kiedy nareszcie do niego przystąpiono okazało się że zmarły zapisał cały majątek swym córkom jednak pod warunkiem że wyjdą za mąż w przeciwnym razie całość lub odpowiednią część spadku dostać się miała instytucjom dobroczynności.

Tymczasem wszystkie córki były jeszcze pannami a że przekroczyły już siedemdziesiątkę i male już miały szanse do zamążpójścia więc rozgniwały się nie na żarty. Żyły zawsze z ojcem w jak najlepszej zgodzie więc tem więcej oburzał się testament zakrawający na jakiś żart niewczesny. Tymczasem sprawa była zupełnie prosta: p. Humbert sporządził testament sześćdziesiąt lat przed swoją śmiercią kiedy dzieciwe dziś panny były jeszcze małymi dziewczynkami sądząc że tak najlepiej zabezpieczy szczęście swych córeczek, później zapomniał niestety zmienić testament.

Panny Humbert wspólnie rozpoczęły walkę o spadek zaczepiając w sądzie testament. Sprawa ciągnęła się w sądach przez pewien czas gdy nagle najstarsza z nich 83-letnia Marja Aniela zламаła solidarność, wyszła za 29 letniego swego krawnego i została tem samem spadkobierczynią majątku.

Pozostałe trzy siostry nie dały za wygrana, przed sądem zakwestjonowały po czytalność najstarszej siostry. Sąd był jednak innego zdania i majątek przyznał zamężnej Marji Anieli która właśnie wychodząc zamąż pomimo swego wieku dowiodła że rozsądnie zapatruje się na sprawę spadku.

Wobec takiego wyroku leciwym pannon Humbert nie pozostało nic innego jak również postarać się o mężów.

Liczba zegarów króla angielskiego przekracza tysiąc

Rozpoczęła się w tych dniach — jak donosi londyński „Times“ — odbywająca się dw arazy do roku lustracja zegarów, należących do króla angielskiego. Praca ta zajmuje przez dwa miesiące kilkunastu zegarmistrzów, gdyż ilość zegarów, stanowiących własność królewską, przekracza 1000 sztuk. W samym tylko zamku Windsorskim znajduje się 360 zegarów a 160 ozdabia ściany pałacu Buckingham. Największa praca następuje szczególnie, gdy trzeba przesunąć wskazówki ze względu na tak zw. „godzinę letnią“.

Zegary, znajdujące się w zamku Windsor, są szczegółowo opisane w dwutomowym wydawnictwie, nad którym czuwa lord szambelan. Obok opisu każdego zegara, znajdują się jego fotografie ze szczegółową wzmianką o miejscu, w którym jest umieszczony; rzecz to nader ważna, gdyż zamek posiada kilkaset pokojów i kilometrów wprost krząganek i korytarzy.

Wśród najciekawszych okazów w Windsor jest zegar, zbudowany przeszło sto lat temu, chodzący z dokładnością ca do 1-

łamka sekundy. Jednym z najcenniejszych wśród małych zegarków jest złoty zegarek, ozdobiony „węzłami miłości“, darowany w dzień ślubu Annie Bolonie przez Henryka VIII. Przez pewien czas zegarek ten był własnością rodziny Horacjusza Walpole, od której odkupiła go zmarła królowa Wiktoria. Rzadkim unikatem jest zegar t. zw. „zegarem protestu“, który ukazał się na ulicach Londynu, gdy parlament uchwalił ustawę Pitta, nakładającą specjalny podatek na właścicieli zegarków. W pałacu Buckingham znajduje się ciekawy przyrząd, wynaleziony przez sławnego Bregueta, kontrolujący bieg złotozegarka należącego do Jerzego IV. Po uderzeniu godziny 12, wyskakuje automatycznie z przyrządu specjalna wskazówka, która przywraca należyte położenie wskazówkom zegara — o ile ewentualnie przyspieszył lub opóźnił swój bieg. Za czasów panowania Edwarda VII. wszystkie królewskie zegary spieszyły się o pół godziny. Edward VII. znany ze swej przysłowionej punktualności, tym sposobem zabezpieczał się przeciw wszelkim możliwym ewentualnościom i przeszkodom. S. F.

Wspomnienia niebwałej katastrofy

Temu lat 67 (w pamiętnym roku 1863) w święto Niepokalanego Poczęcia Matki Boskiej, była stolica Chile, Santiago, widownią strasznej katastrofy, jakich niewiele spotykamy w dziejach świata. Święto Niepokalanego Poczęcia było w Santiago szczególnie uroczyste obchodzone w kościele ks. ks. Jezuitów (Iglesia de la Compania de Jezus), to też tłumy wiernych zapełniły świątynię w ten dzień podczas uroczystej sumy. Wielki ołtarz był ozdobiony wielkimi bukietami z kwiatów sztucznych, wśród których stały kandelabry gazowe rzeźbiście oświetlające stojącą na ołtarzu figurę Matki Boskiej. W pewnej chwili buchnął z kandelabrow płomień, od którego zajęły się kwiaty. W jednej chwili ogarął pożar Wielki ołtarz i wkrótce całe presbiterjum było jednym morzem płomieni. Wiernych zapelniających kościół ogarnęła panika; wszyscy zaczęli się pchać ku wyjściom, które wkrótce były zapchane ludźmi stratanymi w tłoku. Nadmiar złego zatrasnęły się główne drzwi wychodowe, zamykające się na wewnątrz, tak że nikt nie mógł się już wydobyć z płonącego kościoła. Pożar czynił tymczasowo szybkie postępy. Paliło się już drewniane belkowanie nad nawami, płonące belki odrywały się z trzaskiem od stropu i spadały w sklepienie tłumy krzyżące z przerażenia. I zniknął nie było widać ratunku. Dopiero po długim oczekiwaniu, które wydawało się zagrożonym śmiercią w płomieniach całym wiekiem, nadjechała straż pożarna. Zabrała się natychmiast do wyrabiania głównej bramy. Gdy tego dokonano przedstawił się strażakom i tłumom zebranim przed kościołem okropny widok: na progu świątyni leżało klebowisko straconych ciał ludzkich, z którego daremnie starali się wydobyć żywi jeszcze, choć mocno poturbowani w tłoku. Działy się rozdzierające sceny: tu narzeczony starał się wyrwać śmierci swą ukochaną, tam ojciec starał się ratować swe dzieci.

Wszystko daremnie: niepodobna było rozwikłać tego okropnego węzła z żywych i martwych ciał. Ramiona wyciągnięte ku ratującym wyrwane ze stawów padały u stóp ratowników, którzy szaleli z przerażenia na widok męczarni, którym zaradzić nie mogli. Wreszcie z hukiem zawalilo się sklepienie kościoła; jeden wielki krzyk podniósł się ku niebiosom, pod gorącym słońcem Południa płonął stos okropny a w nim 2 tysiące żywych istot. Miasto całe okryło się żałobą: nie było rodziny, która nie straciła kogoś ze swych najdroższych. Pogrzeb 2000 ofiar pożaru był potężną manifestacją bólu i pokuty, kajania się w obliczu straszliwego dopustu Bóżego. Na miejscu spalonego kościoła wystawiono figurę Matki Boskiej, ze złożonymi do modlitwy rękoma — na pamiątkę dnia, który z uroczystego, radosnego święta niespodzianie zmienił się w dzień żałoby i pokuty. Figura ta do dziś przypomina mieszkańcom Santiago, że „nikt nie wie dnia ani godziny“... S. F.

Zbyt dokładne przepisy szerzą często dezorganizację.

Podczas kąpieli w jeziorze pod Potsdamem utonął wskutek ataku sercowego kelner Bonkowski. Po pięciu dniach rybacy w Nedlitz, leżącym nad tymże jeziorem, wydobyli zwłoki już w stanie silnego rozkładu. Władza tej miejscowości polecila pewnemu zakładowi pogrzebowemu zająć się trumną i zwłokami. Ponieważ Bonkowski przebywał na urlopie w Gross-Glienicke, trumnę wysłano do tej miejscowości, by zwłoki na tamtejszym cmentarzu pochować. Zarząd cmentarza odmówił jednak przyjęcia zwłok, tłumacząc się tem, że Bonkowski nie był przynależny do Gross-Glienicke. Ponieważ m. Sakrow nie posiada cmentarza, trumnę pozostawiono prosto aż do dalszego wyjaśnienia pod... krzaczkiem, zrozpaczona rodzina zaś nie mogła nic na to poradzić, bo przepisy są przepisami. Słusznie stwierdza jedno z pism niemieckich, że obywatel niemiecki od chwili urodzenia aż do śmierci krępowany jest tysiącami przepisami w interesie porządku i higieny, jeżeli jednak pozwoli sobie przypadkiem umrzeć nie szablonoowo, wszystkie paragrafy i ich wykonawcy biorą w teń!

ŻYCIE SOKOLE

Złoty okręgowe Okręg gnieźnieński

Janówiec. Tegoroczny złoty okręg gnieźnieński odbył się tu dnia 13 b. m. Prócz obu gniazd gnieźnieńskich i janowieckiego stawili gniazda z Czarniejewa (oddział żeński) Pobiedzisk, Powidza, Rogowa, Słupcy, Strzałkowa, Trzemeszna, Witkowska i Wrześni. Po ukończeniu próbnych ćwiczeń stanęła w karnym szyku bracia sokoła do pochodu z 10 sztandarami i orkiestrą Tow. Powstańców z Gniezna na czele udając się do kościoła. Od ołtarza z podniosłymi słowami zwrócił się ks. dziekan Noak do sokolstwa, podkreślając wzniosłość hasła idei sokolej.

Po nabożeństwie ustawiły się drużyny sokole w czworobok na rynku, gdzie nastąpiło otwarcie zlotu. Podniosło przemówienie wygłosił prezes okręgu drh. Trepiński z Gniezna. Jako drugi wystąpił prezes gniazda janowieckiego drh. Łuczak witając złoty w murach Janowca i życząc powodzenia. W imieniu Przewodnictwa Dzielnicy Wielkopolski przemawiał drh. Kempański z Poznania. Po przerwie obiadowej nastąpił wymarsz na boisko z orkiestrą na czele; następnie kroczyli: prezes z naczelnikiem okręgowym, zarząd okręgu z wiceprezesem drh. Kaliszewskim i prezeską gniazda gnieź.

drh. Zórąwą, delegat Dzielnicy drh. Kempański, wreszcie niósł chorągwy dh. Wojciechowski sztandar okręgowy. Dalej postępowały drużyny męskie za niemi drużyny. W tym czasie trybuny szczególnie zapełniła publiczność, z pośród której liczny procent stanowił przybysze z okolicy.

Rozpoczęto wolnymi ćwiczeniami młodzieży męskiej, poczem produkowały się drużyny biało-czerwonymi pałkami. Pokaz wzorowej lekcji gimnastyki wykonany przez młodzież z Gniezna świadczył o pilnej pracy tej młodzieży. Pierwszą część programu zamknęły ćwiczenia wolne drużów w większym zespole; były to ćwiczenia przeznaczone na zlot dzielnicowy w roku 1931. Nie opanowano je jeszcze całkowicie, ale naogół wykonano niezle. W czasie przerwy publiczność z zainteresowaniem przyglądała się grom młodzieży sokolej. Po pauzie drużyny wykonały piękne ćwiczenia rytmiczne przy dźwiękach orkiestry, poczem wystąpili druhowie popisując się z lancami. Na zakończenie odbyła się defilada wszystkich drużyn i przemówienie prezesa okręgu drh. Trepińskiego, który podziękował zgromadzonym za liczny udział. (br.)

Okręg kępiński

Kępno. W dniu poprzedzającym złoty odbyły się zawody. Z 15 czynnych gniazd wzięło w samy zlocie udział przeszło drużów i druhen, a w popisach wystąpiło blisko 200 ćwiczących. Otwarcia zlotu dokonał prezes okręgowy drh. Kokociński. Po odbytej rano próbie generalnej udano się wspólnie w pochodzie ze Związkiem Inw. Woj., który w dniu tym święcił uroczystość 10-lecia swego istnienia do kościoła na nabożeństwo. Występy publiczne rozpoczęły się po południu o godz. 16.

Kolejno ćwiczyli: młodzież, druhowie i drużyny. Uwzględniając, że popisowała się przeważnie młodzież wiejska, która swe normalne ćwiczenia uprawia w bardzo trudnych warunkach (brak boisk, lokali ćwiczebnych) — wszystko wypadło naogół bardzo dobrze. Liczne oklaski zdobyły sobie ćwiczenia na przyrzadach. Po występach odbyło się wieczorem w Strzelnicy rozdanie nagród i zamknięcie zlotu. Udział publiczności był bardzo liczny. (ka)

Okręg lwówecki

Lwówek. Szósty złoty naszego okręgu nie zapowiadał się dobrze. Narobiono sobie kosztów, wystawiono wspaniałe trybuny, nabierano fantów i wyżywienia na 200 osób, przygotowane sliczne nagrody, tymczasem od soboty, godziny 19 lato bez przerwy. Dopiero w niedzielę rano o godz. 8 przestało padać i wtenczas nadzieja wsąpiła we wszystkich, że może niebo jednak będzie łaskawe. Do pochodu na nabożeństwo stanęło 240 sokolów, w tem z okręgu lwóweckiego 185, z sąsiednich okręgów 50. W kościele wygłosił o zadaniu i celach sokolstwa bardzo piękne kazanie ks. dziekan Laskowski.

Wspólnym obiedzie wymaszerowano na boisko miejskie, gdzie nastąpiło otwarcie zlotu przez prezesa okręgu drh. Drobnika. Imieniem Przewodnictwa Dzielnicy przemówił drh. inż. Maćkowiak zachęcając do wytrwałej i intensywnej pracy. Następnie przemówił burmistrz miasta drh. Schmidt, znany ze swej pracy sokolej w Berlinie, wskazując na to, że z zlotem zbiega się 520 rocznica zwycięstwa nad gadem krzyżackim pod Grunwaldem i 10-lecie plebiscytu na Mazurach.

Część administracyjną okręgu i zlotu jest godna uznania i pochwały, jednak część techniczna zupełnie nie dorosła do zadania. Program był za obfity. Niepotrzebnie włączono zawody, o których zatwierdzenie nawet się nie postarano. Boisko zastaliśmy nieprzygotowane, ani do ćwiczeń wolnych ani do zawodów. Ćwiczenia wolne były wykonane bardzo źle, bez krycia i równania oraz bez opanowania elementów poszczególnych.

Do przyszłego zlotu dzielnicy w Poznaniu trzeba będzie jeszcze dużo starań dolażyć, ażeby ten okręg mógł dorównać innym. Stwierdzić było można również wielki brak punktualności i obowiązkowości. Niekiedy przeszli chociaż mieli tylko 3 km. odległości nawet nie raczyli się pokazać. Mimo wszystko należy ten okręg utrzymać ze względu na gniazda wiejskie, które inaczej straciłyby punkt oparcia.

Udział w zlocie przypadający na poszczególne gniazda i zarazem obrazujący ich poziom pojmowania obowiązków sokolich, przedstawia się następująco: (pierwsza liczba oznacza ilość drużów w pochodzie, druga — druhen, trzecia liczbę drużów w ćwiczeniach wolnych, czwarta — liczbę druhen): Lwówek (38, —, 15, —); Nowy Tomyś (20, 9, 8, 9); Pniewy (27, 12, 24, 12); Lutomsk (18, —, 5, —); Konin (9, 13, 5, 9); Pakosław (17, —, 3, —); Posadowo (33, —, 13, —); Turowo (21, —, —, —). Razem było więc w pochodzie 185 drużów i 34 drużyny, a w ćwiczeniach uczestniczyło 73 drużów i 30 druhen. Ponadto z Buku przybyło 16, a z tych 3 ćwiczyło; z Opalenicy — 20, z nich ćwiczyło 7 i wreszcie z Sierakowa 13. Ogółem więc uczestniczyło w pochodzie drużów 234, a w ćwiczeniach 83.

Udział w zlocie przypadający na poszczególne gniazda i zarazem obrazujący ich poziom pojmowania obowiązków sokolich, przedstawia się następująco: (pierwsza liczba oznacza ilość drużów w pochodzie, druga — druhen, trzecia liczbę drużów w ćwiczeniach wolnych, czwarta — liczbę druhen): Lwówek (38, —, 15, —); Nowy Tomyś (20, 9, 8, 9); Pniewy (27, 12, 24, 12); Lutomsk (18, —, 5, —); Konin (9, 13, 5, 9); Pakosław (17, —, 3, —); Posadowo (33, —, 13, —); Turowo (21, —, —, —). Razem było więc w pochodzie 185 drużów i 34 drużyny, a w ćwiczeniach uczestniczyło 73 drużów i 30 druhen. Ponadto z Buku przybyło 16, a z tych 3 ćwiczyło; z Opalenicy — 20, z nich ćwiczyło 7 i wreszcie z Sierakowa 13. Ogółem więc uczestniczyło w pochodzie drużów 234, a w ćwiczeniach 83.

Okręg rogoziński

Rogoźno. Pod znakiem deszczu rozpoczął się nasz złoty, a niepogoda dała się przedewszystkiem odczuć zawodom, które odbyły się w sobotę; dlatego też nie osiągnięto specjalnie dobrych wyników. W biegu kolarskim na dyst. 60 km. startowało 6, a zwyciężył drh. Kłoczek z Rogoźna. W pływaniu na dystans 350 przy 3 startujących pierwsze miejsce zajął drh. Kasiński również z Rogoźna. W zawodach lekkoatletycznych w pięcioboju zwyciężyło Rogoźno 768 pkt., przed Obornikami 543 pkt. i Chodzieżą 393 pkt. Czworobój młodzieży dał następujące rezultaty drh. drh.: 1) Tad. Kamiński (Rog.) 116 pkt., 2) St. Ignasiak (R) 108 pkt., 3) St. Ptasiński (R). Pięciobój druhen: 1) Urbaniakówna (Obor.) 179 p., 2) Fr. Konieczna

(Obor.) 162 p., 3) H. Nowacka (Obor.) 127. Nad całością zawodów czuwał niestrudzony drh. prezes Roskosz; z ramienia naczelnictwa Dzielnicowego był drh. Stefan Weselik.

W niedzielę pogoda się znacznie poprawiła, jednak niepewna aura z soboty odstraszyła wielu, dlatego też przy zbiórce na rynku nie było spodziewanych tłumów. Ruszono na nabożeństwo do kościoła, poczem po mszy św. delegat Przewodnictwa Dzielnicy drh. red. Jerzy Herniczek w otoczeniu zaproszonych gości odbierał defiladę wspaniałe prowadzoną przez drh. prezesa Roskosza, oraz drh. naczelnika Korybalskiego. Udano się następnie pochodem na boisko dh. Jarosza, gdzie odbyło się uroczyste otwarcie zlotu, zagał drh. prezes Ros-

kosz witając zebranych, poczem składali p. i. życzenia pp.: burm. Smukalski; b. starosta Witkowski, wyrażając uznanie dla ogromu pracy oraz niepożytej energii drh. Roskosza; zastępca burmistrza Dokowicz; prezes W. T. K. R. Gładysz; w imieniu OKZ. — prof. Englert; w imieniu Młodych Obozu W. P. — Wojnecki i i. Na zakończenie delegat Przewodnictwa drh. red. Herniczek wygłosił programowy referat, podkreślając doniosłą rolę Sokolstwa w walce o niepodległość, oraz obecne znaczenie naszej organizacji, jako narodowej strażnicy ducha.

O godz. 14 udano się pochodem przed mieszkanie drh. prezesa Roskosza; tam delegat Dzielnicy odbył przegląd, przechodząc przed frontem drużyn, poczem pochód ruszył znów na boisko, poprzedzany przez kolarzy z

Okręg średzki

Chocicza. Złoty okręg średzkiego odbył się tutaj w niedzielę 13 b. m. O godz. 11 przed poł. celebrował mszą św. w parku pałacowym w Boguszewie ks. prob. Kluge z Kolmiczek; pienia wykonało Koło Śpiewu „Halka“ z Nowego Miasta n/Wartą. Po nabożeństwie odbyła się defilada wszystkich gniazd przed władzami sokolstwa, delegacjami i zaproszonymi gośćmi. Po odebraniu raportu przez prezesa okręgu drh. Świta z Środy udano się w pochodzie do lokalu p. Szulca w Utracie na uroczystościowe zebranie, które otworzył prezes miejscowego gniazda dh. Łukaszyk powołując na przewodniczącego drh. Świtę; sekretarz drh. Wrona zdał sprawozdanie z 7-letniej działalności miejscowego gniazda. Następnie składali życzenia delegaci Sokoła z Jarocina, Nowego Miasta, Środy oraz Tow. Powstańców i Woja-

Okręg wągrowiecki

Wągrowiec. Już w sobotę po południu zaczęły się zjeżdżać ze wszystkich zakątków drużyny sokole, które swą postawą wzbudzały zachwyty. Miasto na powitanie gości przystroili się w odświętną szatę. Wieczorem przybyłe już drużyny w pochodzie udały się do prezesa okręgu, drh. Przybylskiego, poczem z orkiestrą Tow. Powstańców i Wojaków wymaszerowały na dworzec, by powitać przyjeżdżających drużów i drużyny. Pochód udał się następnie do Strzelnicy p. Rossy na uroczystą akademję otwarcia zlotu i obchodu 10-tej rocznicy istnienia okręgu w odrodzonej Polsce, zagał prezes okręgu, drh. Przybylski. Życzenia zlotowi składali p. dyr. Schlingler, drh. Stachowiak w imieniu gniazda wągrowieckiego i w dłuższym przemówieniu del. Dzielnicy dh. Gładysz, który stwierdził, że Sokół po 40 latach istnienia, pozostaje na jedynej prawdziwej drodze do uzdrowienia stosunków w naszej ojczyźnie. Jest on najidealniejszą szkołą obywatelską, szkołą ćwiczenia ciała i ducha, obowiązkowości i miłości ojczyzny, która łączy w swoich szeregach wszystkich Polaków bez różnicy stanów i zapatrywań. Z kolei odczytał p. Stachowiak nadesłane telegramy i życzenia. Następnie chór mieszany Koła Śpiewackiego pod batutą p. Zielińskiego wykonał doskonale Nowowiejskiego „Ufajcie“ i Moniuszki „Przyłeciel Sokolowie“. P. Kuśnierkówna wypowiedziała z werwą kilka słów do młodzieży, poczem wykład na temat historii Sokoła i zadań jego wygłosił p. dyr. Schlingler.

Następny dzień niedziela, minęła również pod znakiem zmiennej pogody i zwłaszcza po południu deszcz co chwilę przerywał pokazy i ćwiczenia. Już rano na ulicach miasta dało się zauważyć znaczniejsze ożywienie. O

dziarskim 7-letnim Antoniem Thomasem na czele, najmłodszym sogolikiem, oraz przez doskonałą orkiestrę dętą zakładu poprawczego w Antoniewie pod Skokami. O godz. 15 odbył się bieg na przełaj przy udziale 14 startujących na dyst. około 3000 m; rezultat był następujący drh. drh.: 1) J. Grabus (Rog.) 12:7.5, 2) A. Krzyworski (Pob.), 3) Surnik (Pob.) Równocześnie rozpoczęła się zabawa w ogrodzie, urozmaicona grammi towarzyskiemi, strzałami do tarczy itp. Publiczność napływała tłumnie, a z chwilą rozpoczęcia ćwiczeń o godz. 18 widzów zebrało się bardzo wielu, co świadczy o popularności, jaką się cieszy sokolstwo. Ćwiczenia druhen i drużów wypadły na ogół dobrze; znać tu również wydatną pracę drh. prezesa Roskosza.

ków i Koła Śpiewu „Halki“ z Nowego miasta.

O godz. 15,30 po przerwie nastąpił wymarsz do parku pałacowego w Boguszewie, gdzie odbywały się zawody i ćwiczenia, w których wyróżniały się drużyny z Jarocina i Śremu, oraz młodzież sokoła z Nowogomiasta. Bieg na 4.000 m. dał następujące wyniki: 1) Michalski z Nowogomiasta, 2) Głowacki z Środy, 3) Walkiewicz z Nowogomiasta. Po oficjalnym zamknięciu zlotu nastąpiła zabawa taneczna, którą przerwał ulewny deszcz. Podczas obchodu przygrywała kapela 70 pp. z Pleszewa i miejscowa orkiestra kolejowa. Publiczności zebrało się sporo, pomimo niepewnej pogody. Przybyli ludzie z Jarocina, Księża, Żerkowa, Nowogomiasta oraz okolicznych wiosek. (yn)

godz. 10 uformował się pochód, złożony z paruset umundurowanych sokolów, sokolic i młodzieży sokolej. Pochód poprzedzał oddział cyklistów na udekorowanych rowerach, poczem szły władze sokole okręgowe i delegaci Dzielnicy. Przemaszerowano ulicami miasta do kościoła farnego. Po skończeniu nabożeństwa uformował się powtórnie pochód, udając się na dziedziniec szkoły powszechnej. Obiad dla drużyn przygotowano w Starej Strzelnicy, skąd o godz. 14 nastąpił wymarsz na boisko stadionu miejskiego. Na miejscu odbyła się defilada drużyn przed władzami sokolstwa. O godz. 16 rozpoczęły się ćwiczenia zlotowe, które wykazały, że Sokół w naszym okręgu rozwija się należycie. Ćwiczenia zlotowe rozpoczęła młodzież sokoła, poczem na boisko wystąpiły drużyny żeńskie. Nadzwyczaj efektownie wyglądały popisy chorągiewkami drużyny męskiej sokoła z Damasławka. Niemniej udanie wypadły ćwiczenia obrazowe drużyn męskich. Ogólny zachwyty wzbudzały popisy wolne sokolic. Po ćwiczeniach odczytano listę udekorowanych z okazji zlotu i dziesięciolecia okręgu zasłużonych dla Sokoła działaczy drh. drh.: Stefan Szymański (Gołańcz); Stefan Koplner (Gołańcz); Piątkowski i Wesolowski (Kcynia), Wiśniewski i Winke (Margonin); Trojanowski (Łęka); Kukliński, Smaruj, Ciesielski i Kaczor (Wapno); Jarmusz i Pogodziński (Damasławek); Pilaczyński i Maćkowiak (Skoki); Przyborski (Popowo Kość); Pawlicki (Szamocin); Drybulski, Przybylski, Kuśnierkówna, Ziolkowski, Chosiński, Martyniński i Jeske (Wągrowiec). Złoty zakończył przemówieniem prezes okręgu, p. Przybylski. Wieczorem na sali p. Rossy odbyła się zabawa taneczna, która przeciągnęła się do późnej nocy.

Zebranie plenarne

Pleszew. Odbyło się w sali p. Dworzyńskiego miesięczne zebranie gniazda. Przewodniczył dh. prezes Witkowski. Zrozumienie dla idei sokolej w naszym mieście jest wielkie, dlatego też na zebraniach salka jest zawsze zapełniona. Po odczytaniu sprawozdania z ostatniego zebrania omawiano szeroko sprawy wewnętrzne m. in. zabawę, która się odbędzie w dniu 10 sierpnia z popisami gimnastycznymi oraz licznymi niespodziankami. Uchwalono sprowadzić orkiestrę sokoła z Poznania. Dalej omawiano sprawę zlotu okręgowego w dniu 17 sierpnia w Zdunach, w którym naszym gniazdem bierzemy udział, zamawiając w tym celu specjalny pociąg. Następnie dh. Wojciechowski R. wygłosił bardzo pouczający odczyt o Janie Kochanowskim z okazji 400-letniej rocznicy jego urodzin. Dalej dh. prezes odczytuje list nadesłany przez 3 drużów, którzy wyruszyli w podróż naokoło Polski w celu krajoznawczym. Z kolei omawiano bardzo obszernie sprawę zatargu władz organizacji p. w. z gniazdem z powodu nie brania udziału w defiladzie org. p. w. podczas uroczystości święta 3 Maja. Po szczegółowym przedstawieniu całokształtu przez dh. prezesa, obecni na zebraniu w liczbie 60 uchwalili jednogłośnie rezolucję, wyrażającą zarządowi pełne zaufanie.

Z życia S. M. P.

Obóz na kresach wschodnich. Także i w tym roku wyrusza wycieczka okręgu poznańskiego na kresy wschodnie, by propagując tam hasło S. M. P. — wśród bezmiarów lasów i słońca nabrać sił do trudnych zmagani żyćowych. Głównym kierownikiem obozu będzie drh. prezes Edmund Gościński, kier. adm. drh. Jan Marcinkowski, instruktorami drh. A. Geissler i Jakubowski. W charakterze kapelana obozowego jedzie k. proboszcz Zimoch z Chłudowa. Wycieczka wyrusza 31 lipca w noc, zwiędza po drodze Warszawę, Kowel i Luck. W obozie w Cumaniu przebywać będą drhowie przeszło 3 tygodnie; w drodze powrotnej zwiędza Wilno. Przypuszczalny powrót do Poznania 30 sierpnia. Na intencję pomyślnego odbycia podróży, odbędzie się w dzień wyjazdu nabożeństwo w czasie którego wszyscy uczestnicy przystąpią do Stołu Pańskiego. Celem wyszukania terenu i załatwienia wszelkich przygotowań, wyjadą już w dniu 20 bm. drh. nac. Geissler i sekr. drh. Zd. Karpiński.

Złot okręgu gnieźnieńskiego odbył się w niedzielę, 13. bm. w Żniniu. Reprezentowane były następujące miejscowości: Żnin, Lubcz, Dzierżewo, Lysin, Janowiec, Godawy, Koldrąb, Srebrnagóra, Kackowo, Góra, Gorzyce, Świątkowo, Wenecja, Sobiejuchy i Damasławek. Uroczyste nabożeństwo odprawił przed kościołem na cmentarzu ks. prob. Kinastowski, w asyście ks. Średzińskiego, kazanie wygłosił ks. wikary Anioła. Uroczyste posiedzenie zabrał ks. prob. Kinastowski, jako patron okręgu żnińskiego, witając w serdecznych słowach gości, komendanta Związku p. Bukajewicza z Poznania, oraz delegację. Piękne przemówienie ks. prob. trafiło do serc młodzieży. Ładną deklamacją: „Hymn narodu polskiego“ wygłosił p. Jankowski, a doskonały referat z działalności S. M. P. wicepatron i wiceprezes okręgu p. Miecz. Stachowiak z Koldrąb. Następnie ks. prob. odczytał nadesłane telegramy z życzeniami, poczem zabrał głos komendant Związku p. Bukajewicz. W imieniu Stow. Młodzież Polek z Żnina złożyła życzenia p. Kończalówna. Trzykrotnym okrzykiem na cześć Ojca św. i Pana Prezydenta Rzeczypospolitej zakończono posiedzenie. Po defiladzie odmaszerowano na strzelnicę, gdzie odbyły się zawody o mistrzostwo okręgu które przyniosły nast. wyniki: strzelanie zespołowe z broni długiej: 1. Srebrnagóra, 2. Lubcz; z broni małokalibrowej: 1. Świątkowo, 2. Srebrnagóra; strzelanie jednostkowe z broni małokalibrowej: 1. Pawlak (Srebrnagóra), 2. Szynski M. (Świątkowo), 3. Owczarzak St. (Lubcz); z broni długiej: 1. Wiśniewski St. (Damasławek), 2. Ziółkowski J. (Sobiejuchy), 3. Malak W. (Lubcz). W biegu kolarskim na trasie 10½ km. (Gaśawa—Żnin): 1. Witkowski M. Janówiec) 17 minut, 2. Manthey W. (Dzierżewo) 17:02, 3. Wachowiak B. (Srebrnagóra) 18:54. W biegu na przełaj 2000 m.: 1. Grajczak Fr. (Koldrąb) 4:33.1, 2. Rumiński J. (Góra) 4:34, 3. Ryszewski St. (Żnin) 4:34.1. W konkursie o miano najlepszego Stowarzyszenia w Okręgu: 1) Żnin, 2) Srebrnagóra, 3) Janowiec, 4) Sobiejuchy. Z. K.

Zawody związkowe w lekkiej atletyce i strzelaniu odbędzie się 2 i 3 sierpnia na stadionie „Ośrodek“ względnie na strzelnicy małokalibrowej miejskiego komitetu w. f. i p. w. Stowarzyszenia winny już teraz zgłaszać druhow, stosując się przytem do wskazówek podanych w nr. 7 „Młodego Huflca“.

Złot Okręgu Ostrowskiego w Grabowie nad Prosną wypadł bardzo dobrze, wykazując wielką żywotność idei S. M. P. Po mszy św., odprawionej na rynku przez ks. rektora Łagoda, oraz kazaniu okolicznościowym patrona S. M. P. Bukownica ks. prob. Rogalskiego, udano się w pochodzie na błonia, gdzie odbyło się otwarcie zlotu, połączone z uroczystym zebraniem. Zabrał je prezes okręgu p. Fraszczyk, zwracając się do starszego społeczeństwa z podziękowaniem za okazaną pomoc w organizowaniu zlotu i i prosząc o dalsze poparcie poczyni młodzieży. Po wyborze prezydium, przewodnictwem objął ks. dziek. Sucharski, witając w krótkim przemówieniu przybyłych gości; miejscowe tow. śpiewu „Lutnia“ urozmaiciło zebranie udanymi produkcjami. Sprawozdanie z ostatniego zlotu w Ostrowie odczytał sekr. okr. drh. Rutecki. Referat programowy o zadaniach i rozwoju S. M. P. wygłosił delegat Związku p. Bednarkiewicz. Po złożeniu życzeń przez przedstawicieli władz i stowarzyszeń, przyjęciu odpowiedniej rezolucji, i odczytaniu telegramów hołdowniczych do ks. Prymasa i ks. biskupa Dym-

ka — przemówił ks. rektor Łagoda, nawołując do intensywniej pracy pod sztandarami S. M. P. Na zakończenie prezes okręgu zakomunikował o urządzeniu okręgową wystawę prac rzecznych w dniu 7. grudnia br., wzywając do licznej uczęszczania w niej. Po przerwie obiadowej odbył się raport, do którego stanęło 341 druhow z 12 Stow., poczem odbyła się defilada i zawody sportowe na błoniach, które przyniosły następujące wyniki: bieg okrężny 3.000 m.: 1. drh. Fr. Mikolajczyk (Św. Stan. Kostki — Ostrow) w czasie 9:42,2, 2. Wł. Telega (Ołobok) 9:46, 3. Wł. Mikolajczyk (Św. Stan. Kostki — Ostrow). W pięcioboju: 1. L. Kucharski (Grabów) 89 p., 2. T. Telega (Grabów) 87 p., 3. L. Koziołek (Ołobok) 85 p. W trójboju: 1. L. Binek (Św. Stan. Kostki — Ostrow), 2. J. Kasprzyk (Św. Stan. Kostki — Ostrow), 3. R. Pilarczyk (Skalmierzycze). W konkursie okręgowym zwyciężyło S. M. P. Grabów, przed S. M. P. Ołobok i Ostrow Św. Stan. Kostki. Organizacja zlotu, spoczywająca w ręku drh. Stefana Skuteckiego bardzo dobra. (Jun.)

W Podgórzu odbył się zlot okręgu kujawskiego. Po mszy św. odprawionej przez patrona miejsc. Stow. ks. prob. Domachowskiego udano się pochodem do sali na zebranie zlotowe, które zabrał prezes okr. p. Falkowski; przewodniczył miejscowy burmistrz. Referat na temat „Cel i zadania S. M. P.“ wygłosił drh. Knitter z Wierchosławic; po południu odbyły się zawody sportowe. W zlocie reprezentowane były stow.: Rabin, Pakość, Podgórza, Inowrocław, Jaksice, Kruszwica, Orlowo, Parchanie, Wierchosławice, Sławsko Wielkie, Wielowieś, Grabie.

Okręg kościański urządził w dniu 15. bm. w Krzywiniu, zlot okręgowy, który mimo niesprzyjającej pogody był wspaniałą manifestacją tężny organizacyjnej młodzieży. Zlot rozpoczęło uroczystym nabożeństwem, które odprawił ks. prob. Nowak z Czerwonejwsi a podniosło kazanie o zadaniach młodzieży skupiającej się pod znakiem S. M. P. wygłosił ks. prob. Wesołowski z Krzywina. Po nabożeństwie utworzono pochód i na rynku odbyła się defilada przed przedstaw. młodz., poczem w sali p. Biskupskiej odbyło się uroczyste zebranie zlotowe, które zabrał prezes okręgu p. Hain: Po powitaniu władz i gości przez patrona okręgu ks. Strzyńskiego, wybrano przewodniczącym zebrania p. szambelana Chłapowskiego z Kopaszewa, który w treściwych słowach przemówił do młodzieży. Okolicznościowy referat zlotowy wygłosił sekr. Związku z Poznania, który młodzież przyjęła gorącymi oklaskami. Dalsze życzenia składali ks. prob. Wesołowski z Krzywina, patron okr. ks. Strzyński i inni. Po wniesieni okrzyku na cześć Ojca św., i Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w dłuższym przemówieniu przypomnił p. dr. Kowalski z Krzywina historyczną chwilę jaką przeżywamy. Dziesięć lat temu Polska zmagala się z nawałą bolszewicką, a w Prusach Wschodnich odbywał się plebiscyt. Po skończonym przemówieniu wśród niemiłknych okrzyków przyjęto następującą rezolucję: Zebrani w dniu zlotu X Okręgu S. M. P. w Krzywiniu w salach p. Biskupskiej protestują przeciwko krzywdzącemu nas wynikowi plebiscytu, odbytego przed 10 laty na Warmji i Mazurach — zarazem ślubując, że nigdy nie zapomną o krzywdzie, wyrządzonej naszej Ojczyźnie i braciom pozostałym poza jej granicami, przyrzekając, że zawsze będą z nimi, wspomagając ich materialnie i moralnie. Po przerwie obiadowej odbyły się w ogrodzie różne gry i ćwiczenia gimnastyczne stowarzyszeń. (Kh)

PRZY ZAKUPACH ZWAŻAJ CZY JESTEŚ W SKLEPIE POLSKIM I CHRZEŚCIJAŃSKIM!

Nawrócenie w Anglii i w Stanach Zjednoczonych

(KAP) W ostatnich czasach znów zwrócić na siebie uwagę pewne nawrócenia na katolicyzm w Anglii i w Stanach Zjednoczonych. W Edynburgu przyjęty został niedawno do Kościoła katolickiego Edmund Taylor Wittaker, profesor matematyki i dziekan wydziału filozoficznego na uniwersytecie edynburskim, były prezydent Towarzystwa Matematycznego i królewski astronom Irlandji. A w Indianapolis nawrócił się milioner Edwin Shovera z Bloomington, który był niedgdy jednym z przywódców masonerii w stanie Indiana.

Kardynał O' Connel ma zwyczaj udzielać corocznie w swej katedrze w Bostonie sakramentu bierzmowania konwertytom

z ostatniego roku. W ostatnich latach liczba ich wynosiła za każdym razem przeciętnie około tysiąca osób. Dzień ten ma wyjątkowe znaczenie także dla pewnej liczby niekatolików, ponieważ w czasie tej uroczystości katedra jest rezerwowana wyłącznie dla przystępujących do bierzmowania, oraz dla ich niekatolickich krewnych i przyjaciół. W tym roku z powodu bardzo licznych zgłoszeń musiano dwukrotnie urządzić uroczystość, raz dla mężczyzn, a drugi raz dla kobiet. Ilość uczestników ceremonji wynosiła około czterech tysięcy.

Konwertyta angielski ks. Ronald Knox, dał wyraz przekonaniu, że obecne zamieszanie w angikańskim kościele państwowym, spowoduje wzmożenie się ruchu konwersyjnego w Anglii.

RADJO

Programy radiofoniczne

Poniedziałek, dnia 21 lipca 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pieniężnej i zbożowo-towarowej; godz. 17.40 „Silva rerum“; godz. 18.00 koncert solistów. Wykonawcy: Wojciech Mańkiewicz (skrzypce), prof. Zygmunt Zawrocki (śpiew), p. Jadwiga Komorowska (akomp.); godz. 19.15 odczyt p. t. „Piękność ślaska, przyroda, ludzie, sztuka“ (wygl. p. Gustaw Morcinek); godz. 19.35 koncert Klubu mandolinistów „Lyra“ pod batutą Konrada Schliemanna; godz. 20.05 Hallel Hallel Międzynarodowa Wystawa Komunikacji i Turystyki; godzina 20.15 — 22.00 koncert międzynarodowy z Wiednia (via Warszawa); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT i sportowe.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 15.50 odczyt p. t. „Wycieczka w Beskidy Zachodnie“ — wygl. prof. Kazimierz Sosnowski (P. R. Kraków); godz. 16.35 koncert gramofonowy; godzina 18.00 koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. 20.15 koncert międzynarodowy z Wiednia; godz. 23.00 muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 18.00 muzyka lekka z kawiarni „Gastronomia“; g. 19.20 płyty gramofonowe; godz. 19.45 giełda rolnicza; godzina 20.15 koncert międzynarodowy z Wiednia; godz. 23.00 muzyka taneczna z restauracji „Oaza“.

Wiedeń (516 m) godz. 20.30 koncert międzynarodowy. Wyk. Wiedeńska Orkiestra Symf. pod dyr. Roberta Hegera. Sol. Berta Kiurina (śpiew), I. Nicolai: Wesołe kumoszki z Windsoru, uwert., 2. Mahler: Trzy pieśni, 3. Korngold: Pieśń, 4. R. Strauss: Don Juan, poemat symf., 5. Heger: Pierwsza symfonia d-moll op. 18.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 18 lipca zgłoszono: Marjan Kuźniarski, 3 mies. 25 dni. Anna Malcherówna, krawczyń, 23 l. Amalia Tomaszewska, z domu Sarnecka, wdowa, 85 l. Marjan Tonder, 6 mies. 29 dni. Bronisław Kolanowski, drogerzysta, 26 l. Franciszek Ephraim, kupiec, 62 l. Franciszek Konieczny, robotnik, 55 l. Konrad Czajkowski, 2 mies. 21 dni. Wanda Frezerowa, z

Polca się łaskawej pamięci
Gazeta Bydgoska
w Bydgoszczy
ul. Jagiellońska 19

domu Arndtówna, wdowa, 93 l. Wincenty Czarncki, stolarz, 68 l. Wilhelm Wolke, właśc. dóbr, 33 l. Urszula Sygneyska, 9 mies. 25 dni. Jan Kosch, mistrz stolarski, 69 l. Witold Hollender, radca skarbowy, 38 l. Antoni Danielczyk, robotnik, 80 lat.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Kolo Muz-Scen. „Dzwon“ — Jeżycza. Zwiedzenie M. W. K. T. nastąpi dnia 20 bm. Zbiórka przy głównym wejściu o godz. 14.

— Wydział Uczenie Krawiectwa Damskiego. Zebranie odbędzie się dnia 20 b. m. o godz. 10,30 w sali Domu Rzemieślniczego.

— Zw. Tow. Pomocników Fryzjerskich. Zabawa familijna odbędzie się dnia 20 bm. w ogrodzie p. Godurkiewicz na Szolagu. Zbiórka i wymarsz o godz. 14 z pl. Stawnego przy Wielkich Garbarach.

— Kolo Spiewackie im. Bolesława Dembińskiego w Poznaniu. Lektje śpiewu odbywają się w wtorki i piątki o godz. 20 w salce Domu Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. O liczne przybycie prosi Zarząd.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. Gajewski (Wieżka 8) 10 zł. — Stanisław Mazurczak 10 zł. — J. L. z podziękowaniem za otrzymane listki z prośbą o dalsze, 5 zł. — Müller 11,50 zł. — Marja Stęszewska 5 zł. — N. N. 10 zł. — Henryk Rosiński 26 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 2.233,20 zł.

Zwiedzajcie i popierajcie

Ogrod Zoologiczny w Poznaniu

Na pokrycie kosztów I. Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce

15	wpłynęły następujące ofiary:	10.	10.
OO. Redemptorzyści, Toruń	Ks. M. Godlewski, Grochów	10.	Ks. Gluth, Kolniczki
L. Nalaskowski, Poznań	20.	10.	Klasztor OO. Oblatów
Czesław Stein, Poznań	20.	10.	25.
Władysław Karge, Poznań	10.	25.	15.
Julian Pechowski, Poz.	50.	10.	15.
Ks. E. Gierczyński, Trzeźno	23.50	10.	15.
Ant. Budrewicz, Rucenok	20.	10.	15.
Dr. Halus, Orzech St.	20.	10.	15.
Ks. St. Sobczyński, Lubaczów	20.	10.	15.
Dr. Win. Czernecki, Lwów	10.	10.	15.
Ks. rektor Jasiński, Łódź	5.	10.	15.
Dr. J. Belkowski, Warszawa	107.	10.	15.
Ks. prob. Fr. Zak, Kozy	10.	10.	15.
Ks. Landowicz, K.wiec	80.	10.	15.
Ks. prob. Dziegiecki, Jezewo	80.	10.	15.
Ks. prob. Nowacki, Kepno	60.	10.	15.
Ks. Spychalowiec, Chelme	58.30	10.	15.
Ks. Kowalski, Glesno	107.	10.	15.
Urzędnik Związku Przem.	122.	10.	15.
Cukrowni, Poznań	160.	10.	15.
Ks. Ignacy, Witkowo	631.70	10.	15.
Ks. Szczesniewicz, Łomża	100.	10.	15.
Sodalijca Kupców, Poz.	100.	10.	15.
Grabski St., Poznań	10.	10.	15.
Rozenko Paweł, Zimna Woda	5.	10.	15.
Z. Spędowski, Lwówek	10.	10.	15.
Ks. C. Kuster, Biskupice	20.	10.	15.
Ks. prof. Marcinkowski, Sroda	5.	10.	15.
Józef Meysner, Rudki	5.	10.	15.
Biuro Parafjalne Czeszewo	4.	10.	15.
Ks. Kalowski, Lutom	50.	10.	15.
Bronisław Polski, adw., Katowice	5.	10.	15.
Ks. Nowicki, Stupia	16.10	10.	15.
Liga Katolicka W. Strzelce	20.	10.	15.
Ks. Ludw. Oszewski, Bielsk Podl.	55.	10.	15.
Ks. Baranowski, Kuczkowo	2.	10.	15.
M. Jasiński, Sosnowice	5.	10.	15.
Magistrat Gołafic	10.	10.	15.
Ks. A. Odrobina, Bydgoszcz	47.	10.	15.
Parafia Najsw. Marij Pan-ny, Inowrocław	40.	10.	15.
Ks. Włodarczyk, Parchanie	25.	10.	15.
Ks. St. Nowicki, Pałędzie Kośc.	15.	10.	15.
Ks. J. Rauer, Morawin	14.	10.	15.
Ks. Kaszuba Przyleki	40.	10.	15.
Magistrat Lwówek	62.50	10.	15.
Ks. Palmowski, Piłka	54.10	10.	15.
Ks. N. Wnuk, Biechowo	210.	10.	15.
Złożone w administracji Kurjera Pozn. Poznań	145.	10.	15.
Parafia Kolaczkowice	36.	10.	15.
General Dzierżanowski, Poznań	25.	10.	15.
J. Góralski, Poznań	2.	10.	15.
Ks. Obarski, Kakolewo	10.	10.	15.
Ks. Kozłowicz, Murzynowo	21.40	10.	15.
Wł. Mendyka, Domasłowo	5.	10.	15.
Parafianie Długa Goślina	13.30	10.	15.
Gmina Januszewice	11.80	10.	15.
Klasztor SS. Urszulanek, Poznań	100.	10.	15.
Ks. Dziubiński, Obrzycko	96.	10.	15.
Ks. prob. Zieliński, Szubin	60.	10.	15.
Ks. prob. Hundt, Krobica	123.	10.	15.
Ks. Jan Szlachta, Niechanowo	102.	10.	15.
Ks. Cymys, Gryżyna	113.80	10.	15.
Ks. Edw. Szychalski, Sarnowo	101.50	10.	15.

Konto P. K. O. Poznań nr. 213 063.

W piątek, dnia 18 lipca 1930 r. zmarł nagle po ciężkich cierpieniach, opatrzone Sakramentami św., w 26 roku życia, nasz najdroższy syn, brat, wuj i narzeczony, ś. p.

Bronisław Kolanowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, o godz. 18 z kostnicy cmentarza parafjalnego w Górczynie. W ciężkim smutku pograżeni rodzina, rodzeństwo i narzeczona.

Poznań, ul. Marcelińska 49. ZW 24597

Za niezliczone dowody współczucia, liczne wieńce oraz oddanie ostatniej przysługi naszej nieodżałowanej córce i siostrze, ś. p.

Marji Elżbiecie Banachowskiej

składamy Wielebnemu Duchowieństwu, firmie H. Cegielski, Koleżankom i Kolegom zmarłej, Klubowi tenisowemu i orkiestrze H. C. P., Przyjaciółom, Krewnym i Znajomym staropolskie

Bóg zapłać!

Ignacostwo Banachowscy z córką.

ZW 24 608

Za okazane współczucie oraz nadesłane wieńce, jak również oddanie ostatniej przysługi drogiemu i nigdy niezapomnianemu mężowi memu, ś. p.

Józefowi Zawadzkiemu

składam Zacnemu Szefostwu, Współpracownikom, wszystkim Krewnym i Znajomym najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Cieężko strapiona żona.

dzw 1133

W piątek, dnia 18 lipca 1930 r., rano o godz. 2.15, zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, mój najdroższy mąż, nasz ukochany i troskliwy ojciec, teść i dziadek, 6. p.

Józef Siejak

przeżywszy lat 72. Eksportacja zwłok odbędzie się dnia 21 lipca b. r., o godz. 9-ej, z domu żałoby w Lubońcu do kościoła parafialnego w Zaniemyślu, poczem złożenie zwłok na cmentarzu w Zaniemyślu.

zw 24 605 Lubońiec, Poznań. W ciężkim smutku pogrążona rodzina.

Wróciłem

Dr. Wł. Suwalski

specjalista w chorobach kobiecych i położnictwie
Lecznica prywatna. Cieszkowskiego 7.

zw 24533

Dr. Karol Wróblewski

Lekarz specjalista chorób uszu, nosa, gardła, krtani
obecnie ul. Dąbrowskiego 36.

Przyjmuje również pacjentów z Kasy Chorych
miasta Poznania Pw 8551-29, 158

Godz. 10 - 12 i 4 - 6 po południu.

Zysk na kieszeni i zysk na zdrowiu!

Przy praniu Persilem zbyteczne jest wszelkie pranie wstępne, przede wszystkim zaś niehygieniczne tarcie i szrotkowanie. Niechaj Persil sam wykona całą pracę! Persil zrobi swoje! Ale pamiętać zawsze, że należy Persil rozpuścić w zimnej wodzie, a bieliznę zagotować raz jeden i to krótko! Wystarczy to zupełnie. I paczkę Persilu wziąć na 2 1/2 do 3 wiader wody.

Persil to Persil

Pw 8491-2, 63

PRAGA-PICCOLO

samochód otwarty 4 siedz. - mało używany, z powodu zamiany na kryty, okazjnie na sprzedaż. „Praga“ Automobile, plac Wolności 11. Telefon 55-33

Pd 29,162

Kompletne urządzenie do fabrykacji lodu

około 4 0 lasek 10 kg dziennie wraz motorami i chłodnicą korzystnie zaraz do sprzedania

BEZANA-ŚNIEG, Sp. z o. o.
ul. Dąbrowskiego 28. Pw 8486-29, 11

Na wyprawy
niebywała okazja

Wielka wyprzedaż

Serwisów obiadowych i kawowych

Wyprawy Podarki
Kryształy Zyrandole

Lampy Maszynki do lodów
Maszynki do mięsa

Lodownice Wózki dziecięce
Platery

Fajans Pw 3606-39, 106

Lóżka metalowe
Leżaki od 12,00 zł

poleca po znacznie niższej cenie

„Serwis“ - W. Zietek
Poznań, ul. 27 Grudnia 2.

Polecam

sosnowe i dębowe progi kolejowe normalne i waskotorowe po bardzo niskich cenach
Wojciech Paetz, Poznań ul. Pniewskiego 28 h. Tel. 74-12.

dw 1014

Zywa reklama!

niezawodny środek. Na P. W. K. w Poznaniu demonstrował się ten chłopiec u którego pół twarzy w piegach, wargach i t. p. zaś druga połowa odświeżona kremem „Halina“ i zupełnie czysta. Żądać w aptekach i drogerjach perł. W razie braku „Pharmacemia“, Bydgoszcz, wskaże adres lub wysłać pocztą zł 250, próbną 100 złotych.
Pw 13 080-63, 339

TYLKO
Lakiery Emalje Farby marki

„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze. Kto „Smokiem“ maluje, Nigdy nie żaluje. zw 24 610

Kupna majątku

przy wpłacie 200 000 zł gotówki i 200 000 zł hipoteki poszukuje. Szczegółowe opisy upraszam do Kurjera Pozn. pod zw 24596

KONTUR

Szklany Pawilon w Parku Wilsona

Codziennie od godz. 8 wiecz.

DANCING TOWARZYSKI

połączony z wielkim międzynarod. programem kabaretowym przy udziale znakomitej orkiestry dancinowej

Front-Heyman Jazz

z Hotelu „Polonia“ w Warszawie w soboty i niedziele od godz. 5 wieczorem.

PODWIECZORKI TANECZNE

urozmaicone występami światowej sławy sił artystycznych. Wejście do Parku od godz. 7 wiecz. 50 groszy. W nocy wejście z ul. Matejki.

Uprzejmie zaprasza

Antoni Cieślak.

zw 24595

Adwokat, Dr. Władysław Kucharek w Poznaniu

przeniósł swą kancelarię od 15. 7. r. b. na ul. Kręta 4, I piętro, telefon 12-34.

zw 24574

Przeniosłem

praktykę dentystyczną z ul. Fredry 3

na ul. Św. Marcin 52/53

drugi dom od Kantaka, tel. 5941

Ludwik Oppeln - Bronikowski, dentysta.

zw 24123

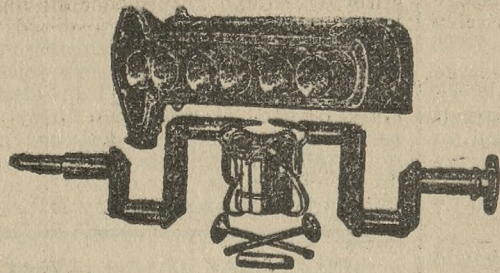
Dr. med. W. Gojowski

b. długoletni i asyst. na oddziale chorób ginekol. chirurgicznym i wewnętrznym, rozpoczął praktykę lekarską w Lesznie, ul. Komeniusza 9.

nw 2581

Dobry zarobek

znajdzie kilkanaście pań i panów przy sprzedaży nowego artykułu, niezbędnego w każdym domu. Zgłoszenia od 10-11 w biurze, ul. Piotra Wawrzyniaka 14, parter.
rw 10 872

Szlifowanie cylindrów

na najnowocześniejszej i najprecyzyjniejszej szlifierce w całej Polsce.

„Autoarma“ Śniadeckich 45, telef. 18-24.
Pw 3612-63, 480

Miły pobyt

w Restauracji i Winiarni Rzymskiej przy Matejki 56, tel. 70-65 - vis a vis Parku Wilsona.

Codziennie koncert artystyczny
Dancing - Separatki

Lokal otwarty do godziny 3 w nocy.

Pielęgnowane wina i napoje

Obiad z 3 dań zł 1,50. Ceny bardzo przystępne.
zw 24608

Zaraz lub od 1-go października do wynajęcia przy ul. Wielkiej 25, l. p. duży jasny

LOKAL

nadający się na hurtownie, składnice i biura. Przy ul. Kramarskiej 15 duże, suche

SUTERENY

Jarczewski i Bartlewicz, Poznań St. Rynek 86

P. W. 75497-55, 429

Tragarze budowlane

Zelaza sztabowe Okna do drzwi i okien Linki do rusztowań Podkowy i podkównice Lemieszki i odkładnice Konwie do mleka Śruby i nitki Gwoździe i tańcuchy poleca korzystnie

JAN DEIERLING

skład Żelaza, Poznań, Szkoła 3.
Telefon 35-18 i 35-43.
Pw 8407-29, 170

Skład w Jarocinie

7x5 m z mieszkaniem, pokój i kuchnia przy ul. św. Ducha 14, nadający się na różne przedsiębiorstwa zaraz do wydzierżawienia.
zw 24 606

zw 24 606

DRZEWO

stolarskie, budulcowe i użytkowe oraz zamówienia podług listy: kantówki, bełki,łaty, podłogi i t. d. dostarcza przy dogodnych warunkach zapłaty

Tartak Parowy w Sierakowie

J. Domeracki

składnica w Poznaniu ul. Wały Jagiello 46.

Pw 3668-26, 144

PANI SIĘ POCI

POD PACHAMI
RADZIMY STOFOWAĆ
OPATENTOWANY ŚRODEK OD POTU

DINOLPEYN

PRZY NADMIERNYM POCENIU
SIĘ NÓG-SPECI-DINOLPROZEK

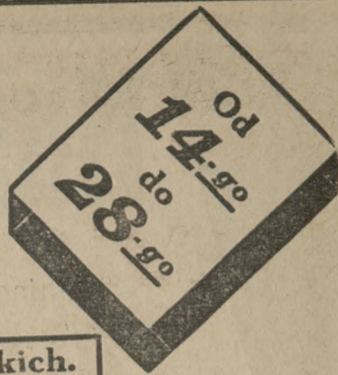
ŚRODKI NIEZAWODNE. Ostatnie słowo chemii kosmetycznej. Skutki gwarantowane. „DINOLPEYN“ już po pierwszym użyciu „DINOLPEYN“. Lab. Chem. „DINOLPEYN“, Warszawa, Elektoralna 26. Sprzedaż w aptekach i skład. aptecznych, gdzie niema wysyłamy po wpłaceniu na nasze konto do P. K. O. Nr. 13807 zł 3 za płyn, zł 1,50 za proszek. Za przesyłkę doliczamy 75 groszy. nw 2522

TANIA SPRZEDAŻ

POSEZONOWA!

Do 40% upustu na wysortowane towary i resztki — na wszelkie inne 10%

Okazja kupna gatunków znanej dobroci po cenach bezprzykładnie niskich.

Dywany Kilimy Chodniki Maty chińskie Serwety Kretony Materiały
 Pomosty Pasiaki Kokosy Wycieraczki Kapy Adamaszki meblowe i
 Dywaniki Gobeliny Manilla Filse Narzuty Plusze dekoracyjne

Centrala — Dywanów

Pw 3080/67-28,85/86

Kazimierz KUŻAJ ul. 27 Grudnia 9

Największy specjalny magazyn w Poznaniu.

Firma Kazimierz Kużaj założona roku 1896 zdobyła rzetelnością dobrym towarem i cenami umiarkowanymi — zobacz okna wystawowe! bezwzględne zaufanie. zobacz okna wystawowe!

Wypadanie włosów, łupież, łysinę

usuwa

kuracja włosów Silvikrinem.

Przy stałej pielęgnacji zdrowych włosów Silvikrin Shampoo'em i Silvikrin Fluid'em uniknąć można powyżej podanych szkód. — Setki lekarzy w Polsce i zagranicą uznało, iż preparaty Silvikrin są niedoścignione. (Dalsze próbki lekarskie stoją pp. lekarzom bezpłatnie do dyspozycji.) nw 2172

Niżej umieszczony kupon przesyłki bezpłatnej przesłać w kopercie zaopatrzonej w znaczek pocztowy do:

SILVIKRIN - VERTRIEB, Gdańsk, 308 Böttchergasse 23/27.

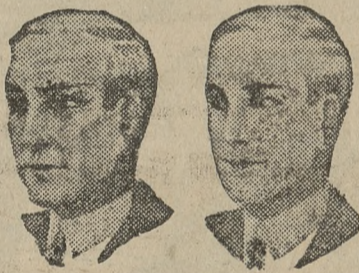
Proszę o przesłanie mi bezpłatnie i franko:

1. Próbkę „Silvikrin-Shampoo”
2. Książkę „Wypadanie i regeneracja włosów”
3. Najnowsze sprawozdanie o wynikach zabiegami Silvikrinu
4. Plan leczenia Silvikrinem, zredag. przez Prof. med. Liplawskiego.

Nazwisko _____ miejscowość _____
 ulica i nr. _____ poczta _____

Pani Elwira z Chrząszczyńskich Kruszyńska pisze nam:
 Stałemu używaniu Silvikrin Shampoou i Silvikrin Fluidu zawdzięczam mój jedwabno-lśniący bujny włos.

Pan W. O. pisze:
 Z obrazków powyższych możecie się przekonać, jak bardzo mi włosy wypadają. Już po 3-miesięcznym użyciu preparatów Silvikrin okazały się pierwsze skutki. Po dalszych 3 miesiącach miejsca te porośły włossem. Silvikrin okazał się świetnym środkiem, wobec czego zostanę P.F. zawsze wdzięczny.

Fruchthandel - Gesellschaft Hübert & Fiedler

DANZIG, Grossfruchtmarkt

przyjmuje komisyjną sprzedaż

wszelkich owoców i warzyw

Na życzenie dostarczamy opakowanie. Rozliczenie i zapłata natychmiast po sprzedaży. Referencje bankowe: Danziger Bankverein. Adres i telegramy: Hübert Fiedler, Danzig, Am brausenden Wasser 4. Telefon 25-387. Przesyłki całowagonowe: Hübert Fiedler, Danzig, Olivaertor, Anschlussgeleise Frucht-grossmarkt. — Dostarczamy bezpłatnie na specjalne życzenie sprawozdań targowych. nw 2174

Na sprzedaż

Wytwórnia gotowych lakierów, pokostu, terpentyny i artykułów technicznych, położona w centrum jednego z najładniejszych miast Wielkopolski, 35 tysięcy mieszkańców. Wszelkie wyższe szkoły, komunikacja głównej kolei we wszelkich kierunkach. Własne zabudowania, place budowlane, konie, samochód. Stała pierwszorzędną klientelą. Obrót 300 tysięcy. Kalkulacja 100 do 150%. Każdy produkt wyłączną specjalnością bez konkurencji. Przedsiębiorstwo w pełnym biegu. Gotówki potrzeba 30 do 40 tysięcy zł. Z powodu choroby właściciela na sprzedaż, ew. przyjmie spółnika czynnego. Zgłoszenia do eksp. Kurjera zw 24 599

Ca. 10 km. toru kolejki leśnej

do sprzedania. Zwrotnice, lorki, w dobrym stanie, cena przystępna. Zgłoszenia „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 55,454

Pw 3521-55,454

Okazyjnie nowy samochód MINERVA

do sprzedania nw 2699

Warszawa, Kopernika 4, Garaż

Kwalifikowani

ZASTĘPCY

do sprzedaży Separatorów (marki światowej), maszyn do szycia na wysoką prowizję potrzebni. Prosimy o zgłoszenie tylko tych panów, którzy wykazać się mogą dobrymi wynikami w artykułach podobnych. Samochód i szofer są do dyspozycji. Łask. zgłoszenia do Kurjera zw 24 588

SOPOTY

Miejska Opera w lesie (Waldoper)

Wolny Strzelec (Freischütz)

Carl Maria von Weber

Kierownictwo artystyczne i reżyserja: starszy reżyser Hermann Merz. Dyrygent: Generalny dyrektor muzyczny Prof. Dr. Max von Schillings. Kapelmistrz przygotowujący: Karl Tatein, Graz, dyryguje 2 razy.

Przyjmują udział następujący artyści:

Max Lorenz, Dresden; Gotthelf Pistor, Bayreuth; Ludwig Hoffmann, Berlin; Adolph Schöpflin, Karlsruhe; Ernst Osterkamp, Leipzig; Waldemar Henke, Berlin; Wilhelm Spring, Berlin; Käthe Heidersbach, Berlin; Tiana Lemnitz, Hannover; Henny Neumann - Knapp, Köln; Else Blank, Karlsruhe; Dr. Paul Lorenzi, Gdańsk; Withold D'Antone, Gdańsk.

Orkiestra składa się z 80 muzyków, Chór 350 osób.

Przedstawienia: 27, 29, 31 lipca, 3 i 5 sierpnia 1930

Przedsprzedaż biletów i informacje:

Księgarnia Kiesslich, Sopoty, Am Markt 12.

Ceny od 3 do 15 Gd. Galdenów.

Początek o godz. 20. Tw 147 Koniec godz. 23.

Piekarnia

w Mosinie (pod Poznaniem), położona w centrum miasta, całkowicie odremontowana i ulepszona, z mieszkaniem natychmiast korzystnie do wydzierżawienia. Oferty Kurjer pod zw 24 586/7

ZASTĘPSTWO

na wina krajowe

od starej dobrze zaprowadzonej dużej firmy, na Poznań i Pomorze, pierwszorzędnym siłom, do oddania. Oferty pod zw 24 604 do Kurjera.

Rutynowany

pracownik biurowy

z akad. wykształceniem i długoletnią praktyką w bankach, handlu i przemyśle; języki polski, niem. i francuski **poszukuje** stanowiska. Oferty pod zw 24556 do Kurjera Poznańskiego.

RACJONALNA KOSMETYKA

TRWAŁE BARWIENIE BRWI I RZĘS.

ODTLUSZCZENIE ZA POMOCĄ PARAFINY I NOWOCZESNYCH APARATÓW AMERYKAŃSKICH

INSTITUT DE BEAUTÉ

„IRNIS“

PIEKARY 5. Z. T. ŻEBROWSKIEGO TEL. 25-91

dw 1118

Biura

przy placu Wolności, 5 pokoi do oddania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 24575

Poszukuję

pomocnika mleczarskiego

MLECZARNIA MOTOROWA

właśc. Florjan Majrowski zw 24594

BRZEZIE, poczta Szlachcin, powiat Środa.

Garnitury

szkła stołowego do różnych win i wódek.

Najszlachetniejsze kryształy; rórnery w przepięknych kolorach

W. Janaszek, Poznań, Jezuitska 1.

Pw 3492-28 67

DLA KOLOROWEGO OBUWIA

COS

EXTRA

Płynny Bezbarwny

Naszą Wielką Sprzedaż Posezonową

rozpoczynamy w poniedziałek, dnia 21. b. m.

Mając na celu usunięcie pozostałych zapasów towarów letnich, wyprzedajemy poszczególne partje znacznie poniżej cen własnego kosztu.

Oto kilka dowodów:

Muśliny wełn., piękne wzory od zł 3 ⁵⁰	Krepony drukowane . . . od zł 1 ⁶⁵	Woale deseniowe. . . od zł 3 ⁵⁰
Muśliny bawełniane . . . od zł 1 ²⁵	Jedwabie do prania . . . od zł 2 ⁴⁰	Fulary jedw. deseniowe od zł 9 ⁰⁰

Pozostałe deseniowe Chiffony i Georgetty jedwabne sprzedajemy za każdą możliwą cenę.

Resztki za bezcen!

Na towary nieobjęte redukcją udzielamy 10% rabatu.

Ceny obowiązują tylko za gotówkę!

Schubert i Adamczewski - Poznań

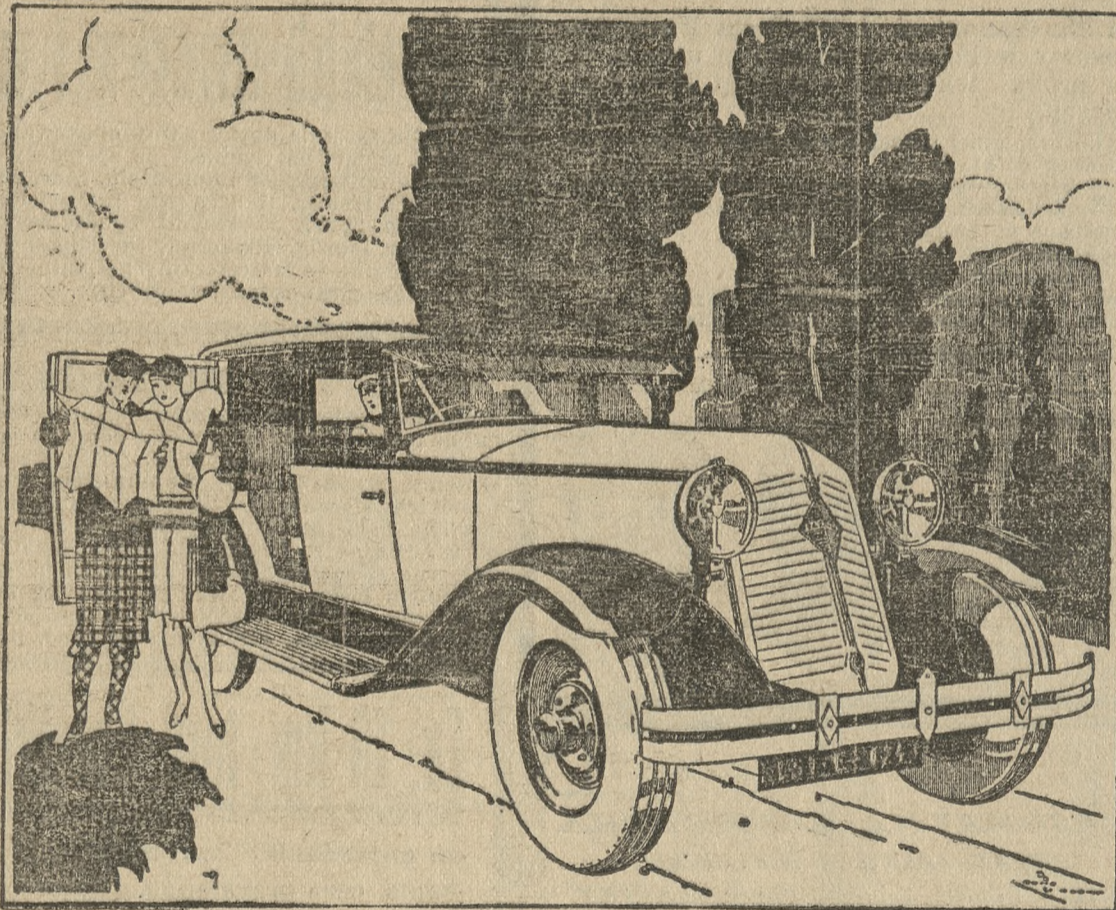
Stary Rynek 85. Tel. 50-21.

Pw 3603-20,100

Zwracamy uprzejmie uwagę na nasze okna wystawowe.

Podczas M. W. K. T. ceny o 5% niższe!

„RENAULT”

Najnowsze modele 1930 — osobowe:

6 cylindr.	„Monastella”	6/25 K.M.	cena zł. 15.130	kareta
6	„Vivastella”	15/60 K.M.	24.300	„
8	„Nervastella”	24/80 K.M.	32.000	„
8	„Reinastella”	32/110 K.M.	52.900	„

Najnowsze modele 1930 — ciężarowe:

4 cyl.	9/45 K.M.	nośność 1800 kg.	cena zł. 9800	podwozie
6	15/60 K.M.	3000 kg.	17350	„
6	15/60 K.M.	3500 kg.	20900	„

Wielki wybór podwozi autobusowych. Traktory z przyczepkami.

Specjalne modele ciężarowe 5—10 ton. Samochody specjalne:

Zamiataczki — polewaczki ulic — automotopompy przeciwpożarowe — sanitarne — i t. d.

Wystawiamy na M. W. K. T. w pawilonie 12 do 20. VII. 30.

„RENAULT”

Chorzy

na płuca, żołądek, kiszki, niemoc piciowa oraz blade młode dziewczęta i chorobliwie osłabione kobiety winne używać tylko

mleczno słodkie płatki owsiane „Extra”

takowe zawierają według analizy aż 16% białka, 6,5% tłuszczu i dostateczną ilość witamin.

Fabryka Płatków owsianych Krotoszyń Przedstaw. na Poznań „PRODUKT”, Poznań, ul. Podgórna 10.

Instytut naukowy „Studjum” (przedtem „Matura”) Kraków, Karmelicka 35, tel. 13,869.

Informacje i zapisy od 11—15—7, w czasie wakacji 11—1. Nie lądźcie się reklamą! Tylko uczciwa praca popłaca!

- I. Nauka zbiorowa w szkole w Krakowie:
- 2-letnie Studjum gimn. (kl. VII—VIII) na razie kl. VII
- 2 Kurs przygotow. w zakresie 5—6. gimn.
3. Kurs przygotow. w zakresie 4 gimn. wzgl. 7 powas.
4. 1-roczy kurs skróconej służby wojskowej.
5. Kurs semin. nauczycielskiego.

Nauki udziela 20 profesorów państwowych szkół średnich. II. Nauka korespondencyjna metodą „Globus”, lekcyjna w powyższych zakresach, oraz w zakresie języków obcych, zastępuje w zupełności pomoc nauczyciela. Prawa zadań, porady i wyjaśnienia. Kollokwja kontrolne. Zupełnie jak w szkole. Wszystkie ułatwienia. Zapłacone zeszyty są własnością ucznia.

W tym roku przyjmujemy 20 osób, t. j. Urzędników, Nauczycieli i Wojskowych, poleconych przez Władze, bezpłatnie za podaniem i świadectwem ubóstwa do 5 lipca br.

UWAGA: Płatnych podziękowań nie ogłaszamy. Na życzenie posyłamy każdemu odpis oryginalnych podziękowań za egzamina.

Instytut naukowy „Studjum”, pierwszy i najlepszy w Polsce (opinje sfer fachowych) daje najlepszą gwarancję, że każdy wytknięty cel zdobycia wiedzy wzgl. egzaminu osiągnie przy pilnej pracy i wytrwałości.

Wpisujcie się zaraz! Wpisującym się do 20 lipca 20% zniżki. Pw 3039-70 162

Prospekta bezpłatnie. — Na odpowiedź znaczki za 30 gr.

Mechaniczna fabryka szrotów i prądzi

Bernard Murawski

1859 1920

Rawicz

Pw 11939-15,126

POWAŻNA FABRYKA OPON SAMOCHODOWYCH

poszukuje przedstawicieli na okręg

POZNAŃSKI

Tylko siły pierwszorzędne, z wielką inicjatywą i obznajmione w branży samochodowej zechcą złożyć oferty z podaniem referencji do Biura Ogłoszeń „Par” w Poznaniu, Aleje Marinkowskiego nr. 11, pod nr. 29,117

Pw 3018-21,120

KARLOVY VARY

(Karlsbad)

Pensjonat „Weisse Gemse”, tuż obok kościoła katolickiego, ulubiony dom Polaków z Polski Zachodniej. Pokoje miłe, nowoczesnie urządzone, ciepła i zimna woda, winda, ceny umiarkowane.

Pw 3399-28,29

Realność młyńska

położona w mieście nad granicą Pomorza, — ca. 100 ctr. dzienny wymiar, oraz realność miejska, budynki masywne, do tego nowoczesnie urządzone śpichlerze na korzystnych warunkach na sprzedaż. W. A. Schultze, Grudziądz, Plac 23 Stycznia 12. Zarazem polecam majątki, młyn ect

zp 24 476

ZIOŁALISTA

udziela naukowych wskazówek o dobroci ziół leczniczych na wszelkie choroby; specjalność leczenie ziołami, przyroda. Specjalność: dla otyłych zioła na schudnięcie. Nabywanie ziół w miejscu. Wiele licznych podziękowań od uzdrowionych. Godziny przyjęć od 10 rano do 3 po poł. we wtorki, środy i czwartki. Łazarz, Śniadeckich 4, III. lewo, Daczyński

zw 24 522

Urzędnik gosp.

kawaler, kawalerzysta, lat 27, Wielkopoleńczyk, z lepszym wykształceniem, kilkoletnią praktyką we wzorowych majątnościach, poszukuje posady urzędnika, względnie pisarza lub kasjera, zaraz lub później. — Łaskawe zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego pod zw 24572

Prospekt

na 8% listy zastawne dolarowe amortyzacyjne serji z r. 1930
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu.

Na podstawie zatwierdzenia przez Ministra Skarbu z dnia 16 lutego 1930 r. oraz w myśl postanowień statutu, wydaje Poznańskie Ziemstwo Kredytowe

8% listy zastawne dolarowe amortyzacyjne serji z roku 1930

opiewające na dolary w złocie (wagi i próby istniejącej w dniu 1 stycznia 1930 r.), a brzmiące na okaziciela.

Poznańskie Ziemstwo Kredytowe jest stowarzyszeniem właścicieli nieruchomości ziemskich województw Poznańskiego, Pomorskiego i Śląskiego.

Celem Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego jest udzielanie swoim członkom pożyczek długoterminowych w listach zastawnych zabezpieczonych **pierwszemi hipotekami** na nieruchomościach ziemskich w sposób unormowany statutem. Ponadto **odpowiadają wszyscy członkowie** Ziemstwa solidarnie **całym swym majątkiem** nieruchomościem i ruchomym za wszystkie pożyczki Ziemstwa.

Ziemstwu przysługuje prawo bezpośredniej egzekucji w myśl ustawy. Właściwą władzą egzekucyjną jest Dyrekcja Ziemstwa.

Listy zastawne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego posiadają **wszelkie prawa papierów o pupilarnem bezpieczeństwie.**

Realizowanie kuponów oraz wylosowanych listów zastawnych uskutecznia Kasa Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego oraz Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Kontrolę nad działalnością Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego sprawuje Minister Skarbu oraz zamianowany przez niego Delegat jako Komisarz Państwowy.

Emisja 8% listów zastawnych dolarowych amortyzacyjnych serji z roku 1930 wynosi

nom. dol. 5.000.000.— (pięć milionów).

Listy zastawne wydane w sztukach po dol. 1.000, 500, 100 i 20 muszą być najpóźniej do dnia 31 grudnia 1956 r. al pari wykupione.

Wylosowane sztuki i kupony pł. w dniu 2 stycznia i 1 lipca będą realizowane **w dolarach w złocie** (wagi i próby istniejącej w dniu 1 stycznia 1930 r.)

Należności za kupony od 8% listów zastawnych dolarowych amortyzacyjnych serji z roku 1930 nieodebrane w ciągu lat 5, jak również należności za wylosowane listy zastawne niepodniesione w przeciągu lat 30 od dnia płatności, ulegają przedawnieniu (§ 93).

Rada Giełdy Pieniężnej w Poznaniu uchwałą z dnia 1 maja 1930 r. przyjęła do oficjalnego handlu i urzędowego notowania kursów 8% listy zastawne dolarowe amortyzacyjne serji z roku 1930 Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego na sumę nom. 5.000.000 dolarów.

Dyrekcja
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego wykonuje najkorzystniej zakup i przechowuje bezpłatnie wszelkie listy zastawne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

WIELKA WYPRZEDAŻ

PO SEZONIE obniżylęm ceny poszczególnych artykułów letnich i sprzedawac będę **zadziwiająco tanio.**

Naprzykład:

Woale szwajc. deseniowe 100 i 120 ctm. szerokie . . . . . mtr. od 1⁹⁵ zł
 Musliny wełniane deseniowe . . . . . mtr. od 3²⁰ zł
 Jedwabie sztuczne do prania . . . . . mtr. od 1⁸⁰ zł
 Perkale . . . . . mtr. od 1¹⁵ zł

Wielkie partje materiałów męskich i damskich wełnianych oraz różnych jedwabi deseniowych po **bardzo korzystnych cenach.**

Równocześnie podaje do łask. wiadomości, że mój **skład bielizny, pończoch i trykotaży przenoszę w najbliższym czasie z dotychczasowego lokalu z ul. Kramarskiej 15 do własnego domu przy ul. Kramarskiej 16. Po dokonaniu przebudowy i znacznym powiększeniu zajmowanych tutaj ubikacji — nastąpi przeprowadzka. W związku z tem wyprzedaję wszelkie towary znajdujące się w składzie przy ul. Kramarskiej 15, na które udzielać będę**

10% rabatu

o ile nie nastąpiła już większa redukcja cen.

Polecam łask. uwadze moje okna wystawowe i zapraszam do korzystania z wyjątkowej okazji taniego zakupu. Pw 3604/5- 29,167/8

F. Wozniak

2000,— złotych kaucji!

ewtl. więcej stawi inteligentny, rutynowany handlowiec przy otrzymaniu odpowiedniej posady. Łaskawe oferty pod „Handlowiec” do „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 3530-63,477

Ze względu na złą pogodę i zupełnie rozmiękły tor

gra w POLO

oraz konkurs wozów reklamowych na Hippodromie przy ulicy Grunwaldzkiej w niedzielę, dnia 20 bm.

nie odbędzie się.

Impreza zostaje przełożoną na następną niedzielę, dnia 27 bm. Pw 3613-29,175

Szukam kobiety

około 25 lat, o kulturze fizycznej i umysłowej, człowieka o wielostronnych zainteresowaniach, o jasnym i otwartym poglądzie życiowym, wesola, ale przytem nie płytka. Istotę o naturalnej serdeczności, pełną temperamentu, z przyjemną twarzą i dobrą figurą. Licze lat 30, jestem 176 m. wysok. blondynem i przypuszczam, że posiadam także powyżej wymienione właściwości. Czuje, że potrafię uszczęśliwić kobietę pod każdym względem i pragnę zawrzeć małżeństwo na podstawie przyjaźni i miłości. Jestem współwłaścicielem większego przedsiębiorstwa. Nie żenie się dla pieniędzy, ale też nie bez nich, gdyż uważam, że większe zasoby finansowe są konieczne dla zwalczenia ewent. zachodzących nieporozumień. Łask. zgłoszenia ewentualnie tymczasem anonimowo proszę skierować do Kurjera pod 24 601

Na sprzedaż kilka dobrych majątków ziemskich

ca 700, 800, 2500, 4000 mórg etc. Tylko reflektanci, którzy się wykażą potrzebną gotówką, otrzymają informacje. **Biuro parcelacyjne, Poznań, Św. Marcin 52/53, II piętro. dw 1051**

Komunalna Kasa Oszczędności w Gdyni

zawiadamia o uruchomieniu z dniem 22 b. m. kantoru wymiany pieniędzy przy ul. Portowej obok przejazdu kolejowego, w domu p. Wirpszy. Kantor czynny jest od godz. 9-tej do 20-tej. Wymianę walut uskutecznią się według dziennych kursów giełdowych. Jednocześnie zawiadamia się, że kantor wymiany na dworcu został przeniesiony do własnego kiosku w głównym hallu i jest czynny od godz. 8—20 jak dotąd. nw 2538

Niniejszem proszę wszystkich PP. Wierzycieli F-my ARCH. JAN MIKULSKI w GDYNI o przybycie na zebranie w dniu 28 b. m. o godz. 18-tej do hotelu p. Grzegoskiego w Gdyni, celem porozumienia się w sprawie naznaczonego przez Sąd postępowania ugodowego. Nadzorca sądowy F-my Arch. Jan Mikulski w Gdyni nw 2550 (—) Dyr. Gawiński

PIEGI

żółte plamy, opaleniznę usuwa, bieli skórę pod gwarancją aptekarką Jana Gadebuscha

„Axela“-Krem

1/2 stoika 2,50 zł, 1/4 stoika 4,50 zł, do tego mydło „Axela” 1 kaw. 1,25 zł. Do nabycia w drogerjach, składach aptecznych, perfumeriach i aptekach lub wprost w firmie J. GADEBUSCH, Poznań, ul. Nowa nr. 7.

Kopalniaki

Poszukuję 2—3000 cbm kopalniaków miesięcznie na stałą dostawę do Holandji. Oferty z ceną franko Krzyż lub Zbąszyń. N. V. Handel-Mij, H. J. Wetzels Bleyerheide, Holland. nw 2535

Mieszkania

dwa i trzy pokojowe z komfortem, (baikony) parkiet itd. są do wynajęcia w nowym 5-piętrowym domu na vis a vis stadionu. Czyszn 2 lata zgóry. Zgłoszenia poważnych reflektantów przyjmuje właściciel: P. Niedziela, Al. Marcinkowskiego 24, w biurze między 6—7 wiecz. zw 24 612

Ucznia

z dobrej rodziny, uczciwego z lepszym wykształceniem szkolnym przyjmie

Władysław Wojciechowski Drogerja — Perfumerja Poznań, św. Marcin 46. zw 24607

Wystawa obrazów

najznakomitszych artystów otwarta w salach VI Szkoły w Poznaniu, ul. św. Marcina 46. od 15. VII. — 10. VIII. od godziny 10 — 11 2 — 7. zw 24 612

Ekspedjentkę

ktożna zna cokolwiek książkowość i pisze na maszynie przyjmujemy zaraz. Zgłoszenia piśmienne „Motor”. Dąbrowskiego 7. Pw 3 490-29,128

WALNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW EKSPEDYCYJNYCH Zachodnich Ziem Polski, Tow. zap. w Poznaniu odbędzie się w niedzielę, dnia 27 lipca 1930 r., o godz. 12 w sali posiedzeń Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, ul. Mickiewicza, z następującym porządkiem obrad:

- Zagajenie.
- Sprawozdanie Zarządu za r. 1929.
- Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- Wybór nowego Zarządu.
- Wybór Komisji Rewizyjnej.
- Referat: „O składowaniu”.
- Wolne głosy.

Prosimy o niezawodne i punktualne przybycie. Pw 3610-29,174 **Zarząd.**

Magistrat miasta Bydgoszczy ogłasza konkurs na drogomistrza

z uposażeniem wg XI—XII grupy plac urzędników państwowych plus 15% dodatek komunalny zależnie od kwalifikacji.

Warunki:

- Obywatelstwo polskie.
  - Posiadanie świadectwa ukończenia kursów dla drogomistrzów przy Starostwie Krajowym, wzgl. dowodu złożenia egzaminu na drogomistrza;
  - przynajmniej 5-letnia praktyka w charakterze drogomistrza;
  - znajomość prowadzenia wszelkiego rodzaju robót w budownictwie drogowym;
  - własnoręcznie napisany życiorys; nw 2448
  - wiek do 40 lat.
- Zgłoszenia z odpisami świadectw należy składać do Magistratu w Bydgoszczy w Wydziale I. do dnia 30 b. m. Posada do objęcia od 1 sierpnia 1930 r. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi. (—) Dr. Śliwiński, Prezydent miasta.

LICYTACJA DOBROWOLNA

Dnia 23 b. m. (środa) o godz. 11 sprzedawac będę na zlecenie osób trzecich w podwórze f-y C. Hartwig w Poznaniu, S. A., ul. Towarowa 20, najwięcej dającym za gotówkę następujące przedmioty: Pw 3611-29,172 meble, kosze, próżne bańki, szkło, wirówki, żłobki z drzewa, piętę stołową, stal, makulaturę, kufle, zabawki, powozkę, łopaty do chleba, kotarę szklaną, deski, centralinę, pierzyny, spodki i t. d. Przedmioty obejrzeć można 10 minut przed licytacją. Brunon Trzeczak zaprzysięż. i ustanowiony aukcjonator i rzeczoznawca na obwód Sądu Apelacyjn. w Poznaniu, Stolarska 2, tel. 63-26.

PRZETARG PUBLICZNY

Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu sprzedaje kolejkę leśną

znajdującą się w nadleśnictwie Sieraków (powiat Międzychód), a składającą się z:

- ca 21.000 mb. toru rozpiętości 600 mm. o szynach wysokości 65 m/m, długości od 5 do 7,3 mb., wagi 7 kg. na 1 mb., na progach drewn., ułożonego w trzech stosach po 4.000, 6.000 i 11.000 mb.
- 51 wózków kłonicowych na tor ad 1) do przewozu dłużyć z hamulcem.
- 49 wózków kłonicowych na tor ad 1) do przewozu dłużyć bez hamulca.
- 24 zwrotnic z szynami po 5 m. długości na progach żelaznych.
- 1 zwrotnicy jak pod 4) o progach drewnianych.
- 1 traktora firmy „Deutsche Kraftpluggesellschaft” nr. fabr. 20608 o ciężarze 3,5 tonny, sprawność 28 HP.
- 1 wozu żelaznego do przewozu dłużyć.

Cena szacunkowa wynosi ad 1) za całość w 3 stosach 49.540 zł, ad 2) 5.880 zł, ad 3) 4.900 zł, ad 4) i 5) 2.000 zł, ad 6) 7.200 zł i ad 7) 1.200 zł.

Oferty na całe losy, względnie poszczególne części losów, zawierające ceny w cyfrach i słowach ad 1) za 1 mb., a ad 2)—7) za sztukę, bez żadnych znaków firmowych w zalakowanych kopertach z napisem „Oferta na kolejkę leśną” mają być składane w Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu (pokój 54) do dnia 2 sierpnia b. r. godziny 12 przed poł. Otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia o godzinie 12,15 w obecności ewtl. przybyłych oferentów.

Oferenci winni złożyć wadium w wysokości 5% oferowanej ceny w gotówce w Kasie Skarbowej w Poznaniu lub na rachunek czekowy Dyrekcji w P. K. O. Poznań nr. 206.835, a do oferty dołączyć kwit na złożone wadium. Rozpatrywane będą tylko oferty, w których zaferowane ceny będą podane w cyfrach i słowach.

Dyrekcja zastrzega sobie dowolny wybór oferenta wzgl. niezatwierdzenie żadnej z złożonych ofert. Za jakąś wystawioną na sprzedaż materjału nie bierze się żadnej odpowiedzialności. Bliższych informacji udzieli Referat Budowlany Dyrekcji Lasów Państwowych, Poznań, ul. Gołębia 1, pokój 54.

DYREKTOR (—) podpis nieczytelny. nw 2447

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 21 lipca, t. j. w poniedziałek, o godz. 3 po poł. sprzedam publicznie najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą w gminie Ceradz Kościelny:

2 krowy czarno-białe, nw 2552

Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. Zbiórka przed Sołectwem Gminy Ceradz Kościelny. Wł. Dąbrowski, komornik sądowy, Poznań, ul. Miłyńska 13

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 21 lipca b. r., tj. w poniedziałek, o godz. 8-mej przed poł., sprzedam publicznie najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą w Winiarach, ul. Leonarda:

2 wozy robocze, małą rolwagę, żółta bryczkę, dryl (do siania zboża), żniwiarkę, grabiarkę, 2 konie (kasztań), świnie, 11 prosiąt, 3 świnki, maciorę, 2 krowy bystre. nw 2551

Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. Zbiórka przed Komisarjatem Winiarzy. Wł. Dąbrowski, komornik sądowy, Poznań, ul. Miłyńska 13

PRZETARG

Uniwersytet Poznański ogłasza przetarg na dostawę około 2459 tonn koksu hutniczego, 271,6 tonn węgla kamiennego i 60 m³ drzewa na podpałkę. Węgiel i koks posiadać muszą wysoką wartość opalową, a koks najwyższej 5% nawilżenia. Przewóz i dostawę do piwnic należy podać osobno.

Oferty ostemplowane wraz z kwitem na złożone wadium w Kwesturze Uniwersytetu w wysokości 2% od sumy oferowanej należy złożyć najdalej do dnia 5 sierpnia 1930 r. do godziny 13-tej, pokój nr. 17. Uniwersytet zastrzega sobie wolny wybór oferenta, podzielenie dostawy na kilku dostawców lub nieuwzględnienie żadnej oferty. nw 2448 **UNIwersytet POZNAŃSKI**

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: s 18924, n 2735, d 1 790 i t d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Skrzypce

za 65 zł sprzedam, ul. Kwiatowa 10, suterena. Zdw 72 060

Sypialnię

prawie nowa sprzedam. Adres Kurjer Jeżyce jw 4 286

Komode

duża, mała, umywalki, stół, lampy sprzedam. Mazowiecka 45, I, p. Zdw 72 197

Samochód

półciężarówka w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. Owsiary, Inowrocław, św. Jakoba 18, n.w. 2548

Sprzedam

mój młyn parowy z gospodarstwem z powodu śmierci żony, cena na podług umowy, lub przyjmuję współnika z gotówką 40 do 50 tysięcy złotych, później ożenek nie wykluczony. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 153

Parcele

nad morzem od 2000 zł, na 10-miesięczną spłatę i 20 mórg gruntu z lasem za 5 000 zł, sprzedaje Makowski, Wejherowo, ul. Kłasztorna 10. Zdw 72 143

Całkowite urządzenie

do wyrobu cukierków tak twarde, jak czekoladowych, korzystnie do sprzedania, ewentualnie z ubikacją stosownie do wydzierżawienia. Informacje Jan Owsiary, Inowrocław, św. Jakoba 18, n.w. 2549

Motory samochodowe

bardzo dobrym stanie, kompletne, różnych fabrykatów sprzedam za bezcen. Oferty pod „Motory samochodowe” do „Par” Bydgoszcz Pw 3517 63.472

Piekarnia

dobrze zaprowadzona, dom maszynowy, w powiatowym mieście, 7 000 mieszkańców, cena 25 000 zł, wpłaty 20 000.— sprzedam. Zgłoszenia Kurjer n.w. 2545

Majątek

140 mórg puszcznej ziemi, dwóch 7 pokojowy, zabudowania maszynowe, 7 koni, 20 bydła, 40 świń, dobre młwa: Pomorie, 65 000, wpłaty 40 000 oraz kilkanaście innych majątków poleca Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4, n.w. 2540

Motocykl

8-konny, marki Tiumpf, angielski, w dobrym stanie, korzystnie na sprzedaż. Zgl. Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 300, n.w. 2542

Fortepian

dobrze utrzymany sprzedam tanio. Mostowa 14 a, I, zdw 72 059

Sypialnię

jadalnie z pierwsiemi reki 20% taniej, Dogoda spłata. Stolarnia Szyperska 3, zdw 71 714

Samochody

przyjmuje w komis, także Chevrolet dwutonny i dwuosobowy sportowe sprzedam. Dąbrowskiego 33, lakiernia, zdw 72 065

Samochód

niewzwała okazja! Piękna „Praga” otwarta sprzedam bardzo tanio szybko decydującemu. Dogodne warunki. Zgłoszenia Kurjer zdw 72 062

Maszynę

do pisania dobrze utrzymana sprzedam tanio. Małeckiego 24, I, lewo. Zdw 72 082

Parcele

różnych wielkości, wszystkich dzielnicach Poznania, bardzo dogodnych warunków sprzedaje. Zgłoszenia: Hodowianki, Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 9, zdw 72 096

Kostjum

białe, nowe, (wysoka) tanio sprzedam. Kurjer zdw 72 095

Samochód ciężarowy

Ford w dobrym stanie korzystnie sprzedam. L. Śledziński, Poznań, Wroneńska 16, Tel. 1242 zdw 72 108

Gramofon

szafka z płytami sprzedam tanio. Śródka 2, III, Urbański, zdw 71 882

Płaszcz damskie

letnie wyprzedaże poniżej cen fabrycznych. Stary Rynek 76, I, piętro. Zdw 72 168

Ford

(r. 1927/8) 4 osobowy w dobrym stanie korzystnie na sprzedaż. — Zgłoszenia Kurjer zdw 72 138

Wyżły

tresury dobrej sprzedam zaraz, pod gwarancją Banku Grudzień. poczta Bronów pow Pleszew zdw 72 199

Gramofony i płyty gramofonowe

polecane najtaniej F. Bałoj, Poznań, Woźna 12, zdw 71 871

Piekarnia

w małym mieście jest na sprzedaż. Do tego ogród i 4 morgi roli. Zgłoszenia do Kurjera zdw 72 159

Skrzydło

tanio sprzedam Roszkiewica, Niegolewskich 16, IV ptr, zdw 71 867

Większa

restauracja z salą dla towarzystw z pełnym wyszynkiem, bardzo dobrym położeniem do tego pięciopokojowe mieszkanie z powodu choroby zaraz do nabycia. Do objęcia potrzeba 45 000 złotych. — Agencji wykluczeni Adres wskazać Kurjer zdw 71 866

Korzystne

Warsztat maszyn rolniczych w dobrej okolicy, dobrze prosperujący sprzedam tanio lub wydzierżawie w dobre ręce z powodu stosunków rodzinnych. Oferty Kurjer zdw 71 863

Walki

grabowe tanio sprzedam, Lewandowski, Kostrzyn zdw 71 861

Skład

kolonialny przy ruchliwej ulicy sprzedam lub zamienie na domek blisko Poznania. Adres wskazać Kurjer zdw 72 263

Tylko

Piwo Smak, żąda wyrób poznański. Każdy robi piwo w domu tylko z „Piwo Smaku”, jest to tani, smaczny i orzeźwiający napój wydalający prawdziwy smak piwa, wszędzie do nabycia. Paczka na 10 litr. 65 gr. i zawiera bon wartościowy. Hurtownia i detaliczna sprzedaż. W. Józwiak, Poznań, ul. Wrocławska 38, Nowa Drogeria. Próbną zamówienia 10 paczek wysłać franco za zaliczeniem. Pw 3534 29.152/53

Wozy robocze

i półorki w dobrym stanie sprzedam korzystnie. L. Śledziński, Poznań, Wroneńska 16, Telefon 1242, zdw 72 107

Meble

wysprzedaje z powodu likwidacji Stanikowski, Wielkie Garbary 52, dawniej Woźna 12, r.w. 10 801/2

Samochód

kręty 6 osobowy używany sprzedam. Oferty Kurjer zdw 71 835/6

Skład

kolonialny i towarów krótkich w Poznaniu, obszerne mieszkanie, 24 lata w jednym rekach, z powodu choroby na sprzedaż. — Adres Kurjer zdw 71 884/5

Wyprzedaje

meble do sńskich cenach tylko krótki czas Szarynecz ul. Wielka 13, Pw 3107/08

Wagę decymalną

duża, debowa jak nowa korzystnie sprzedam. L. Śledziński, Poznań, Wroneńska 16, Tel. 1242 zdw 72 104

Maszynę

damską i krawiecką sprzedam. Rybaki 9, skład, zdw 71 934/5

Pierz

świeże darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Wierzbicie 13, zdw 71 859/60

Bugatti

8 cyl. 80 HP, kabriolet 4 osob., świetnie utrzymana rasowa maszyna, wszelki komfort sprzedam za ostateczną cenę 13.500 zł. Poznań, ul. Chelmońskiego 21, Łaszewski, telefon 77-74, zdw 71 857

Powóz

na gumach sprzedam Karlic, ul. Marszałka Focha 85, zdw 71 852

Lószczko

białe żelazne dziecko 1½ mtr. sprzedam. Kreta 24, III, prawo, zdw 71 847

Szałag — Parcela

ładnie położona korzystnie zdw 71 840

Polowczyk

na sprzedaż z powodu wyjazdu Poznania, Dąbrowskiego 89/85 dom ogrodowy, lewo, zdw 71 833

Materace

spreżynowe, nakładki, leżanki, kanapy, najtańsze tylko w pracowni. Wielkie Garbary 9, zdw 71 998/9

Wózki

dziecięce odnawia, budki pociągów cerata, maluje, reparuje, kółka, gumy na składzie. Siodlarz, Szewska 11, zdw 71 900/1

Skład

masła delikatosew, zaprowadzony w dobrej okolicy z powodu choroby sprzedam Br. Janowski, Wierzbicie 46. Przy Ryнку Wildeckim, zdw 72 098/9

Torebki

damskie najelegantsze, teki, portfele, pigularki, nesesery, kufry, walizy i inne wyroby skórzanego, poleca Borzych i Ska Poznań, ul. Podgórska 3, wianse warztaul. zdw 62 642-4

Maszynę

Singera okrągłe czółenko sprzedam. Poznańska 33, III, lewo, zdw 72 191/2

Sprzedam

dom piętrowy z oknem wystawowym przy rynku 21.500 zł, wpłaty 17 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański n.w. 2546/7

Pończochy

piękne, dobre, tanie A. Szymański, Poznań św. Marcina 1, specjalny skład pończoch. Pw 13 084-5-25,9/10

Tanio

się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym, św. Marcina 75a, Pw 10 248

Sprzedam

dom z ogrodem pół morgi ziemi. Poznań - Winiary, ul. Kowalska 5, zdw 72 118

Resztówka

na Kujawach 80 mórg ziemi puszczono-buraczanej zabudowania maszynowe dom mieszkalny dworek 8 pokoi wtem park z dwoma stawami rybnymi z ciepłą wodą sprzedam zaraz z powodu choroby na bardzo dogodnych warunkach. Zgłoszenia „Par” Al. Marcinkowskiego 11 pod nr 55.473, Pw 3 608-55,473

Skład

mniejszy z dwoma ubikacjami, nadający się na różne cele sprzedam tanio Matuszewski, Małe Garbary 1, r.w. 10 880

Koń

pełnokrwisty, 8-letnia klacz 1.60 oraz platforma na 25 centnarów sprzedam Garyntesiewicz ul. Piaskowa 3, rwp 10 875

Parcele

Puszczkowskie 3 100 m² korzystnie sprzedam Zgłoszenia Kurjer zdw 72 161

Skład cukierków

z pełnym towarem w Jeżycach przy ruchliwej ulicy na sprzedaż Oferty Kurjer jw 4284

Rower

damski i męski nowy tanio sprzedam, Słowackiego 48, II, prawo, jw 4283

Rower

z motorkiem na sprzedaż, Krawczewskiego 1, jw 4280

Restauracja

winiarnia, dancing, lokal pierwszorzędny w Poznaniu na sprzedaż. Cena 25 000, wpłaty połowe. Zgłoszenia Godziszewski, św. Wojciech 1, zdw 72 163

Okazja!

Interes sżoba i paszy dobrze prosperujący sprzedam na dogodnych warunkach Oferty Kurjer zdw 72 169

Beczki dębowe

od 600 litrów do 2 000 litrów sprzedam korzystnie w dobrym stanie. L. Śledziński, Poznań, Wroneńska 16, Tel. 1242 zdw 72 106

Skład

cukierków z mieszkaniem sprzedam. Adres wskazać Kurjer zdw 72 139

Skład

do odstąpienia z urządzeniem korzystnie. Adres Kurjer zdw 72 121

Kares

pudefka do pudru ca 100 sztuk korzystnie. Rozwóz, ul. Pocztowa 22, zdw 72 128

Sok

wisniowy na cukrze ca 125 but, pół litr, sprzedam tanio. Rozwóz ul. Pocztowa 22, zdw 72 127

3 krowy

jedną z cielęciami na sprzedaż. Św. Wawrzyńca 25, jw 4 288

Automat muzyczny

nadający się do lokalii korzystnie na sprzedaż Szamarzewskiego 14 parter, lewo, zdw 71 823

Plachty

wagonowe jutowe okazyjnie Kurjer zdw 71 820

Wille

w Puszczykowie 10 minut od dworca niewykofczona sprzedam. Adres Kurjer zdw 71 811

Hamaki

wyrób własny najtaniej. Skład Fabryczny, Pocztowa 16, zdw 71 876

Sześciuosobowy

samochód w dobrym stanie z powodu likwidacji za bezcen sprzedam. Zgłoszenia Pocztowa 30, pokój 12, od 10-1 godz. zdw 71 874

Maszynę

(Singera) krawiecką jak nowa korzystnie sprzedam. Łuczak, św. Józefa 6, III, ptr, zdw 71 878

Okrągłaki

do budowy sprzedam tanio. — L. Śledziński, Poznań, Wroneńska 16, Tel. 1242, zdw 72 105

Lisy bardzo ładne

wykofczone po 95 złotych futra letnie po 450 złotych poleca pracownia kuśnierska Józef Czuba, Wyspiańskiego 19, Łazarz, zdw 71 803

Lószczko

dziecięce tanio sprzedam. — Graniczna 11, IV, ptr, zdw 71 801

Skład

kapeluszy damskich i towarów krótkich z przyległym mieszkaniem w mieście powiatowym do sprzedania Do objęcia potrzeba ca. 4 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 890

Dom

skład nadający się na wszelką branżę z ogrodem i trzykondyżnym mieszkaniem zaraz sprzedam wprost od właściciela. Stary Rynek 68, Rogoźno powiat Oborniki, zdw 71 887

Szafy

umywalki, stoły, krzesła, lóška, srebro, biżuteria, pierzyny sprzedam. Adres Kurjer zdw 71 897

Autobus

z dobrą zaprowadzoną linią Poznania — Puszczkowo — Mosina spiesznie sprzedam Zgłoszenia do Kurjera zdw 71 892

Drogerie

poznańska, mieszkanie, sprzedam Kurjer zdw 71 900

Biuro

centrum Poznania towarem i przedstawicielstwami branży kinowej korzystnie na sprzedaż. — Oferty Kurjer zdw 71 901

Sołacz

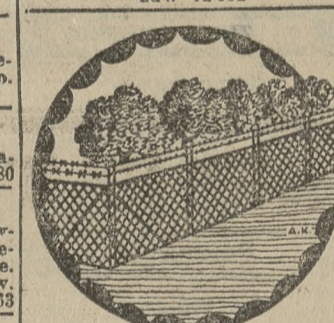
parcele pięknie górysto położona przy kościele sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 916

Oryginały

Wywiórski, Winterowski, Rosen Holzmueller, Mazurkiewicz, Przesłański, Trzebiński i inne na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer zdw 71 937

Elektromotory

używane sprzedam tanio Inż. Michalik, Poznań, Ratajczaka 11 a, zdw 71 931

Kompletne parkany

z ustawieniem poleca firma „Drukownia - Poznań” Specjalna i najstarsza fabryka płóców druczanych, Poznań, ul. św. Marcina 45a, Pw 3425

Kocioł parowy

112 m. kw. pow. ogzewalnej 10 atm. 2 płomieniowcy falisty rok budowy 1908 w bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Józef Dziabaszewski i Ska, Poznań, Przemysłowa 35, zdw 71 481

Lokomobila

przewoźna Wolf 16 PS po gruntownej naprawie korzystnie na sprzedaż. Józef Dziabaszewski i Ska, Poznań, Przemysłowa 35, zdw 71 480

Motor

elektr. 35 koni 440 volt 1.160 obrotów A. E. G., tylko krótki czas w użyciu z wszelkimi przyborami i instalacją korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Józef Dziabaszewski i Ska, Poznań, Przemysłowa 35, zdw 71 479

Cukier

superior — krystaliczny specjalnie do zapraw oraz win owocowych, poleca Michalowicz i Ska, Poznań, Szyperska 14/15, Telefony 2881 i 2882, Pw 3317-27,108

Sól czerwona

dostarcza Michalowicz i Ska, Poznań, Szyperska 14/15, Telefony 2881 i 2882, Pw 3315-27,105

Meble

wszelkiego rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli, telefon 64-25, Pw 11 223-18,129

Dom

w Zabikowie, dochód mies 350, wpłaty 15 tys Adamski, Zabikowo, Kościuszki 32, zdw 71 640

Apteka

uprzyw. w Obrzycku pow. szamot., okolica duża, zamożna. Obrót przeszło 28 tys. rocznie do sprzedania. Wpłata wym. 30 tys. Zgłoszenia apteka, zdw 71 756

Skład

z urządzeniem towarów krótkich i garderoby, miasto powiatowe, w dobrym punkcie odstąpię lub wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer zdw 2536

Starożytności

wielki wybór Bracia Pióro, Aleje Marcinkowskie 28, Pw 3 000-29,147

Piekarnię

sprzedam z urządzeniem mieszkaniem w rynku, 2 500 Zgłoszenia Zdybał, Gniezno, Zielony Rynek 4, zdw 72 502

Śluby

debowe do oparkowania lub nadające się dla kolidzaja sprzedam. Pietz, Winiary, Bonia 11, zdw 70 346

Parcelę

Parcele

budowlane każdej wielkości, dogodnie położone t. j. przy ulicy Głównej, Ręcznie i t. d. korzystnie do nabycia Zgłoszenia przyjmuje M. Gajewski Poznań - Główna, ul. Wiejska 8. Zdw 71 871

5 KUPNA

Maneż
na 4 konie używany kupie. Kościński, Czarterja 1. Zdw 70 665

Cukierenkę
z pracownią kupie lub wydzierżawie. Zgłoszenia Kurjer Zdw 71 253

Maszynę
do pisania w dobrym stanie kupie Oferty z ceną Zdw 71 650

Brylanty
złoto i srebro kupuje i placę najwyższe ceny. W. Kruk, jubiler Poznań, ul. 27 Grudnia 6. Zdw 64 641

Kupie
dom z ogrodem i kilkoma morgami ziemi z jeziorem lub bez. Oferty Kurjer Zdw 60 263. Pośrednicy wykluczeni.

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 9656-10.111

Brylanty
złoto, srebro kupuje za gotówkę Szulc, Plac Wolności 5. Pw 3088-28.109

Gotówką płacimy
za: srebra, brzozy, kryształ, porcelane, dywany, makaty, meble starożytnie Bracia Pióro. Aleje Marcinkowskie 28. Pw 35 441-29.146

Kupie
domek z dobrze prosperującą piekarnią miejscowość obojetna, najchętniej miasto powiatowe. Szezegółowe oferty do Kurjera Zdw 71 797

Skrzynie używane
10-20 sztuk kupimy. Zgłoszenia telefonicznie pod 79-28. Zdw 71 848

Kupie
praktyczny dentystyczny lub częściowe przybory Szezegółowe oferty z podaniem ceny Kurjer Zdw 71 824

Dom
z ogródkiem lub rolą blisko Poznania kupie lub przyjąć w zamian za mój dobrze prosperujący skład spożywczy w Poznaniu. Oferty Kurjer Zdw 71 919

Kupujemy
plac budowlany i nieruchomości nadające się na parcelację. Zgłoszenia Agnieszka, Poznań, Nowy Rynek 14/15. Pw 3535-58.255

Poszukuję
składu bez towaru z mieszkaniem, ruchliwa ulica. Oferty Kurjer Zdw 71 988

Wilkę
lub domek kupie. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Zdw 42 061

Plac
kupie ca. 1000 metrów, okolica obojetna. Zgłoszenia Kurjer Zdw 72 092

Kupuje
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy. Dom Komisowy, Podgórze 2. Pw 10 350

Skład
kolonialny próżny, mieszkaniem, dobrym położeniem prowincji, kupie. Oferty Kurjer Zdw 72 187

Warsztat
stołarski i nie które śruby kupie. Zgłoszenia Kurjer Zdw 72 201

Majątki
kupimy przy wpłacie 100-350. Zgłoszenia do Kurjera Pw 10 884

Kupie
skład kolonialny i delikatesów lub towarów krótkich z mieszkaniem (okolica Łazarz lub śródmieście). Of. Kurjer Zdw 72 118

Kupie
wille Solacz, Górczyn Puszczykowo z wolnym mieszkaniem. Of. Kurjer Zdw 72 177

6 KAMENICE

Administracje
domów, przymienie emeryt. urz. państwowy. Referencje właśc. domów. Łaskawe oferty do Kurjera Zdw 71 739

Kamienica
w Ostrowie narożnikowa. II. piętr. w śródmieściu, skład i 3 pokoje oraz 7 pokoi na I. piętrze wolne, zaraz do sprzedania, wpłaty 60.000. Agencji wykluczeni. Oferty do Kurjera Zdw 71 756

Kamienice
II. p. z ogródkiem, Łazarz (okolica Matejki) sprzedam za 130 tys. wpłaty 60-80 tys. Agencji wykluczeni.

Willa komfortowa
przy Operze od właściciela korzystnie Zdw 71 869

Dom
na siedm lokatorów z przyległym pól morgowem ogrodem w centrum miasta Ostrowa korzystnie przy wpłacie 18.000 zł do sprzedania. Nadaje się dla każdego brzozy. Zgłoszenia do kurjera ul. Raskowska 35. Zdw 71 988

Kamienica

Poznaniu donosi 20.000 cena 170 tys. Piotrowski, Szamarzewskiego 1. Zdw 71 818

Kamienicę
komfortowa, dochód 20.000. Cena 165.000, wpłaty 110. sprzedam bez pośrednika. Oferty Kurjer Zdw 71 945

Kamienica
w pobliżu centrum. Dochód roczny 18.000 zł. Cena 165.000 zł, wpłaty 50.000 zł. Centrala Handlowa 27. Grudnia 5. Zdw 71 909

Kamienicę
w Poznaniu na Łazarzu, III. piętrowa, 2 składami, dochód roczny 10.000 sprzedam - cena 80.000 zł, wpłaty 40.000. Oferty Kurjer Zdw 71 922

Parcele
1.700 kwm. w Dębie sprzedam korzystnie. Zielke, Gen. Umieńskiego 7 a. (Wilda). Zdw 72 085

Kupie
dom. Poznań, dochodowy, wpłaty 50.000. Łódz, Kościuszki 41, Nikulski. Zdw 71 122

7 PIENIADZ

Sprzedam
hipotekę 3.000 dolarów amerykańskich, na majątku ziemskim za 20.000 zł. Oferty proszę złożyć do Kurjera Poznańskiego Zdw 71 759

Dam
wieksza pożyczka hipoteczna, ewentualnie długoterminowa 15 proc. Tytułem prowizji bezpłatnie 2 do 3 pokoje, ewentl. z kuchnią w porządnym domu śródmieścia Poznania Oferty Kurjer Zdw 66 968

20.000 zł
poszukuję, zabezpieczone hipotecznie. Zgłoszenia do Kurjera pod Zdw 71 086

Wspólniczki
z kapitałem 1-2 tysiące złotych posiadającej odpowiednie mieszkanie śródmieściu na urządzenie pierwszorzędnego salonu młd damskich poszukuje B. kierownik (dyrektorka) krawcowa o wybitnych zdolnościach, kilkunastoletnia praktyka poważniejszych firmach, większych srodowiskach Polski i zagranicą. Zapoznana z tutejszą klientelą (fachowość niekonieczna). Pisemne zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 55.456. Pw 3520-55.456

Szukam
wspólnika lub współniczki do składu futer w centrum Poznania. Kudliński, Niegolewskich 10a telefon 60-39. Zdw 71 605

1.500 zł
na hipotekę na 2 lata poszukuje 20% rocznie. Oferty Kurjer Zdw 71 831

Poszukuje
50 tys. na I. hipotekę narożnik. kamienicy (wartości 200 000) w mieście powiatowym. Oferty Kurjer Zdw 71 918

Dam
dobre płatna posadę stałą za udzielenie pożyczki 15 000 na I. hipotekę. Oferty Kurjer Zdw 72 047

5 000
wstąpię jako wspólnik lub przyjąć posadę z kaucją ekspedienta, magazyniera, podróżującego lub biurowa. Zgłoszenia Kurjer Poznański Zdw 71 973

Zi 3-5 000
pożyczki na czas przejściowy poszukuje przemysłowiec właściciel nieruchomości w Poznaniu za dobrą oprocentowaniem i gwarancją. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera Zdw 72 202

Wspólniczki (a)
kilkoma tysiącami poszukuje lub posada za wypożyczenie. Oferty Zdw 72 165

Wspólnika czynnego
rutynowany kupiec samodzielny, dobrze zaprowadzony w szpitalach, aptekach, drogeriach z gotówką 15-20.000 zł poszukuje fabryka artykułu opatrunkowego pierwszej potrzeby w Poznaniu. Poważne zyski. Łaskawe oferty Kurjer Poznański Zdw 72 129

8 DO WYNAJĘCIA

Poznań - Chwaliszewo
murowana duża ubikacja nadająca się na warsztaty składy itp. zaraz do wynajęcia Władisław, Łabendorowa ul. Sienna 5 godz. 3.30-5.30. Zdw 70 832

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią wynajmie w Puszczykowie. Wskaże Kurjer Zdw 71 877

Pokój
i kuchnia za wysokim czynszem rocznym do wydzierżawienia. Noak, Spokojna 5 a. Zdw 72 008

Do wynajęcia
pokój i kuchnia z dwumorgowym ogrodem pod Poznaniem. Czynsz roczny pożądanym. Adres wskaże Kurjer Zdw 71 884

Pokój
kuchnia do wynajęcia 35 zł miesięcznie. Dzierżawa 2 lata zgóry Oferty Kurjer Zdw 71 830

Mieszkanie
2 pokoje 3.500 wtem 2 lata komorne, 3 pokoje 4.300 rok komorne, 4 pokoje, 4.500 rok komorne i 5 pokoi 5.500 rok komorne odda Łanpól, Skarbowska 14, I. Zdw 72 071

Pokój
z kuchnią wynajmie bezdzietnemu małżeństwu za wypożyczenie 4-5.000 zł. Oferty Kurjer Zdw 71 865

Mieszkanie
5 pokojowe, ulica Mickiewicza i Matejki, odda Piotrowski, Szamarzewskiego 1. Zdw 71 819

Czteropokojowe
mieszkanie na Łazarzu z meblami lub bez odstąpić zaraz Adres Kurjer Zdw 72 043

Mieszkanie
4 pokojowe, częściowo umeblovane za zgodą gospodarza do oddania. Frankowski, Sew. Mielżyńskiego 22. Zdw 72 083

Mieszkanie
1 i 3 pokoje kuchnia z czyszczalnią w kwartale wynajmie. „Pawilon”. Marszałka Focha 15. Zdw 72 174/a

Dwa
pokoje z kuchnią śródmieście - sprzedam. Oferty Kurjer Zdw 72 170

5 pokoi
za dwuletni czynsz natychmiast. Grunwaldzka 5, gospodarz. Zdw 71 814

Pokój
kuchnia za dzierżawę zaraz. - Adres wskaże Kurjer Zdw 72 190

Reprezentacyjne
mieszkanie 8 salonev wprost od gospodarza 1 sierpnia do objęcia. Czynsz miesięczny 550 złotych, również 40.000 zł na pewną hipotekę wypożyczyć Kudliński, Niegolewskich 10 a. Telefon 6039. Zdw 72 109

Dwa
pokoje i kuchnia na Winiarach do wydzierżawienia zaraz. Czynsz zgóry. Leon Nowicki, Winiary, Leonarda 19 piekarnia. Rv 10 871

Mieszkanie
od 1-4 pokoi do wynajęcia. - Gospodarz M. Tyzyk, ul. Jeżycka 26. Zdw 72 182

Mieszkanie
6 pokojowe tylko miesięczna dzierżawa 200. Informacja św. Marcin 15, I. prawo. Zdw 72 134

Mieszkania
pokój kuchnia 1/2 roku dzierżawy, pokój kuchnia 800 rok dzierżawy, portjerstwa. Informacja św. Marcin 15, I. prawo. Zdw 72 133

Mieszkanie
trypokojowe śródmieście, trzyletni czynsz czterystulec zgóry. Zgłoszenia Kurjer Zdw 72 198

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
poszukuje od 1-3 pokojowego. - Zgłoszenia Kurjer Zdw 70 787

Portjerstwa
poszukuje uczciwe porządne małżeństwo (ślusarz) Oferty Kurjer Zdw 71 513

Poszukuje
2-3 pokojowego mieszkania, urz. ednik państwowi wprost od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański Zdw 71 870

Dwupokojowego
mieszkania poszukuje, czynsz dwuletni. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Zdw 71 880

2 pokoi
z kuchnią poszukuje za czyszczalnią zgóry. Oferty Kurjer Zdw 71 933

Mieszkania
2-3 pokojowego poszukuje od gospodarza. Plac gotówka zgóry. Oferty Zdw 71 962

3 pokojowego
mieszkania z wygodami poszukuje sie wprost od gospodarza. - Ewentualnie czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Zdw 72 041

2 pokoi
z kuchnią poszukuje. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Zdw 71 939

Pokoju
poszukuje małżeństwo od gospodarza. Oferty Kurjer Zdw 72 063

2 pokoi
kuchni poszukuje bezdzietne, za 2-3 lata zgóry. Oferty Kurjer Zdw 71 631

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
trzy pokoje z kuchnią na dwa pokoje albo pokój z kuchnią na parterze lub pierwszym piętrze, dzielnica Wilda. Zgłoszenia pomiędzy 4-8. Matejki 67, III. p. tr. lewo. Zdw 70 710

Mieszkanie
pięciopokojowe, parterowe, komfortowe, Plac Wyspiańskiego zamienie na trzy - czteropokojowe, możliwe śródmieście nie wyżej drugiego piętra. Zgłoszenia Hodowca, Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 9. Zdw 72 097

11 POKOJE UMEBL.

Umeblovany
Małeckiego 35. Wyższy parter, prawo. Zdw 71 851

Pokój
wynajmie małżeństwo. Wspólna 11 parter, lewo. Zdw 71 806

Pokój
umeblovany dla 2 osób (ewtl. bezdzietne małżeństwo) wszelkie wygody, używaniem kuchni wynajmie. Półwiejska 20, III. prawo. Zdw 71 018

Pokój umeblovany
czysty, ładny, 2 panienkom inteligencji. Polna 13, I. lewo. Zdw 71 521

Ładny
miły, słoneczny pokój, światło elektryczne. Matejki 1, II. Zdw 70 720

Jeden
dwa pokoje dobre z dwoma łózkami wynajmie panom 1. 8 przy Placu Sapieżyńskim. Babińskiego 7, parter. Zdw 71 696

Pokój
duży dwuosobowy wynajmie Kreta 24, III. prawo Zdw 71 846

Tani
pokój ul. Drużbackiej 1 a II. piętro, lewo. Zdw 71 844

Pokój
czysty, duży na dwie osoby do wynajęcia. Krzyżowa 2 II. p. tr. lewo. Zdw 71 817

Pokój
umeblovany, osobne wejście, słoneczny, łazienka, 2 panienkom wynajmie (ewentualnie z używaniem kuchni) St Ad. Poznańska 42, dom frontowy, wysoki parter, blisko ul. Kochanowskiego. Zdw 71 877

Pokoik
przychodni dla jednej osoby lub bezdzietnych małżeństwa. Kozia 23, I. Zdw 71 895

Frontowy
Długa 3, II., lewo. Zdw 71 932

Pokój
umeblovany z używaniem kuchni. Dąbrówki 14, II., prawo. Zdw 71 929

Śniadecki
18, II., lewo, solidnemu panu bez pościeli. Zdw 71 957

Pokój
frontowy wynajmie zaraz 2 osobom. Śrzedzka 20, I. p., lewo. Zdw 71 954

Frontowy
słoneczny, umeblovany wynajmie inteligentnemu panu. Półwiejska 13, II., lewo. Zdw 71 978

Pokój
zaraz do wynajęcia. Śniadeckiego 17, III. piętro, lewo. Zdw 71 961

Pokój
czysty, słoneczny, Wierzbicie 19 podwórze, II., wprost. Zdw 71 963

Pokój
wynajmie solidnemu panu lub dobrze usytuowanemu bezdzietnemu małżeństwu od 1. 9. br. Łaskawe zgłoszenia św. Marcin 14, III. Zdw 72 009

Pokój
duży słoneczny od 1. 8. 30 na 2 osoby do wynajęcia. Zgłoszenia Górna Wilda 10, I. piętro, lewo. Zdw 27 003

Wspólny
dla pań - panów Marcina 29, III. Zdw 71 948

Pokój
frontowy. Rzeczypospolitej 8, Menciwska. Zdw 72 044

Pokój
czysty dwóm inteligentnym, solidnym panom. Romana Szymanowskiego 8, III., lewo. Zdw 71 946

Pokój
elegancki do wynajęcia. Patrona Jackowskiego 31, wysoki parter, lewo, front. Zdw 71 941

Pokoje
umeblovane z pierwszorzędnym utrzymaniem do wynajęcia. Wały Wazów 24, willa. Zdw 71 925

Blisko
Zamku pokój frontowy, dwuosobowy 220 zł z utrzymaniem, bez 80 zł. Składowa 4, III. Zdw 72 070

Pokój
umeblovany wynajmie z oddzielnym wejściem. Łąkowa 18, Nowacki. Zdw 72 016

Gimnazjastów
przyjme, opieka zapewniona. W. Garbary 53, front, II. piętro. Zdw 72 015

Pokój
na 2 osoby, wchód z klatki schodowej. Rybaki 22, II. Reslerowa. Zdw 72 014

Pokój
2 panom. Poplińskich 12, III., lewo. Zdw 72 023

Pokój
umeblovany 2 osoby, czysty, słoneczny, ewtl. używaniem kuchni 1. 8. Kilińskiego 11, II. piętro, lewo. Zdw 72 022

Pokój
elegancki dla pana. Wały Jana III, 11., parter, prawo. Zdw 72 028

Dla
dwóch gimnazjastek pokój słoneczny, frontowy, utrzymaniem. Opieka troskliwa, fortepian. - Prusimska, Ogrodowa 9, I. Zdw 72 029

Ładny
pokój wynajmie. Widok na wodę. Wielkie Garbary 36, tylny dom, parter, prawo. Zdw 72 060

Pokój
wolny Małkowska, Czesława 17 a, parter. Zdw 71 975

Elegancki
pokój wynajmie. Podgórze 13, Patschowska. Zdw 72 055

Pokój
również wspólny, elektryczność, Szkolna 3, wchód, prawo, II. prawo. Zdw 72 057

Poszukuję
pana skromnego na wspólny pokój. Piotra Wawrzyńszaka 22, part, lewo. Zdw 72 030

Pokój
wolny, Fr. Ratajczaka 11 a, 7 wejście, parter, prawo. Zdw 72 068

Pokój
umeblovany wynajmie. Meyer, Poznańska 58 I. Zdw 72 090

Pokój
umeblovany wynajmie. św. Wojciech 5, I. prawo. Zdw 72 088

Pana
na wspólny, ładny pokój. Jerzego 4, II., lewo. Zdw 72 086

Pokoik
Wały Królowej Jadwigi 7 a parter. Zdw 72 171

Pokój
umeblovany do wynajęcia Jasna 6/7 III. prawo. Zdw 72 182

Pokój
wynajmie. Słowackiego 35, II. lewo. Zdw 72 208

Pokój
z pościela lub bez. Wolnica 3, parter, lewo. Rv 10 881

Pokój
dla pana zaraz. Miśkiewiczowa, Chwaliszewo 9, front. Rv 10 883

Pokój
wynajmie. Garnarska 10, II. Grzeškowiak. Zdw 72 117

Pokój
ładny dwuosobowy, balkonem, pięknej okolicy wynajmie. Tj. belta 3, I. lewo. Zdw 72 125

Duży
balkonowy pokój panom, wspólny pani. Rybaki 12, III. prawo. Zdw 72 123

Pokój
wynajmie zaraz. Szamarzewskiego 14, wchód z bramy, prawo. Jw 4 289

Małżeństwu
wynajmie umeb. pokój. Adres Kurjer Jeżyce Jw 4 287

Pokój
osobne wejście 1-2 osobom lub małżeństwu. - Poznańska 27, mieszkanie 4. Jw 4 285

Panienek
Wizowa, Wrocławska 13. Zdw 72 179

12 SZUKA POKOJU

Trzech pokoi
w centrum częściowo umeblovanych (elektryka, gaz) z używaniem kuchni, poszukuje krawcowa za miesięczną wyższą dzierżawę. Pisemne wyczerpujące oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod 55.458. Pw 3528-55.458

Pan
poszukuje skromnie umeblovanego pokoju Oferty z podaniem cen Kurjer Zdw 71 916

Skromny
czysty pokoik osobne wejście ewentl. z utrzymaniem poszukuje zaraz z podaniem warunków Kurjer Zdw 71 907

Pokoju
niekrepującego z wszelkimi wygodami poszukuje, Oferty Kurjer Zdw 71

Mistrz
piekarski poszukuje samodzielnej pracy, w lepszej piekarni zaraz lub później. Łaskawe oferty proszę pod zw 72 151 do Kurjera Poznańskiego.

Biuralistka
uczenica z ukończoną 2-letnią szkołą handlową poszukuje posady, najchętniej na majątek. Zgłoszenia Kurjer zw 72 150

Młoda
inteligentna paniąka, z 2-letnią praktyką wychowawczą dzieci, poszukuje posady zaraz, lub później. Oferty pod adresem Zonenberg Brzeziny-Łódzkiej, Sienkiewicza 15. Zdw 72 147

Nauczycielka
poszukuje posady jako domowa nauczycielka od 1. września 1930 r. Oferty Kurjer zw 72 146

Wyřęczytelka
poszukuje posady zaraz, lub w najbliższym czasie. Obeznana we wszelkich dziedzinach gospodarstwa domowego, bez gotowania. Oferty Kurjer zw 72 145

Paniąka
z 3 letnią praktyką w koloniacie poszukuje posady w tej lub innej branży od 1. 8. 30. Na śądanie kaucja. Oferty Kurjer zw 72 017

Bona
z dłuższą praktyką z lepszej rodziny, obecnie w posiadzie szuka od 1. 8. posady. Oferty Kurjer zw 72 141

Redaktor
młody społecznik szuka pracy dziennikarskiej lub pokrewnej. Łaskawe oferty „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 55,465 Pw 3602-55,465

Paniąka
poszukuje posady w składzie piekarsko-cukierniczym. Półwiejska 31, III. prawo. Zdw 969

Pracznka
poszukuje prania lub posługi. — Zgłoszenia do Kurjera zw 71 964

Krawcowa
poszukuje pracy w domu i poza domem 2,50 dziennie. Oferty Kurjer zw 71 967

Młoda
przystojna gospośnia poszukuje posady do samotnej osoby, zajmie się gospodarstwem. Miejscowość obojętna. Spieszne oferty do Kurjera zw 71 980

Krawcowa
z długoletnią praktyką na wszelką garderobę damską, dziecięcą, przeróbki oraz ubranka chłopców szuka pracy poza dom. Sobkowiakówna. Różana 12, III. Zdw 71 997

Krawcowa
rutynowana szuka pracy, dziennie 3 zł. Oferty Kurjer zw 71 994

Biuralistka
znająca księgowość, pisanie na maszynie poszukuje posady od 1. 8. Zgłoszenia do „Kurjera Poznańskiego” zw 72 010

Inteligentna
panienka poszukuje posady do lekarza lub dentysty. Oferty do Kurjera zw 72 006

Pracznka
rzetelna, czysto pierze, szuka prania. Oferty Kurjer zw 72 002

Szofer
kawaler, trzeźwy, sumienny i pracowity z praktyką szuka posady. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zw 72 000

Kelner
poszukuje posady. Oferty Kurjer zw 71 944

Podróźujący
poszukuje poważnej posady. Kurjer zw 71 943

Gospodyni
lat 34 z kilkuletnią praktyką na większych majątkach poszukuje posady zaraz. Łask. zgłoszenia uprasza do Kurjera Poznańskiego zw 71 940

Sierota
inteligentna, lat 20, kochająca dzieci szuka posady najchętniej na wsi lub prowincji. Zgłoszenia do Kurjera zw 71 924

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Cztery pióra”
- Aurora: „Pat i Patachon jako bogacze”
- Corso: „Korsarze puszczyta”
- Edison: „Dziś tańczą Marjeta”
- Metropolis: „Biały kapitan”
- Odeon: „Komediantka”
- Renaissance: „Bestje z rajskej wyspy”
- Stylowe: „Jaskrawe motyle”
- Słońce: „Piekło namiętności”
- Wilsona: „Niepotrzebny człowiek”

Kompletne instrumentarium nowoczesnej praktyki dermatologicznej

z całą aparaturą dla roentgenologii i naświetlania oraz wszelkimi przyrządami specjalnymi, z powodu likwidacji praktyki, natychmiast, możliwie jako całość do sprzedania. Spieszne oferty prosimy skierować pod szyfr: „WK 547” do Tow. Rekl. Międz. Sp. z o. o. Gen. Repr. Rudolf Mosse, Katowice, ul. Mickiewicza 4. Tw 155

Dziewczynna
do wszystkiego poszukuje posady od 1. względnie zaraz 2-4 osóh. Oferty Kurjer zw 71 951

Bielżniarka
poleca się na wykwinne wyprawy poza dom. Kurjer zw 71 976

Służąca
ucsiwa szuka posady. Oferty Kurjer zw 71 987

Bławatnik
rutynowany, dekorator, przystojny, trzeźwy, kawaler, język polski, niemiecki, korespondencja, księgowość mana. Obecnie zatrudniony w Poznaniu 4 lata na kierowniczem stanowisku większej firmy. Pragnie zmienić posadę. Oferty Kurjer zw 71 983

Inteligentna
panienka szuka jakiegokolwiek nauki. Najchętniej za krawcowa. Zgłoszenia Kurjer zw 72 043

Młody
ekspedjent (żelaźniak) poszukuje posady. Referencje pierwszorzędne. Oferty Kurjer zw 72 052

Pokojowa
hotelowa poszukuje odpowiedniego zajęcia od 1. sierpnia lub później. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zw 72 021

Cukiernictwa
pragnie wyczyć się, chłopiec uczyli lat 17. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zw 72 027

Za cukiernika
oddam w naukę syna. Łask. zgłoszenia Kurjer zw 72 026

Paniąka
inteligentna poszukuje posady do dziecka. Oferty Kurjer zw 72 025

Młodszy
zboźwicz, znający księgowość z dłuższą praktyką, poszukuje posady. Także w mlynie. Oferty Kurjer zw 71 992

Ksiąźkowy
pierwszorzędny przyjmie posadę zakładu, reguluje księgi, bilanse, wyjedzie prowincje. Kurjer zw 72 080

Krawcowa
przyjmie pracę, wykonuje szybko, tanio. Wrocławska 3, II. prawo. Zdw 72 079

Ekspedjentka
początkująca do składu rzeźniczego poszukuje posady zaraz lub od 1. sierpnia. Oferty Kurjer zw 72 089

Dobra
kucharka poszukuje posady zaraz lub 1. Oferty Kurjer zw 72 084

Aptekarska
siła pomocnicza 7 lat praktyki poszukuje posady lub zastępstwa Zgłoszenia proszę do Kurjera zw 72 172

Szofer
pomocnik cieśli, obezany na maszynach, trzeźwy, sumienny i pracowity z praktyką szuka posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty Kurjer zw 72 184

Ogrodnik
szkółkarska, kwiaciarz poszukuje posady od 1. sierpnia. Oferty Kurjer zw 72 166

Mag. (a) farmacji
z roczną praktyką przyjmie posadę w Poznaniu lub blisko Poznania. Zgłoszenia do Kurjera zw 72 200

Inteligentna
panienka skromnych wymagań poszukuje zajęcia w lepszym domu do dzieci lub lepszych prac domowych. Oferty Kurjer zw 72 193

Urządник gospodarczy
kawaler, lat 40, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem na mniejszym lub większym majątku. Oferty Kurjer zw 10 873

Handlowiec
młodszy, znający księgowość, korespondencje polsko-niemieckie, piszący biegle na maszynie, zmieniając posadę, Łaskawe oferty Kurjer zw 10 870

Młynarz
s kaucja 2 000 zł poszukuje posady. Zgłoszenia do agencji Kurjera Poznańskiego. Strzelno. Rynek 71 a. nw 2537

Małopolanka
kucharka gospodyni samodzielna, lat 34, znakomite gotowanie, ucziwa, pracowita, świadectwa, polecenia szuka posady. Oferty Kurjer zw 72 115

Szofer - ślusarz
początkujący poszukuje posady. Oferty Kurjer zw 72 136

23 WOLNE MIEJSCA

Pierwszorzędny
zespół muzyczny kwartet lub trio, potrzebny z dnim 1 sierpnia 30. Oferty z fotografią nadsyłać Toruń, „Dwór Artusa” Pw 3 519-64,224

Krojczynie
pierwszorzędna krawcowa zupełnie samodzielna sila z długoletnią praktyką zaangażowana jako dyrektorka pierwszorzędny salon mód. Oferty Kurjer Hw 30

Techniczka dentystyczna
biegła w pracy operatywnej i techn. poszukiwana na prowincje na stałą posadę od 1. września lub października. Zgłoszenia pod zw 71 752 do Kurjera Poznańskiego.

Ogrodnik
wykwalifikowany, z dobrymi świadectwami potrzebny od 1. sierpnia lub później. Reflektuje się tylko na pierwszorzędna sila. Zgłoszenia z podaniem referencji tylko piśmiennie przyjmuje: M. Jędrzejowski, p. Poźbiedziska, Zdw 72 156

Zastępstwo
na wina krajowe od starej, dobrze zaprowadzonej, duzej firmy na Poznań i Pomorze pierwszorzędnym silom do oddania. Oferty Kurjer zw 72 155

Współpracownik
wkład 1 000—1 500 zł. Posada stała. Zyciorys, fotografia do Kurjera Poznańskiego pod zw 72 142

Artykuły Sportowe

poleca w wielkim wyborze **Dom Sportowy** św. Marcin 14, tel. 55-71 bliżej kościoła św. Marcina Cenniki i katalogi wysyłam bezpłatnie. zw 24 602

Zastępy losowi
płacimy najwyższe prowizje przy najdogodniejszych warunkach sprzedaży 3% pożyczki budowlanej. Zgłoszenia piśmiennie i osobiście, Poznań, Dolna, Wilda 76, parter. Pw 3540-72,100

Potrzebna
ekspedjentka, znajomością księgowości do cukierni M. Nowickiego, 27. Grudnia 1. Zdw 71 980

Biuralistka
potrzebna. Oferty, wnioskiem, znacznikiem zw 71 972

Akwizytor
na bezkonkurencyjny artykuł poszukuje. Adres wskazuje Kurjer zw 72 005

Osoba
inteligentna do samodzielnego zarzadu domu potrzebna zaraz lub od pierwszego sierpnia na majatek ziemski pod Poznaniem. — Oferty i referencje do Kurjera zw 71 055

Biurowa
władająca językiem polskim i niemieckim pisać biegle na maszynie. Obeznana z księgowością i biurowymi pracami biurowymi natychmiastowe znaleźć może zatrudnienie. Zgłoszenia piśmiennie z podaniem wysokości żądanej pensji przyjmuje biuro architektoniczne inżyniera Mariana Andrzejewskiego. Poznań Plac Wolności 11. I piętro (dawniej Teatr Miejski). Zdw 71 742

Ucznia
do drogerji i składu towarów kolonialnych poszukuje M. Stachowiak. Śmigiel Zdw 71 514

Praktykantka
z odpowiednim wykształceniem przyjmie zaraz. Stefan Knaat, Księgarnia — skład papieru, Inowrocław. nw 2601

Młodszy
dzieln podróźujący na miasto Poznań, który jest dobrze zaprowadzony w składach kolonialnych i w piekarniach poszukujący na stałą dobrą posadę. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 72 046

Młodszy
podróźujący na Poznań, który już pracował w hurtowni kolonialnej potrzebny zaraz na stałą dobrą posadę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 72 045

Ogrodnik
poszukuje zaraz starszego pomocnika Stefan Słomicki, Kościeryzna, Ogrodnictwo. Gdn 1122

Agenci
i agentki każdej branży, emeryci, urzędnicy i nauczyciele mogą zarobić do 2 000 zł miesięcznie, zbierając zamówienia na 3% pożyczkę budowlaną. Przejawczy zastępstwo w pierwszej i jedynie wyłącznie chrześcijańskiej instytucji bankowej. Zgłoszenia: Spółdzielczy Bank dla eskontu i saliczek, Lwów, Akademicka 10. nw 2 888

Buchalter
samodzielny obezany z bilansem i sprawami podatkowymi znajduje w godzinach wieczornych zajęcia Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 71 557

Zastępy losowi Uwaga!
Celem zorganizowania ogólnopolskiego związku dla obrony interesów zastępców losowych i zwolania sjazdu, wyzwa sie wszystkich agentów i zastępców losowych, by we własnym interesie natychmiast podali swoje nazwiska, dokładne adresy, wraz z wyszczególnieniem instytucji, dla których pracują i warunków prowizyjnych, pod adresem: Lwów Skrytka pocztowa 320 (Trzystawieckiego). nw 2534

Potrzebne
podręczne wykwalifikowane do konfekcji damskiej. „Papier”, ul. Zydowska 4. Zdw 72 074

Ucziwa
służąca poszukuje zaraz lub 1. 8. S. Korowa, Sw. Czesława 16 a. Zdw 72 058

Sierota
może się wyczyć szycia za pomoc w pracach domowych. — Wielkie Garbary 5, IV, lewo. Zdw 72 060

Paniąka
młodsza tylko z pięknym charakterem pisma, chcąca się wyczyć wszelkich prac biurowych może się zgłosić. Zyciorys z pensją Kurjer zw 72 073

Chłopiec
w wieku 14—16 lat do biura zaraz potrzebny. Oferty Kurjer zw 71 470

Fryzjerkę
manicurystkę potrzebuje. — Apollo, Pasaż. Zdw 72 004

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem, bardzo porządna, ucziwa, zaraz potrzebna. Dolata, Półwiejska 4. Zdw 72 100

Młynarz
obezany z wszelkimi maszynami mlynskimi może się zgłosić. Oferty Kurjer Poznański zw 71 576

Praktykantów
uczni do orkiestry przyjmuje Guzifski, Aleje Marcinkowskiego 23. Zdw 71 730

Nauczyciele ludowi
wzgl. emeryci

Celem propagowania nowoczesnych artykułów budowlanych na prowincji, za wysokim wynagrodzeniem prowizyjnym se chcą W Panowie zgłaszać się pod: Poznań, skrytka pocztowa 151. Pw 3 264-27,59

Do 2 000.— zł miesięcznie zarobią
osoby inteligentne (panowie i panie) przy zbieraniu zamówień na obligacje budowlane Jakakolwiek gotówka sbyteczna Zgłoszenia osobiście lub piśmiennie Wyszyński Poznań Strzelska 23 b, I. piętro, przez cały dzień. Pw 3 064-72,34

Potrzebny
człowiek do sprzedaży nocy kielbasek. Kaucja 50 zł. Przemysłowa 43, Lewandowski. Zdw 72 101

Dzielecze
do posytek potrzebne zaraz. Magazyn obuwia B. Antkowiak, — Stary Rynek 6. Zdw 71 903/6

Przyjmie
na kurs ondulacji manicure. — Salon Fryzjerski. Zgłoszenia Kurjer zw 72 110

Stenotypistka
pierwszorzędna, stenografująca biegle w polskim i niemieckim języku potrzebna. Inżynier Marian Rowecki, plac Wolności 2. Zdw 72 119

Podróźujący
inkasent do fabryki wód mineralnych potrzebny z kaucją Zgłoszenia św. Marcin 14, podwórże lewo. Zdw 71 858

Dzielny
podróźujący z branży kolonialnej na miasto Poznań potrzebny zaraz. Oferty z podaniem warunków oraz odpisami świadectw do Kurjera zw 71 859

Chłopiec
z uczciwej rodziny z dobrem przygotowaniem szkolnem, mający chęć wyczenia się na magazyniera fabrycznego może się zgłosić. Józef Dziabaszewski i S-ka, Poznań, Przemysłowa 35. Zdw 71 478

Poszukujemy inteligentnych pań
wymownych z dobrą reprezentacją natychmiast do przyjemnej lepszej pracy (przedstawicielki) Zarobek wysoki, znajomość fachowa niekonieczna Posada stała, dla uzdolnionych awans Zgłoszenia osobiście z dokumentami tylko w poniedziałek i wtorek od 10—12 i 3—5 po południu, Waly Jana III, 12, wysoki parter, lewo. Pw 3527-55,459

Rzecznik patentowy inż. dypl.
WINNICKI
Poznań, ul. Konopnickiej 7
Telefon 72-22
zgłasza w Polsce i zagranicą

Patenty - Wzory Znaki towarowe.
zw 246/9

Kucharka
gospodyni z dobrem gotowaniem i zaprawianiem, sumienna, dobrze polecona potrzebna od 1. 8. rb. Hotel Victoria Kościeln. Zdw 71 634

Fotografistki
retuszerki poszukuje. Zgłoszenia z odpis. świadectw i fotografii Kurjer zw 70 683

Poszukujemy
fachowca ubezpieczeniowego, któryby się zajął organizacją w Poznańskim Zgłoszenia z podaniem żądanej wynagrodzenia i zyciorysem prosimy składać do Kurjera zw 71 740

Dziewczynna
z gotowaniem praniem i własną posielca potrzebna od 1. VIII. Lubojańska Waly Jagielski 22. rw 10 882

Dziewczynna
do wszystkiego ucziwa z gotowaniem i praniem, skromne wymagania, dobre świadectwa — Skryta 14, I ptr., lewo od 11—12 i 17—18 godz. Zdw 71 849

Bona
wychowawczyni, wykształcona potrzebna zaraz do dwóch chłopców 4 i 5 lat Pierwszorzędne świadectwa i polecenia uwzględniam. Matejki 50, I prawo. 3—4 Zdw 71 864

Nauczycielki
z pełnym kwalifikacją poszukuje od 1. września do pięciuorga dzieci w wieku od 6—9 lat na wieś w uroczu okolicy Uwzględni się tylko pierwszorzędne sily. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer zw 71 838

Przyjmę
dziewczynkę do dziecka lat 12—16 Kolejowa 14, Plachta Zdw 71 853

Uczeni
cukiernik czekoladziarz obezany z maszynami znający również fabrykację czekolady pralin i cukrów deserowych potrzebny. — Szczygłowie oferty z podaniem pensji do „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 29,169.

Przedawczyh
poważnego artykułu na raty, lewego zbytu poszukuje. Zarobek pewny. Fotografujace mają pierwszeństwo. Oferty Kurjer zw 71 928

Służąca
z gotowaniem potrzebna. Rumplawicz Woźna 16, I lewo. rw 16 874

Marszantka
tylko pierwszorzędna sila potrzebna zaraz Oferty Kurjer rw 10 864

Helena Heryny
proszona o podanie adresu do Kurjera zw 72 176

Uczeni
w zawodzie mechanicznym może się zgłosić. Kraszewskiego 1. Jw 4279

Posadę
biurową za pożyczkę. Oferty zw 72 166

Młodszy
człowiek do prac biurowych, inkasa z pożyczką 1,500 zł potrzebny zaraz. Oferty Kurjer zw 72 124

Uczeni
piekarski potrzebny zaraz, najchętniej prowincji. Balcerowicz, Poznań, Chwałkiewo 58/59. Zdw 72 130

Bufet
w kinie za 700 złotych wydzierżawie. Zgłoszenia „Pawilon”. Marszałka Focha 15. Zdw 72 178

Przyjmę
dziewczynkę do dziecka lat 12—16 Kolejowa 14, Plachta Zdw 71 853

Chcesz oszczędzać - Pij Kawę KNEIPPA!
Pw 3542-29,71

Humor zagraniczny

— Jakto? zjadłeś człowieka z naszego plemienia?
— Należy przecież popierać wyrób krajowy!
(Lond. Opinjon). S. F.

Przedpłata

na sierpień 1930 r. za oba wydania razem wlicznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnieniem przez poczta Poznań miesięcznie zł 4,94 kwartalnie zł 14,80, pod opaską w Polsce zł 9,00 pod opaską w wydawn. nie odpowiada za dostarczenie piema, a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odeskodowania.

W wydaniach wielkościwitecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziela, święta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 20 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczniemi 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświat. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr., każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrucowania, wydawnictwo nie odpowiada.